

TÜRK SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ TSBD

THE JOURNAL OF
TURKISH SPORT SCIENCES

ISSN 2636-848X

Cilt / Volume : **5** Sayı / Issue : **1**

Mart / March 2022

Türk Spor Bilimleri Dergisi yılda 2 kez yayımlanan Ulusal hakemli süreli bir yayındır.
The Journal of Turkish Sport Sciences is published biannually

<http://dergipark.org.tr/tsbd>

TSBD

<http://dergipark.org.tr/tsbd>

Türk Spor Bilimleri Dergisi
The Journal of Turkish Sport Sciences

TÜRK SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ | **THE JOURNAL OF TURKISH SPORT SCIENCES**
Türk Spor Bil Derg | *J Turk Sport Sci*

Cilt 5, Sayı 1 | **Volume 5, Issue 1**
Mart 2022 | **March 2022**
ISSN: 2636/848X | **ISSN: 2636/848X**

Yayın hakkı © 2019 Erkan Faruk ŞİRİN
Türk Spor Bilimleri Dergisi yılda 2 kez yayımlanan Ulusal hakemli süreli bir yayındır.
The Journal of Turkish Sport Sciences is published biannually (March- October)

<http://dergipark.org.tr/tsbd>

Türk Spor Bilimleri Dergisi Adına
Sahibi – Owner/ Baş Editör – Editor in Chief

Dr. Erkan Faruk ŞİRİN

Editör Yardımcıları/ Associate Editor

Dr. Hayri DEMİR

Yayın Koordinatörü/Publishing Coordinator

Yahya Gökhan YALÇIN

İngilizce Dil Editörü
Dr. Özer YILDIZ

Proofreading for Abstracts
Dr. Özer YILDIZ

Yazım Kontrol Grubu
Yahya Gökhan YALÇIN
Ali ERDOĞAN

Editing Scout
Yahya Gökhan YALÇIN
Ali ERDOĞAN

Yayın Dili
Türkçe-İngilizce

Language
Turkish-English

Kapak Tasarım/Cover Design By

Yahya Gökhan YALÇIN

BİLİM KURULU – SCIENTIFIC BOARD

Dr. Ahmet Azmi YETİM	Gazi Üniversitesi
Dr. Asuman Seda SARAÇALOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Alparslan İNCE	Ordu Üniversitesi
Dr. Erdil DURUKAN	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Funda KOÇAK	Ankara Üniversitesi
Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI	Gazi Üniversitesi
Dr. Hakan SUNAY	Ankara Üniversitesi
Dr. İbrahim YILDIRAN	Gazi Üniversitesi
Dr. Mehmet Çağrı ÇETİN	Mersin Üniversitesi
Dr. Mehmet Fatih YÜKSEL	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Mehmet GÜNAY	Gazi Üniversitesi
Dr. Metin KAYA	Gazi Üniversitesi
Dr. Metin YAMAN	Gazi Üniversitesi
Dr. Murat ERDOĞDU	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Mustafa Levent İNCE	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Rana VAROL	Ege Üniversitesi
Dr. Settar KOÇAK	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Özer YILDIZ	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Yunus ARSLAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dizin: *The Journal of Turkish Sport Sciences/Türk Spor Bilimleri dergisi* Directory of Research Journals Indexing (DRJI) , Academic Resource Index , Scientific Indexing Services Scientific Indexing Services ve **GENERALIMPACTFACTOR** , **GENERALIMPACTFACTOR** taranmaktadır

2022: 5(1) SAYI HAKEMLERİ / REVIEWERS FOR 2022: 5(1)

Dr. Ali ERDOĞAN
Dr. Aydın KARAÇAM
Dr. Burak CEVAHİRCİOĞLU
Dr. Fatih BEKTAŞ
Dr. Mahmut GÜLLE
Dr. Mehmet Fatih YÜKSEL
Dr. Murat ERDOĞDU
Dr. Murat KOÇTİĞİT
Dr. Özer YILDIZ
Dr. Serkan REVAN
Dr. Soner ÇANKAYA

Editörden

Kıymetli meslektaşlarım,

The Journal of Turkish Sport Sciences/Türk Spor Bilimleri Dergisi'nin 5. Cilt 1. Sayısını sunuyoruz. Çalışmalarını dergimiz yolu ile paylaşan araştırmacılara ve yayın değerlendirme sürecinde değerli görüşleri ile hakemlik katkısında bulunan akademisyenlere çok teşekkür ederiz.

Bir sonraki 5. cilt 2. sayımızın en geç Ekim 2022'de yayımlanması planlanmaktadır. Değerli çalışmalarınızı bu sayımızda yayımlayabilirsiniz. Ekim 2022 itibari ile etik kurul belgesi gerekli olan çalışmalar için Etik Kurul Belgesi alınma zorunluluğu vardır. Söz konusu belge, aday makale yüklenirken sisteme, makale ile birlikte yüklenmelidir.

Bir sonraki sayımızda buluşmak ümidiyle...

Editör

Dr. Erkan Faruk ŞİRİN

<u>ORJİNAL ARAŞTIRMA/ORIGINAL RESEARCH</u>	Sayfa/Page
Ortaokul Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yatkınlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi <i>Examination of the Relationship Between Personality Traits of Secondary School Students and Their Predisposition to Physical Education and Sports Lesson</i> Gökkan ASLAN, Ahmet Yavuz KARAFİL.....	1-12
Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi <i>Investigation of University Students' Subjective Well-Being with Regard to Some Variables</i> Gaye ERKMEN-HADİ, Meryem BALCI-ŞEN, Yakup HAVUZ.....	13-20
Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında Çalışan Personelin Algıladığı Yönetim Tarzlarının İnfomal İletişim Kanallarına Etkisi <i>Effect of Management Styles of Informal Communication Channels at General Directorate of Sports and Independent Sports Federations</i> Seyfettin ŞAHAN, Erkan Faruk ŞİRİN.....	21-37
Sporcu-Sedanter Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Dijital Okuryazarlık Düzeyine Etkisi ve Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi <i>The Effect of Lifelong Learning Tendency of Athlete-Sedentary Students on the Level of Digital Literacy and Investigation of Some Variables</i> Hacer Özge BAYDAR-ARICAN.....	38-48
Spor Merkezlerinden Hizmet Alan Üyelerin Hizmet Kalitesi Algılarının ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyinin İncelenmesi <i>Examining the Service Quality Perceptions and the Level of Meeting the Expectations of the Members Receiving Service from Sports Centers</i> Mustafa Yasin ÇALIŞKAN, Murat ERDOĞDU.....	49-63

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1020607

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 5, Sayı 1
Mart 2022, 1-12

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 5, Issue 1
March 2022, 1-12

İD Gökan ASLAN¹

İD Ahmet Yavuz KARAFİL²

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

²Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: A.Y. Karafil
e-mail: aykarafil@mehmetakif.edu.tr

Geliş Tarihi: 08.11.2021
Kabul Tarihi: 11.02.2022

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Ortaokul Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yatkınlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Özet

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin kişilik özelliklerinin beden eğitimi ve spor dersi yatkınlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yatkınlıkları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi nicel araştırma modellerinden tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak beden eğitimi ve spor dersi, yatkınlık ölçeği ve on maddeli kişilik ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmanın evrenini Ağrı'nın Diyadin ilçesinde bulunan ortaokullarda öğrenim göre toplam 4271 Öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada örneklemin sayısının belirlenmesi için ana kütle olan 4271 evren sayısının %5 hata oranında ve %95 güven aralığında hesaplaması yapılarak toplam 353 kişi örnekleme sayısını temsil etmektedir. Fakat çalışmada toplam 392 kişiye ulaşılmış ve çalışmanın örneklemini olarak tanımlanmıştır. Verilerin analiz edilmesi sürecinde ilk önce verilere yönelik normallik analizi işlemi gerçekleştirilmiştir. Normal dağılım gösteren verilere parametrik testler uygulanırken normal dağılım göstermeyen verilere ise parametrik olmayan testler uygulanmıştır. Sonuç olarak; ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi yatkınlıkları ile kişilik özellikleri arasında orta derecede pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin varlığından bahsedilebilir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor, beden eğitimi ve spor dersi yatkınlığı, kişilik

Examination of the Relationship Between Personality Traits of Secondary School Students and Their Predisposition to Physical Education and Sports Lesson

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between the personality traits of secondary school students and their predispositions to physical education and sports lessons. In this study, the evaluation of the relationship between secondary school students' predisposition to physical education and sports lessons and their personality traits was carried out with the relational survey model, one of the quantitative research models. Physical education and sports lesson, disposition scale and ten-item personality scale were used as data collection tools in the research. The universe of this research consists of 4271 students in total, studying at secondary schools in Diyadin district of Ağrı. The convenient sampling method, one of the non-random sampling methods, was used in the study. In order to determine the number of the sample in the study, the population of 4271, which is the main mass, was calculated with a 5% error rate and 95% confidence interval, and a total of 353 people represented the sample number. However, a total of 392 people were reached in the study and were defined as the sample of the study. In the process of analyzing the data, firstly, the normality analysis for the data was performed. While parametric tests were applied to normally distributed data, non-parametric tests were applied to non-normally distributed data. As a result; It can be mentioned that there is a moderately positive and significant relationship between the physical education and sports course predispositions of secondary school students and their personality traits.

Keywords: Physical education and sports, physical education and sports lesson predisposition, personality

Atf için; Aslan, G., ve Karafil, A.Y. (2022). Ortaokul öğrencilerinin kişilik özellikleri ile beden eğitimi ve spor dersine yatkınlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-12.

Bu çalışma, Dr. Ahmet Yavuz KARAFİL danışmanlığında birinci yazarın tamamlanmış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır

GİRİŞ

Kişilik kuramcıları kişiliği, bireyin duygusal, zihinsel, bedensel ve sosyal olan bütünü çevrelemekte olduğunu ifade eder (Ewen, 2009:3). Psikologlar ve davranış bilimcilerin ifadelerine göre ise kişilik genel anlamda insanoğlunun karakteristik niteliklerini ve bu niteliklerin kendi aralarında olan ilişkilerini aynı zamanda bireyin diğer insanlara ve olaylara uyum gösterme şekillerini içeren bir kavramdır (Türkel, 1992:27). Yani kişilik, bireyin bütün psikolojik dengesinin büyümesine ve gelişmesine fayda sağlayan kavramdır (Robbins ve Judge, 2013:167). Bu kavram birçok faktör tarafından etkilenmekte ve zaman içerisinde değişim gösterebilmektedir (Luthans, 2011:125). Kişiliğin oluşumu ve etkilendiği faktörler; kalıtım, çevre, aile, sosyal- kültürel, fiziki-coğrafi, sosyal sınıf ve diğer faktörler şeklinde belirtilmektedir. Diğer taraftan kişiliğin kesinlikle olumlu yönde gelişim göstermesi olanaksızdır. Bu bağlamda kişilik; bozuk, hasta, yetkin ve çarpık da olabilir. İnsan kişiliğini yeniden şekillendirmek isterse bunu düşünceler, görüşler ve anlayışlar uyarısı aracılığı ile yapabilir (Erdemli, 2005:139).

Yukarıda bahsedilen kişiliğe etki eden faktörlerin en önemlilerinden birisi hiç şüphesiz kalıtımdır denilebilir. Bireyin, kromozomlar aracılığı ile ebeveynlerinden almış olduğu bazı özelliklere kalıtım denilmektedir. Örneğin bireyin beden ve kas yapısı, yüzü, duruşu kalıtımsaldır ve bu özellikler kişiliği etkilemektedir (Robbins ve Judge, 2013:168). Ancak aynı kalıtımsal özelliklere sahip bireyler farklı çevrelerde büyüdüğünde farklı kişilikler ortaya konulabilmektedir (Bayrak, 2019:35). Kişiliği etkileyen faktörlerden birisi de kültürdür. Her birey, yaşamış olduğu yerin kültürü içerisinde bulunacak ve hayatı boyunca belirli seviyede etkilenecektir. Aslında bakacak olursak kişiliği ifade eden bazı yönler kültürel bir yapının işlevidir. Birtakım davranışlar kültürel yapıyla değişim ve gelişim göstermektedir. Yeme, içme, giyinme gibi kültür değişimleri kişilik ile kültür arasındaki bağı ortaya koymaktadır. Aile değişkeni de, kişilik için en önemli değişkenlerden birisi olarak değerlendirilebilir (Türkel, 1992:30). Alan yazına baktığımız zaman kişilik gelişimine etki eden faktörlerin değerlendirilmesi sonucunda farklı unsurların kişilik üzerinde önemli etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu unsurlar; yakın çevre, zekâ, eğitim, sosyal etkileşim vs gibi unsurlar bunlardan bazılarıdır. Kişiliği etkileyen unsurlardan birisi olan eğitim, insanlığın varoluşundan itibaren yetişkin bireylerle beraber çocuk ve gençlerin arasında devam edip gelen bir kavramdır. Bu kavram eğitim bilimci kişilerce ve diğer bilim kişilerince ele alınmaktadır (Ergün, 2020). Bilim insanları eğitimi; bireyin bedensel, duygusal, zihinsel, toplumsal davranışlarının en olabilir veya beklenen şekilde gelişiminin sağlanması ve ona birtakım gayelerle beraber yeni davranışlar, yetenekler, bilgiler aşılması yolundaki bütün çalışmalar olduğunu ifade ederler (Akyüz, 2012:1). Bu kazanımlar doğrultusunda ahlaki eğitimin önemi yadsınamaz (Oral vd., 2009:2). Literatüre baktığımız zaman ahlaki eğitiminin en çok bilineni ve ilk çalışmalarından olan karakter eğitimi diğer bir ifadeyle ruhsal yetkinliği sağlamaya dönük bilinçli gayret, yüzeysel olarak mutluluk, eğitimin ana amacı haline getirilmelidir ve kaliteli bir eğitim bireysel ve toplu mutluluğa kazanç sağlamalıdır (Noddings, 2003:96). Kişiliği etkileyen diğer bir kavramda spordur. Spor, genel anlamda kişilik özelliklerinin şekillenmesinde hizmet sağlar. Örneğin kişinin sabretmesi, disiplinli olması, öz kontrol sağlayabilmesi, çalışma azmi, aidiyetlik, hırslılık, dostluk, yurttaşlık, iş birliği arzusu vb. özellikler sporun toplumsal göreviyle beraber kişiye inanç, ahlaki ve kültürel değer kazandırmaktadır (Hasırcı, 2013). Bununla beraber serbest zaman etkinliklerinin ortaya koymuş olduğu olumlu duyguların, kişilikle olan etkisini araştıran çalışmalarda, serbest zaman etkinlikleri kişilerde olumlu duygu durumlarının oluşmasını sağladığı ve bu etkinliklerin hepsi dışadönük (extravert) insan kişiliği ile alakasının var olduğu ortaya çıkmaktadır (Hills ve Argyle, 1998:526). Etkinliklerle beraber birey mağlubiyet, kazanma, yardımlaşma, paylaşma, saygı gibi özellikleri kazanır. İş birliği ile yapılan etkinliklerde insan sosyal sorumluluğu yani taşın altına elini koyma duygusu diğer bir ifadeyle de duyarlılık duygusu gelişir bu gelişim sonrası da bireyde sosyalleşmeye etkisinin olduğu söylenebilir (Şahan, 2008:261). Beden eğitimi, fiziksel aktivite ve spor da kişinin bireysel olarak çok yönlü gelişimine katkı sağlamaktadır (Pehlivan ve Ada, 2011:85). Çünkü beden eğitiminin ortaya koymuş olduğu yetenek gelişimi, mücadelecilik ve sosyal değişimleri kapsayan etkileşimli bir ortam sunmasıdır. Bu sayede beden eğitimi kişiye bireysel açıdan çok fazla destek ve deneyim elde etmesini sağlamaktadır (Laker, 2000:82). Milli Eğitim Bakanlığı'na yayımlanan beden eğitimi ve spor dersinin çıktılarının doğrudan kişilik gelişimi üzerinde olumlu etkisinin

olduğu anlaşılmaktadır. Ortaokullar için beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında, beden eğitimi dersinin özel amaçları arasında; öğrencilerin kültürel birikim ve değerlerimizi öğrendiği, öz yönetim kabiliyetini geliştirdiği, iletişim becerisi, adil oyun, işbirliği, liderlik, doğaya karşı duyarlılık, sosyal sorumluluk ve farklılıklara saygı duyma gibi birçok kişiliği yansıtan özellikleri kazandığını ve geliştirdiğini ifade eder. Dolayısı ile ilköğretim programı içerisinde bulunan beden eğitimi ve spor dersi, bu amaçları karşılamalıdır ki öğrencinin kişiliğinde gelişim sağlamış olmaktadır (MEB, 2018:8).

Kişilik ile ilgili yapılan araştırmalarda farklı kişilik özellikleri ve bu kişilik özellikleri ile yetenek yatkınlık başarı ve zekâ gibi unsurlarla ilişki kurulmuştur. Beden Eğitimi ve Spor dersi, öğrencilerin devinışsel gelişimleriyle beraber zihinsel, sosyal ve duyuşsal açıdan da gelişimlerini hedeflemektedir. Beden Eğitimi ve Spor dersi adı altında bulunan etkinlikler vasıtasıyla öğrenciler, ihtiyaçları arasında bir denge oluşturmak için mücadele etme hissi göstermekte ve gelişimlerini de desteklemektedirler (Shields ve Bredemeier, 2009:3). Beden eğitimi ve spor dersi içerisinde bulunan ve günümüze uygun bir şekilde yapılan fiziksel etkinlik oyunları; öğrencilerin kendilerini edebildiği, becerilerinin farkına varabildiği, yaratıcılıklarını ortaya koyabildiği ve bunun yanı sıra zihinsel, dilsel, duygusal, sosyal ve motorik yeteneklerini geliştirebildiği bir yerdir (Tüfekçioğlu, 2003:22). Spor ikliminde kişiliğin etkisinin ne derece önem arz ettiğine yönelik vurgular yapılmaktadır bu vurgularda değinilen nokta ise beden eğitiminin kişilik eğitimi ve sporun da sosyal özellikleri geliştirdiğidir (Honeybourne, 2006:23).

Bu araştırmanın önemi; Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında da bahsettiği gibi dersin amaçlarında; tüm hayatı boyunca kullanabileceği hareket, sağlıklı ve aktif bir hayat, düşünme, strateji, öz yönetim ve sosyal beceriler yer almaktadır (MEB, 2018:8). Bu amaçlar doğrultusunda bireyin kişiliğini oluşturacak önemli özellikler yer aldığını görmekteyiz. Çalışmada öğrencilerin kişilik özelliklerine katkıda bulunacağı, nitelikli, iyi ve mutlu birer birey olmalarına yardım edeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte toplumumuzun önemli bir kısmını oluşturan ve geleceğine yön verecek olan öğrencilerimizin son zamanlarda artan madde bağımlılığı, sokak suçları, gasp, hırsızlık, fiziksel, cinsel istismar, zorbalık gibi birçok olumsuz durumlardan korunması ve onları bu kötü alışkanlıklar ve durumlardan alıkoymak için okullarda beden eğitimi ve spor dersinin önemi oldukça değerli olduğunu bilerek bu kötü alışkanlıklardan uzak durmalarında da fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Sportif başarıların ardında yatan yatkınlığın yani eğilimin, sporda ve tüm alanlarda başarılı olmanın en büyük güdüleyicilerinden biri olarak düşünülmektedir. Bunun yanı sıra sportif başarıların ardında hiç şüphesiz kişiliğin rolünü de inkâr edemeyiz. Bu bağlamda sportif temellerin atıldığı ve kişiliğin gelişimine katkı sağlanan yer olan beden eğitimi ve spor dersi; öğrencilerin disiplinli, özgüvenli, yaratıcı, istekli, işbirlikçi, hızlı karar veren, yarışmacı gibi birçok kazanımlarını içerisinde barındırmaktadır. Aynı zamanda beden eğitimi ve spor dersi farklı bir disiplin olarak gençlerin ve öğrencilerin hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri çözmesine, davranış biçimlerini şekillendirmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan yatkınlıklarını aracı olarak kullanarak öğrencilerin nitelikli olmalarının sağlanmasını ve kişiliklerine etki edecek olumsuz düşüncelerden, alışkanlıklardan uzak tutarak kendisiyle barışık ve topluma katkı sağlayacak bir birey olmalarının temellerini atacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin kişilik özellikleri ile beden eğitimi ve spor dersine olan yatkınlıklarını inceleyip aralarında bağ olup olmadığının incelenmesidir.

YÖNTEM

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yatkınlıkları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi nicel araştırma modellerinden tarama modellerinden ilişkişel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli deneysel araştırmalarda olduğu gibi bir müdahale olmaksızın

doğada var olan değişken, durum ya da olayların olduğu gibi betimlemesini ele alan araştırmalardır. İlişkisel tarama yöntemi birden fazla değişkenin birlikte değişim durumlarını ele alır (Oral ve Çoban, 2020:221).

Araştırma Grubu/Örneklem

Bu araştırmanın evrenini ağrının Diyadin ilçesinde bulunan ortaokullarda öğrenim göre toplam 4271 Öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme araştırmanın kapsam alanı içinde bulunan ögeler, nesnelere ve kişilerden kolay ulaşılabilir ve uygunluk açısından değerlendirilerek örneklemin oluşturulması sağlanır (Oral ve Çoban, 2020:156). Araştırmada örneklemin sayısının belirlenmesi için ana kütle olan 4271 evren sayısının %5 hata oranında ve %95 güven aralığında hesaplaması yapılarak toplam 353 kişi örnekleme sayısını temsil etmektedir. Fakat araştırmada toplam 392 kişiye ulaşılmış ve araştırmanın örneklemini olarak tanımlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada “Kişisel Bilgiler Formu”, “On Maddeli Kişilik Ölçeği (OMKÖ)” ve “Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırma sürecinde ilk olarak konu belirlendikten sonra veri toplama araçlarını uyarlayan yazarlardan izin alınmıştır. İzin alma işleminden sonra Burdur Mehmet Akif Ersoy üniversitesi etik kurul başvurusu yapılmış ve araştırmaya yönelik olarak etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmacı tarafından Ağrının Diyadin ilçesinde bulunan ortaokullara uygulama gerek çevrimiçi gerek yüz yüze olarak gerçekleştirilmiştir.

On-Maddeli Kişilik Ölçeği (The Ten-Item Personality Inventory)

2003 yılında Gosling, Rentfrow ve Swaan tarafından kişilik özelliklerini ölçmek için geliştirilmiş on maddeli bir ölçektir. (Akt: Atak, 2013:314). Bu ölçek; dışadönüklük, deneyime açıklık, sorumluluk, yumuşak başlılık ve duygusal dengelik olmak üzere beş önemli kişilik özelliğini ölçmekte ve her alt boyutunda iki madde bulunmaktadır. Yedili likert tipi bir ölçek olup Türkçeye uyarlaması ve çevrilmesi Atak (2013) tarafından yapılmıştır.

Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği (BEDYÖ)

Hilland, Stratton, Vinson ve Fairciough (2009) bu ölçeği geliştirmelerindeki amaç öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutum ve öz-yeterliliklerini belirlemektir. Türkçeye çevrilmesi Ünlü, Erbaş ve Kalemoglu-Varol (2015) tarafından yapılmıştır. “Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği” 11 maddeden oluşmaktadır ve 2 faktörlü yapıya sahiptir. Faktörlerde; (6 madde) ‘beden eğitimi dersine verilen değer’ olup (5 madde) ise ‘beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenektir. 5’li likert tipine sahip olan ölçekte en düşük alınabilecek puan düzeyi 11 ve en yüksek puan alınabilecek puan düzeyi ise 55’tir. Alt boyutu olan ‘beden eğitimi dersine verilen değer kısmında en düşük puan 6 ve en yüksek puan ise 30 olmaktadır. Beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek alt boyutunda ise en düşük puan 5, en yüksek puan da 25’tir. Ölçeğin orijinalinde Cronbach alfa değerleri 0.91 birinci alt boyut, 0.89’da ikinci alt boyutu için hesaplanmıştır (Hilland vd., 2009:1559).

Verilerin Analizi

Araştırmada ilk olarak verilere yönelik tanımlayıcı istatistik verileri alınmıştır. Araştırmada verilere yönelik karşılaştırmalı test uygulamalarını yapmadan önce verilere yönelik olarak normallik analizi uygulanmıştır. Normallik analizinde Skewness ve Kurtisios (çarpıklık ve basıklık) değerleri +2 ve -2 değerleri arasında değerler aldıklarına bağlı olarak normal dağılım sergiledikleri kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2010). Araştırmada iki bağımsız değişken arasında karşılaştırma yapmak için parametrik testlerden bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. İki den fazla bağımsız değişken arasındaki karşılaştırmalar ise tek yönlü varyans analizi ANOVA testi ile gerçekleştirilmiştir. Gruplar arası farkın hangisinden kaynaklandığını belirlemek için ise post hoc testlerinden scheffe kullanılmıştır. Veri toplama araçları ve alt faktörleri

arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi açısından pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde uygun istatistik programından faydalanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutları	n	$\bar{X}$	SS	Skewnes	Kurtisos	Cronbach Alpha
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik Ölçeği	Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik	392	3,75	1,34	1,470	1,660	,944
	Derse Verilen Değer	392	3,38	1,45	1,783	1,959	
	Derste Algılanan Yetenek	392	4,20	1,40	,246	,471	
On-Maddeli Kişilik Ölçeği	Kişilik Ortalama	392	4,36	1,21	1,019	,379	,731
	Deneyime Açıklık	392	3,86	1,87	,310	-,900	
	Yumuşak Başlılık	392	4,28	1,47	,379	-,198	
	Duyusal Denge	392	4,48	1,75	-,122	-,935	
	Sorumluluk	392	4,39	1,60	,141	-,642	
	Dışadönüklük	392	4,79	1,78	-,335	-,909	

Tablo 1'e göre araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve alt faktörleri açısından yapılan tanımlayıcı istatistik değerleri, veri toplama araçlarının normal dağılıma sahip olduğunu ve güvenilir bir yapıda olduğu elde edilen değerlerden çıkarılmıştır.

Tablo 2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik Ölçeği Geçerlilik Sonuçları

Ölçekler	χ^2/Df	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	IFI
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik Ölçeği	2,997	,071	,950	,913	,983	,984
On-Maddeli Kişilik Ölçeği	3,222	,075	,964	,911	,932	,934

Tablo 2'ye göre araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli bir yapıda olduğu elde edilen sonuçlar neticesinde doğrulanmıştır

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yatkinliklerinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Alt Boyutları	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik Ölçeği	Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik	Kadın	231	4,03	1,56	5,630	,000*
		Erkek	161	3,35	,81		
	Derse Verilen Değer	Kadın	231	3,66	1,72	5,140	,000*
		Erkek	161	2,99	,79		
	Derste Algılanan Yetenek	Kadın	231	4,48	1,49	5,200	,000*
		Erkek	161	3,78	1,16		
On-Maddeli Kişilik Ölçeği	Kişilik Ortalama	Kadın	231	4,66	1,35	6,668	,000*
		Erkek	161	3,93	,80		
	Deneyime Açıklık	Kadın	231	4,11	2,01	3,371	,001*
		Erkek	161	3,50	1,60		
	Yumuşak Başlılık	Kadın	231	4,56	1,59	4,767	,000*
		Erkek	161	3,89	1,19		
	Duyusal Denge	Kadın	231	4,82	1,78	4,888	,000*
		Erkek	161	3,98	1,58		
	Sorumluluk	Kadın	231	4,66	1,71	4,232	,000*
		Erkek	161	4,01	1,33		
	Dışadönüklük	Kadın	231	5,15	1,72	4,944	,000*
		Erkek	161	4,27	1,74		

p<0,05*

Tablo 3'e göre beden eğitimi ve spor dersine yatkinlik ve kişilik durumlarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılması sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 4. Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Yatkinlik ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Alt Boyutları	Spor yapma Durumu	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik Ölçeği	Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik	Evet	266	3,86	1,49	2,385	,018*
		Hayır	126	3,52	,93		
	Derse Verilen Değer	Evet	266	3,52	1,60	2,601	,010*
		Hayır	126	3,11	1,02		
Derste Algılanan Yetenek	Evet	266	4,28	1,53	1,792	,074	
	Hayır	126	4,01	1,07			
On-Maddeli Kişilik Ölçeği	Kişilik Ortalama	Evet	266	4,52	1,27	3,885	,000*
		Hayır	126	4,02	1,00		
	Deneyime Açıklık	Evet	266	4,10	1,88	3,781	,000*
		Hayır	126	3,36	1,77		
	Yumuşak Başlılık	Evet	266	4,37	1,56	1,761	,079
		Hayır	126	4,09	1,26		
	Duygusal Denge	Evet	266	4,69	1,78	3,484	,001*
		Hayır	126	4,03	1,60		
	Sorumluluk	Evet	266	4,55	1,66	2,867	,004*
		Hayır	126	4,06	1,40		
	Dışadönüklük	Evet	266	4,90	1,80	1,838	,067
		Hayır	126	4,55	1,72		

p<0.05*

Tablo 4'e göre beden eğitimi ve spor dersine yatkinlik ve kişilik durumlarının spor yapma değişkeni açısından karşılaştırılması sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 5. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Beden Eğitimi Dersine Yatkinlik ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Alt Boyutları	Kardeş Sayısı	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Fark
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik Ölçeği	Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkinlik	1-4 kardeş	152	3,38	,76	15,903	,000*	1-2 2-3
		5-8 kardeş	214	4,09	1,62			
		9 ve üzeri	26	3,17	,42			
		Toplam	392	3,75	1,34			
	Derse Verilen Değer	1-4 kardeş	152	2,94	,76	17,827	,000*	1-2
		5-8 kardeş	214	3,77	1,76			
		9 ve üzeri	26	2,82	,44			
		Toplam	392	3,38	1,45			
	Derste Algılanan Yetenek	1-4 kardeş	152	3,91	1,12	10,041	,000*	1-2 2-3
		5-8 kardeş	214	4,47	1,57			
		9 ve üzeri	26	3,59	,71			
		Toplam	392	4,20	1,40			
On-Maddeli Kişilik Ölçeği	Kişilik Ortalama	1-4 kardeş	152	4,00	,81	12,840	,000*	1-2
		5-8 kardeş	214	4,63	1,42			
		9 ve üzeri	26	4,19	,65			
		Toplam	392	4,36	1,21			
	Deneyime Açıklık	1-4 kardeş	152	3,48	1,60	6,330	,002*	1-2
		5-8 kardeş	214	4,16	2,02			
		9 ve üzeri	26	3,61	1,73			
		Toplam	392	3,86	1,87			
	Yumuşak Başlılık	1-4 kardeş	152	3,92	1,34	9,284	,000*	1-2
		5-8 kardeş	214	4,57	1,55			
		9 ve üzeri	26	4,07	1,04			
		Toplam	392	4,28	1,47			
Duygusal Denge	1-4 kardeş	152	4,18	1,56	5,819	,003*	1-2	
	5-8 kardeş	214	4,75	1,87				
	9 ve üzeri	26	4,01	1,38				
	Toplam	392	4,48	1,75				
Sorumluluk	1-4 kardeş	152	4,14	1,38	3,817	,023*	1-2	
	5-8 kardeş	214	4,60	1,73				
	9 ve üzeri	26	4,19	1,46				
	Toplam	392	4,39	1,60				
Dışadönüklük	1-4 kardeş	152	4,31	1,75	9,208	,000*	1-2	
	5-8 kardeş	214	5,09	1,77				
	9 ve üzeri	26	5,05	1,48				
	Toplam	392	4,79	1,78				

p<0.05*

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayıları açısından yapılan değerlendirmede beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık, kişilik özellikleri ve alt faktörlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. ($p<0,05$).

Tablo 6. Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılma Sıklık Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Yatkınlık Durumunun Değerlendirilmesi

Ölçekler	Alt Boyutları	Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılma	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Fark
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkınlık Ölçeği	Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkınlık	Çok sık	129	4,62	1,77	50,532	,000*	1-2
		Ara sıra	203	3,28	,70			
		Hiçbir zaman	60	3,51	,99			
	Derse Verilen Değer	Toplam	392	3,75	1,34	48,545	,000*	1-2
		Çok sık	129	4,30	2,00			
		Ara sıra	203	2,87	,65			
		Hiçbir zaman	60	3,14	1,03			
		Toplam	392	3,38	1,45			
		Çok sık	129	5,00	1,65			
	Derste Algılanan Yetenek	Ara sıra	203	3,76	1,03	37,400	,000*	1-2
		Hiçbir zaman	60	3,95	1,17			
		Toplam	392	4,20	1,40			
On-Maddeli Kişilik Ölçeği	Kişilik Ortalama	Çok sık	129	5,10	1,49	42,971	,000*	1-2
		Ara sıra	203	3,99	,79			
		Hiçbir zaman	60	4,02	1,00			
	Deneyime Açıklık	Toplam	392	4,36	1,21	20,307	,002*	1-2
		Çok sık	129	4,66	2,07			
		Ara sıra	203	3,56	1,63			
	Yumuşak Başlılık	Hiçbir zaman	60	3,15	1,64	26,581	,000*	1-2
		Toplam	392	3,86	1,87			
		Çok sık	129	5,01	1,68			
	Duygusal Denge	Ara sıra	203	3,89	1,14	14,945	,003*	1-2
		Hiçbir zaman	60	4,05	1,42			
		Toplam	392	4,28	1,47			
	Sorumluluk	Çok sık	129	5,14	1,82	27,124	,023*	1-2
		Ara sıra	203	4,18	1,59			
		Hiçbir zaman	60	4,05	1,74			
	Dışadönüklük	Toplam	392	4,48	1,75	17,201	,000*	1-2
		Çok sık	129	5,18	1,77			
		Ara sıra	203	3,95	1,28			
		Hiçbir zaman	60	4,19	1,58			1-3
		Toplam	392	4,39	1,60			
		Çok sık	129	5,50	1,75			
		Ara sıra	203	4,37	1,68			1-2
		Hiçbir zaman	60	4,66	1,71			
		Toplam	392	4,79	1,78			

$p<0.05^*$

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılma durumlarının beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık, kişilik özellikleri ve alt faktörleri değerlendirilmesi sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 7. Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt faktörleri	1	2	3	4	5	6	7	8
1 Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkınlık	1							
2 Derse Verilen Değer	,952**	1						
3 Derste Algılanan Yetenek	,924**	,763**	1					
4 Kişilik Ortalama	,765**	,777**	,64**	1				
5 Deneyime Açıklık	,562**	,605**	,43**	,74**	1			
6 Yumuşak Başlılık	,678**	,670**	,59**	,71**	,42**	1		
7 Duygusal Denge	,510**	,530**	,415**	,742**	,425**	,442**	1	
8 Sorumluluk	,565**	,571**	,480**	,726**	,425**	,444**	,43**	1
9 Dışadönüklük	,450**	,425**	,420**	,657**	,316**	,316**	,348**	,34**

$p<0.01^{**}$

Tablo 7'de korelasyon analizi sonuçlarına göre kişilik ölçeği alt boyutları ile beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık ölçeği alt boyutları arasında orta ve yüksek yönlü pozitif anlamlı bir ilişkinin varlığından bahsedilebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada cinsiyet değişkeni açısından ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yatkınlıklarına genel ölçek düzeyinde ve alt boyutlarında bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık düzeyleri daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgunun ortaya çıkması araştırmanın yapıldığı kültürel çevreden ve imkânlardan kaynaklı olarak erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerinde sadece bir bransa odaklanıp diğer branşlara karşı isteksiz katılmalarından, kız öğrencilerin derse karşı ilgilerini yüksek tutmalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık ve tutumların cinsiyet değişkeninde kızların lehine olan çalışmalar (Aydoğan, 2016; Erhan ve Tamer, 2009; Koçak ve Hürmeriç, 2006; Özmutlu vd., 2013, Ülker, 2019). Erkek öğrenciler lehine anlamlılık gösteren çalışmalar (Akandere vd., 2010; Akbulut, 2017; Aybek vd., 2011).

Araştırmada spor yapma durumlarına göre spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor yatkınlık genel düzeyinde ve beden eğitimine verilen değer alt boyutunda daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık ölçeğinin alt boyutu olan algılanan yetenek kısmında ise spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda lisanslı spor yapanların beden eğitimi ve spor dersi yatkınlık ve tutumların daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar (Çivril-Kara, 2018; Dinçer, 2019). Lisanslı olacak şekilde spor yapan bireylerin beden eğitimine yönelik tutumları ve yatkınlıkları üzerinde bir etkisinin olmadığını belirten çalışmalar ise (Akbulut, 2017; Erden, 2017; Özmutlu vd., 2013). Öğrencilerin okul takımlarında veya spor kulüplerinde sporcu olarak yer alması, öğrencinin spora bakış açısının farklılaşması, sporcu kimliğine bürünmesi, özgüven artışının sağlanması, rol model aldığı bireylerin olması, ailenin destek vermesi gibi çeşitli durumlar neticesinde bu sonucun ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Araştırmada kardeş sayıları değişkenine göre bakıldığında genel düzeyde beden eğitimi dersine yatkınlık ve alt boyutlarında da 5-8 kardeş aralığında olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yatkın oldukları görülmektedir. Bu öğrencilerin sayıca fazla aile bireyine sahip olması serbest zamanlarında aile içerisindeki bireylerle birlikte spor etkinlikleri ve oyunlarını oynamaya yönlendirdiği düşünülmektedir. Çalışma sonucunun aksine (Güllü, 2007; Akandere vd., 2010; Sarıdede, 2018) çalışmalarında farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada ekonomik durum değişkenine bakıldığında ekonomik durum düzeyinin yüksek olduğu öğrenciler, durumu orta ve düşük olan öğrencilere göre genel anlamda beden eğitimi dersine yatkınlığı ve alt boyutları olan algılanan yetenek ve derse verilen değer düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür çalışmaları incelendiğinde (Ülker, 2019) bu çalışmada ekonomik düzey değişkeninde farklılıklara rastlanırken çalışmamızın sonuçlarının aksine (Atalay, 2016; Dalkılıç, 2011; Dinçer, 2019; Güllü, 2007; Keskin, 2015; Koçak ve Hürmeriç, 2006; Kumartaşlı, 2010; Valdez, 1997) çalışmalarda farklılık bulunmamıştır. Maddi olanakları yüksek düzeyde olan öğrencilerin derse ait imkânlara ve ihtiyaçlara ulaşabilme durumlarının daha kolay olması sebebiyle bu öğrencilerin beden eğitimi dersine yatkınlıklarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada ders dışı sportif etkinliklere katılım değişkenine göre genel düzeyde beden eğitimi ve spor dersine yatkınlık ve alt boyutlarında ders dışı sportif etkinliklere çok sık düzeyde katılım gösteren öğrencilerin orta ve düşük katılım gösterenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Serbest zamanlarını spor veya egzersiz ile değerlendiren öğrencilerde beden eğitimine yatkın oldukları gösteren benzer çalışmalar (Akandere vd., 2010; Çelik ve Pular, 2011; Dinçer, 2019; Hünük vd., 2006) mevcuttur.

Çalışmalarında okul spor takımlarında bulunan öğrencilerin yatkınlık düzeylerinin daha yüksek olduğu çalışmalar sayıca (Çivril-Kara, 2018; Küçük-Kılınç, 2017; Şengül, 2016; Yıldız, 2013) fazla olup, aksine öğrencinin yatkınlığına katkı sağlamadığı sonucuna ulaşan çalışmalar (Akbulut, 2017; Küçük-Kılınç, 2017) sayıca çok azdır. Bu bağlamda öğrencinin ders dışı sportif etkinliklere çok sık katılım göstermesi beden eğitimi ve spor dersindeki kazanımlara benzer birçok kazanım elde etmesine ve düzenli spor alışkanlığı kazanarak da bu durumu pekiştirmesi sebebiyle bu sonucun ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Mevcut çalışmada kişilik özellikleri kadın katılımcılar lehine sonuçlar vermiştir. Kural, Türkmen ve Dilek (2016) yaptıkları çalışmada üniversitede öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya kullanımlarıyla beraber öğrencilerin kişilik özellikleri arasındaki durumlarının ele alındığı çalışmalarında cinsiyet değişkeninde kişiliğin nevrozizm boyutunda anlamlılık bulgulanmıştır. Merdan (2013)'a göre cinsiyet değişkeninde dışadönüklük boyutu hariç diğer boyutlar üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüş, erkeklerin kadınlardan daha uyumlu, nevrotik ve gelişime açık olduğu sonucuna varılmıştır. Pekyürek (2018) Bir okul örneğinde anne baba tutumlarının ergenlik kişilik yapısı ve cinsiyet rolü ile ilişkisinin incelenmesi çalışmasında kızların erkeklere oranla duygusal denge ve açık görüşlülük düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucumuzun bu şekilde çıkmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ergenliğe daha erken yaşlarda girmesi ve kimliklerini daha erken şekillendirmeye başlamaları olarak düşünülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin spor yapma durumlarına göre kişilik özellikleri spor yapan öğrencilerin spor yapman öğrencilere göre daha deneyime açık, daha duygusal dengeye sahip ve daha sorumluluk sahibi olduklarına ulaşılmıştır. Büyükbasmacı ve Tazegül (2016) yaptıkları düzenli olarak spor yapan ve yapmayan bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik düzeylerini karşılaştırma çalışmasında spor yapan bireylerin sosyotropik düzeyleri yüksek çıkmıştır. Yani spor yapan bireylerin ilişkilerinde daha dikkatli oldukları ve olumlu ilişkiler içerisinde olmak istedikleri görülmüştür. Karabağ (2019) spor yapan ve spor yapmayan lisede öğrenim gören öğrencilerin kişilik özelliklerini ele aldığı çalışmasında gelişime açıklık boyutunda anlamlı farklılığı spor yapmayanlar lehine bulup diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulmamıştır. Konca ve diğerleri (2018) spor yapan ve spor yapmayan 5.6.7. ve 8.sınıf öğrencilerinin kişilik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmasında lisanslı spor yapan ve yapmayanlar arasında anlamlı bir fark bulmamıştır. Bu sonuç öğrencilerin spor yapma sürelerinin artması ile birlikte bu durumun kişiliğe etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır (Saygılı vd., 2015).

Mevcut araştırmada öğrencilerin kardeş sayılarına göre kişilik özellikleri değişkenimizde 5 ve 8 arası kardeş sayısına sahip olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha deneyime açık, yumuşak başlı, duygusal denge, sorumluluk ve dışa dönük sonuçlarına ulaşılmıştır. Ulusoy ve diğerleri (2018) ebeveynlere bağlanma ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki çalışmasında ise kardeş sayısına göre yumuşak başlılık/geçimlilik puanının 4 ve üstü kardeşi olanlarda anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Ülker (2017) Lisede öğrenim gören öğrencilerin spor yapıp/yapmama durumlarına göre öğrencilerin kişilik özellikleri ile diğer değişkenler arasındaki yaptığı karşılaştırma sonucuna göre yaş grubu değişkeninde kişiliğin sorumluluk boyutunda anlamlılık bulgulanmıştır. Ama diğer boyutlarda farklılık bulgulanmamıştır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor dersi yatkınlığı ve alt boyutları ile kişilik özellikleri alt boyutları arasında orta derecede anlamlı pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça beden eğitimi dersine olan yatkınlıkları düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda planlar, programlar oluşturularak yatkınlıklarının artırılması sağlanabilir. Spor yapmayan, ders dışı spor etkinliklerine katılımı orta ve az olan öğrencileri için derslerdeki ve etkinliklerdeki rekabet, yarış amacının aksine dersler ve etkinlikler eğlence, zevk amacı izlenerek yapılabilir. Okul içi ve okul dışı etkinliklerinde ve beden eğitimi derslerinde özellikle erkek öğrenciler adına farklı spor branşlarına ait takımlar oluşturularak erkek öğrencilerin yatkınlık düzeyleri artırılabilir.

Araştırmanın yapıldığı yer ile beraber yakın çevreleri de düşündüğümüzde genel anlamda mekân ve imkân olarak beden eğitimi ve spor dersinin işleyişi çok kısıtlı kalmaktadır. Çalışmamız sonucunda da ekonomik durumu orta ve düşük durumda olan öğrencilerin imkânlara ulaşma durumları kısıtlıdır. Bu kısıtlı

durumları ortadan kaldırmak adına derse yönelik farklı projeler geliştirilebilir. Bu sayede öğrencilerin hem beden eğitimi ve spor dersine yatkınlıkları ve kişilikleri hem de dersin müfredatındaki kazanımları doğrultusunda gelişimler arttırılabilir.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Özyalvaç, N.T., ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *The Journal of Selçuk University Social Sciences Institute* 24(1), 1-10.
- Akbulut, V. (2017). *Öğretmen Liderlik Stillere Göre Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Yatkınlıklarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000- M.S.2012*. 22. Baskı. Ankara: Pegem Akedemi.
- Atak, H. (2013). On maddelik kişilik ölçeğinin Türk Kültürü'ne uyarlanması. *Nöropsikiyatri Arşivi*. 50., 312-319. doi: [10.4274/npa.v6128](https://doi.org/10.4274/npa.v6128)
- Atalay, A. (2016). The analysis on sport attitudes of students at high school education in Turkey. *Academic Journals Educational Research and Reviews* 11(5), 194-203. doi: [10.5897/ERR2015.2613](https://doi.org/10.5897/ERR2015.2613)
- Aybek, A., İmamoğlu, O., ve Taşmektepligil, M. (2011). Öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Sports and Performance Researches* 2(2), 51-59.
- Aydoğan, H., Bardakçı, S., Arslan, E., Civelek, H., ve İşyar, Z. (2016). İlköğretim 4.sınıf ve ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum ve öz-yeterliliklerinin demografik özellikler açısından incelenmesi. *BÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 11(2), 100-119.
- Bayrak, C. (Eds.) (2019). *Eğitim Psikolojisi*. Eskişehir: T.C Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:2304.
- Büyükbasmacı, Y.E., Tazegül Ü. (2016). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik düzeylerine karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4 (37), 611-617.
- Çelik, Z., ve Pular, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 8(Özel), 115-121.
- Çivril-Kara, R. (2018). *Öğretmen öğretim stiline göre ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatkınlıklarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Dalkılıç, M. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyete Katılım Düzeyi ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Dinçer, H.T. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Yatkınlık Düzeyleri ile Temel Psikolojik İhtiyaçları Arasındaki İlişki*. Yüksek lisans tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Erbaş, M.K., Ünlü, H. ve Kalemoglu-Varol, Y. (2015). Turkish conformation of the physical education predisposition scale: A validity and reliability study. *Journal of Educational Sciences Research*, 5(1), 115-126.
- Erdemli, A. (2005). Personality, Identity and Sports. *Turkish Journal of Sports Medicine, Spor Hekimliği Dergisi*, 40(3), 137-140.
- Erden, C. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi. Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Ergün, M. (2020). *Eğitim Sosyolojisine Giriş*. Erişim tarihi: 5 Kasım 2020 <http://mustafaergun.com.tr/wordpress/wp-content/uploads/2015/11/egsos.pdf>
- Erhan, S.E., Tamer, K. (2009). Doğu anadolu bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 11(3), 57-66.
- Ewen, R. B. (2009). *An Introduction to Theories of Personality*. (7.Edition). New York/London: Psychology Press.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hasırcı, S. (15 Haziran 2013). *Spor ve Kişilik*. Die Gaste. Sayı:27., Erişim tarihi: 5 Kasım 2020, <http://www.diegaste.de/gaste/diegaste-sayi2712.html>

- Hilland, T.A., Stratton G., Vinson D. ve Fairciough S.(2009). The physical education predisposition scale. *Preliminary development and validation, Journal of Sports Sciences*, 27(14), 1555-1563. doi:[10.1080/02640410903147513](https://doi.org/10.1080/02640410903147513)
- Hills, P. ve Argyle, M. (1998). Positive moods derived from leisure and their relationship to happiness and personality. *Personality and Individual Differences*, 25 (3), 523-535.doi: [10.1016/S0191-8869\(98\)00082-8](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00082-8)
- Honeybourne, J., (2006). *Acquiring Skill in Sport: An Introduction*. New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Hünüük, D., Kangalgil, M., ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Hacettepe Journal of Sport Sciences* 17(2), 48-57.
- Karabağ, B. (2019). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri, Karar Verme Stilleri ve Stresle Başa Çıkma Stratejilerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Sakarya İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Koçak, S., Hürmeriç I. (2006). Attitudes toward physical education classes of primary school students in Turkey. *Perceptual&Motor Skills* 103,296-300. doi: [10.2466/pms.103.1.296-300](https://doi.org/10.2466/pms.103.1.296-300).
- Konca, E., Ermiş, E., Erilli, N.A., Kaplan, A., ve Berk, Y. (2018). Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Kesit Akademi Dergisi* 4(13), 379-388. doi: [10.18020/kesit.1413](https://doi.org/10.18020/kesit.1413)
- Kumartaşlı, M. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ve yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi*. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçük-Kılıç, S. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Yatkınlıklarının İncelenmesi: Boylamsal Bir Çalışma*. Doktora tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Laker,A. (2000). *Beyond The Boundaries of Physical Education Educating Young People for Citizenship and Social Responsibility*. New York: Routledge Falmer , Taylor & Francis Group.
- Luthans, F. (2011). *Organizational Behavior An Evidence-Based Approach Twelfth Edition*. New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Merdan, E. (2013). Beş faktör kişilik kuramı ile iş değerleri ilişkisinin incelenmesi: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7, 141-159.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Ortaokul*. Erişim tarihi:2Kasım2020.<https://mufredat.meb.gov.tr/dosyalar/2018120201950145-Beden%20egitimi%20ve%20spor%20ogretim%20program%202018.Pdf>
- Noddings, N. (2003). *Happiness and Education*. UK: Cambridge University Press.
- Oral, B., Çoban, A. (2020). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Oral, B., Çoban, A., ve Bars, M. (Eds.) (2009). *Eğitimde Ahlak ve Etik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özmutlu, İ., Sivrikaya, A.H., Gürkan, A. C., ve Dalkılıç, M. (2013). An investigation into secondary school student's attitudes towards physical education and sports lessons (The example of Kars province). *International Journal of Academic Research* 5(3), 52-57. doi: 10.7813/2075-4124.2013/5-3/B.9
- Pehlivan, Z., ve Nilay Daşdan Ada, E. (2011). Kişilik gelişimi için beden eğitimi ders uygulamaları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel), 83-95.
- Pekyürek, İ. (2018). *Bir okul örneğinde anne baba tutumlarının ergenlerin kişilik yapısı ve cinsiyet rolü ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Robbins, S. P., ve Judge, T. A., (2013). *Organizational Behavior*. England: Pearson Education Limited.
- Sarıdede-Kaya, Ş. (2018). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M. ve Hekim, M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 23(1), 161-170.
- Shields, D. L., Ve Bredemeier, B. L.,(2009). *True Competition: A Guide to Pursuing Excellence in Sport and Society*.Human Kinetics.
- Tüfekçioglu, Ü. (Eds.) (2003). *Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No: 715,
- Türkel, A. U. (1992). *İşletme Yöneticilerinin Davranışlarına Yön Veren Hâkim Kişilik Faktörleri ile Yönetel Davranış Arasındaki İlişkiler ve Uygulama*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletme Matbaası.

- Ulusoy, Y.Ö., Akfırat, O.N., ve Tura, G. (2018). Ebeveynlere bağlanma ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki. *Dirençlilik Dergisi* 2(1), 23-37.
- Ülker, G. (2019). *Ergen işitme engelli öğrencilerin motor beceri düzeyleri ile beden eğitimi dersine yatkınlık düzeyleri arasındaki ilişkisi*. Yüksek lisans tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Valdez, L. A. (1997). Attitudes toward physical education of middle school students and their parents. University of Southern California. ProQuest Dissertations Publishing.

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1032636

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 5, Sayı 1
Mart 2022, 13-20

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 5, Issue 1
March 2022, 13-20

Gaye ERKMEN-HADİ¹
 Meryem BALCI-ŞEN²
 Yakup HAVUZ²

¹ Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

² Selçuk Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sorumlu Yazar: G. Erkmen-Hadi
e-mail: gerkmen9@gmail.com

Geliş Tarihi: 05.12.2021
Kabul Tarihi: 11.02.2022

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Özet

Son zamanlarda, serbest zaman etkinliklerinin öznel iyi oluşu geliştirdiğine dair görüşün bilimsel destek kazanmasıyla iyi oluş halinin farklı değişkenlere göre değişip değişmediğini inceleyen araştırmaların artış gösterdiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin cinsiyet, serbest zaman aktivitelerine katılım durumu ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini 465 kadın ($Yaş_{ort}=20.66\pm 1.60$) 404 erkek ($Yaş_{ort}=21.04\pm 1.83$) toplamda 869 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcılar farklı serbest zaman aktivite türlerine (sportif, doğa, sanatsal, dinlenme, gezi, oyun vb) katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve Öznel İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler için tanımlayıcı istatistiksel analizler uygulandıktan sonra katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılım durumu ve cinsiyet değişkenine göre öznel iyi oluş düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koyabilmek amacıyla bağımsız gruplar t testi ve sınıf düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koyabilmek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcıların öznel iyi oluş puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t=.812$, $p>.05$). Katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılma durumları açısından öznel iyi oluş puanları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t=2.461$, $p<.05$). Serbest zaman aktivitelerine katılan bireylerin katılmayan bireylere göre daha yüksek öznel iyi oluş puanına sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre öznel iyi oluş puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı ($F_{(3,865)}=12.202$, $p=.000$) görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarının öznel iyi oluş düzeyleri açısından önemli bir role sahip olduğu ve öğrencilerin iyi oluş düzeylerini değerlendirirken sınıf düzeyinin de göz önünde bulundurulmasının yararlı olabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öznel iyi oluş, serbest zaman, üniversite öğrencileri

Investigation of University Students' Subjective Well-Being with Regard to Some Variables

Abstract

Recently, with the scientific support of the view that leisure time activities improve subjective well-being, studies examining whether well-being changes according to different variables seem to have increased. The purpose of the study was to examine the university students' subjective well-being levels with regard to leisure time participation, gender, and grade levels. The sample of the study consisted of 465 females ($age=20.66\pm 1.60$) 404 males ($age=21.04\pm 1.83$) totally 869 university students. Participants stated that they participate in different types of leisure time activities (sports, nature, artistic, relaxation, travel, games, etc.). Demographic information form created by the researchers and Subjective Well-being Scale were used to data collection. After the descriptive statistical analysis was applied to the data obtained, in order to reveal whether subjective well-being levels of the participants differ according to their participation in leisure activities and gender variable, independent groups t-test and single-factor analysis of variance (ANOVA) were applied in order to reveal whether they differ according to grade level. It was found that the subjective well-being scores of the participants did not differ significantly with regard to gender ($t=.812$, $p>.05$). It was found that there was a significant difference between participants subjective well-being scores in terms of participation in leisure time activities ($t=2.461$, $p<.05$). It has been observed that individuals participating in leisure time activities have higher subjective well-being scores than individuals who do not. It was observed that the subjective well-being scores of the participants differed significantly according to the grade level ($F_{(3,865)}=12.202$, $p=.000$). As a result, it was stated that students' participation in leisure time activities has an important role in terms of subjective well-being, and it was seen that it would be useful to consider the grade level while evaluating students' well-being.

Keywords: Subjective well-being, leisure time, university students

Atf için; Erkmen-Hadi, G., Balci-Şen, M. ve Havuz, Y. (2022) Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 13-20.

Bu çalışma 07-09 Kasım 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilen 18. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sözel bildiri olarak online sunulmuştur.

GİRİŞ

Mutluluk ve olumlu duyguların bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıkları açısından oldukça önemli olduğu çağımızda bilinen bir gerçekliktir. Bu sebeple bireylerin kendilerini mutlu olarak tanımlamalarının yaşamsal öneme sahip olduğu ve iyi oluş halinin sürdürülmesi için neler yapılabileceğinin araştırmalar sonucu ortaya konduğu görülmektedir. Böylelikle iyi oluş kavramı farklı çalışma alanlarında ön plana çıkmakta ve ilgi çekmeye devam etmektedir. İyi oluş kavramı öznel iyi oluş (subjective well-being), psikolojik iyi oluş (psychological well-being), duygusal iyi oluş (emotional well-being) ve sosyal iyi oluş (social well-being) gibi kavramlarla değerlendirilmektedir (Keyes, 1998; 2005).

Kavram olarak öznel iyi oluş, bireyin olumlu duyguları fazla, olumsuz duyguları az yaşaması, bilişsel ve duygusal olarak iyi olma hali ve yaşamından yüksek doyum alması olarak tanımlanmaktadır (Myers ve Diener, 1995). Yurcu ve Atay (2015), öznel iyi oluşu, kişinin sahip olduğu pozitif ve negatif duygulara ve yaşam doyumuna ilişkin olarak yaptığı öznel bir değerlendirme olarak tanımlamaktadırlar. Pozitif psikoloji alanında öznel iyi oluşun karşılığı mutluluk kavramıyla eş değer tutulurken Lyubomirsky (2007) ise bu kavramı bireyin tatmin durumu neşe hali yahut refah durumu ile yaşamından duyduğu doyumun bir bileşimi olarak değerlendirmektedir.

Serbest zaman kavramı, pek çok birey için iyi oluş için önemli bir kaynak ve kişinin hayatındaki olumlu değişim için kuvvetli bir güçtür. Serbest zaman sanat ve kültür, hobiler, sosyalleşme, spor, gönüllülük ve doğa temelli aktivitelerin yanı sıra çok çeşitli seçenekler sunmaktadır. Böylelikle serbest zaman sayesinde bireyler doğrudan sağlık ve iyi oluşla bağlantılı olan olumlu duyguları deneyimleyebilmektedirler (Fredrickson, 2009). Bireylerin mutluluğuna önemli katkıda bulunan serbest zaman kavramı sosyal ilişkiler için de önemli fırsatlar sağlamaktadır (Seligman, 2002). Son zamanlarda, serbest zaman aktivitelerine katılımın öznel iyi oluşu geliştirdiğine dair görüş bilimsel destek kazanmış ve oldukça popüler hale gelmiştir. Birçok araştırma, serbest zaman aktivitelerine katılımın (örneğin, aile ve arkadaş ziyareti, spor yapmak, televizyon izlemek, radyo dinlemek, turistik gezilere çıkmak, yürüyüş yapmak, kamp yapmak, sanat yapmak ve/veya interneti kullanmak) öznel iyi oluşun gelişimine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur (Balatsky ve Diener 1993; Cheng ve Lu, 2015; Koopman-Boyden ve Reid, 2009; Kuykendall, Tay ve Ng, 2015; Liu, 2014; Reynolds ve Lim, 2007). Ayrıca iyi oluşu artırmak amacıyla gerçekleşen serbest zaman katılımı terapötik rekreasyon mesleğinin de merkezinde yer almaktadır (Carruthers ve Hood, 2004; Sylvester, Voelkl ve Ellis, 2001).

Yapılan çalışmalar serbest zaman aktivitelerinin bireylerin iyi oluş düzeyini artırdığını göstermiştir (Lu ve Argyle, 1994). Coles Edginton ve Jalloh (2012) tarafından yapılan bir çalışmada açık alan rekreasyon aktiviteleri, fiziksel sportif aktiviteler, okuryazarlık gibi eğitsel aktiviteler gibi nitelendirilen serbest zaman aktivitelerinin, bireylerin yaşam kalitesi ve öznel iyi oluş düzeylerini artırdığını ortaya koymuşlardır. Sörfçülerle yapılan bir çalışmada (Cheng ve Lu, 2015) rekreasyonel katılımı yüksek olanların yüksek düzeyde iyi oluşa sahip oldukları görülmüştür. Pressman ve diğerleri (2009) geniş bir yaş aralığında (19-89 yaş) yaptıkları çalışma ile iyi oluşun eğlenceli serbest zaman aktivitelerine katılım sıklığı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu ve çeşitli serbest zaman aktivitelerinin yetişkinlerin yaşamları boyunca önemli olduğunu vurgulamışlardır. Serbest zaman aktivitelerinin sağlık ve iyi oluş arasındaki ilişkiye aracılık etmesinin psikolojik sonuçları iyileştirmek için sağlık önerileri üzerinde önemli etkilerinin olabileceği görülmüştür (Paggi, Jopp, Hertzog, 2016). Ciddi boş zaman deneyiminin öznel iyi oluşu olumlu bir şekilde desteklediği görülmektedir (Heo, Lee, McCormick ve Pedersen 2010; Lee ve Hwang, 2018; Pi, Lin, Chen, Chiu ve Chen, 2014). Araştırmacılar (Sonnentag ve Fritz, 2007; Newman, Tay ve Diener, 2014) ustalık deneyiminin bireyin duygu durumunu ve öznel iyi oluş düzeyini artırabileceğinden ciddi boş zaman katılımının da öznel iyi oluşu olumlu yönde etkileyebileceğini vurgulamışlardır. Fiziksel aktivite gibi serbest zaman aktivitelerine katılımın iyi oluşu artırıp zihinsel sağlık sorunlarını azalttığı bilinmektedir (Iwasaki, 2001).

Üniversite yılları öğrencilerin yaşamları için önemli kazanımların oluşabileceği oldukça önemli bir süreç olarak değerlendirildiğinde, bu süreçte yaşanan deneyimlerin bireylerin daha iyi bir hayat kurabilmelerine, kendilerini gerçekleştirme yolunda öğrencilerin eşsiz fırsatlar elde etmelerine ve yaşamlarını daha mutlu ve

anamlı kılmalarına yardımcı olacağı söylenebilir. Bu yüzden bu süreçte sunulacak serbest zaman aktivitelerinin üniversite öğrencilerinin olumlu kazanımları için etkin araçlar olabileceğini söylemek mümkündür. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (Cenkseven ve Akbaş, 2007) öznel ve psikolojik iyi oluşu yordayacağı düşünülen değişkenler araştırılmıştır. Değişkenler arasında boş zaman aktivitelerinden algılanan hoşnutluğun da incelendiği görülmektedir. Boş zaman aktivitelerinden algılanan hoşnutluğun öznel ve psikolojik iyi oluşu yordamada anlamlı katkısı olduğu ortaya konmuştur. Clark ve Anderson (2011) tarafından yapılan çalışmada serbest zaman ile ilgili eğitim alan üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinde belirgin bir artış olduğu vurgulanmaktadır.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, rekreatif aktivitelere katılan ve katılmayan öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerinde bir farklılık olduğunun ortaya konmasıyla, üniversitelerin öğrencilere serbest zaman aktiviteleri ile ilgili düzenlemeler yapması için bu çalışmanın bir bakış açısı sunabileceği düşünülmektedir. Böylelikle üniversitelerin öğrencilerin iyi oluş düzeylerini artırmak için önlemler almasının ya da çözüm yollarının üretilmesinin önemi vurgulanacaktır. Öğrencilerin serbest zaman aktivitelerine aktif katılımları için sunulması gereken hizmetlerin gözden geçirilmesine dikkat çekilebilecektir.

Araştırmanın Amacı

Rekreatif aktivitelerin daha yüksek öznel iyi oluş seviyesine sahip olmaya yardımcı olduğu göz önüne alınarak bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin serbest zaman aktivitelerine katılım durumu, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelenmesidir.

YÖNTEM

Bu araştırma nicel yöntemle dayalı betimsel bir çalışma olarak planlanmış ve çalışmada tarama modelinden yararlanılmıştır.

Örnekleme

Araştırmanın evrenini serbest zaman aktivitelere katılan ve katılmayan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yönteminden yararlanılarak belirlenmiştir. Araştırmanın örnekleme gönüllü katılım sağlayan farklı bölümlerde öğrenim gören 465 kadın ($yaş_{ort}=20.66\pm 1.60$) 404 erkek ($yaş_{ort}=21.04\pm 1.83$) toplamda 869 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcılar farklı serbest zaman etkinlik türlerine (sportif, doğa, sanatsal, dinlenme, gezi, oyun vb) katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	465	53.5
Erkek	434	46.5
Serbest zaman aktivitelerine katılım		
Evet	375	43.2
Hayır	494	56.8
Sınıf düzeyi		
1.Sınıf	224	25.8
2.Sınıf	205	23.6
3.Sınıf	227	26.1
4.Sınıf	213	24.5
Toplam	869	100.0

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, serbest zaman aktivitelerine katılım durumları ve sınıf düzeyleriyle ilgili frekans ve % değerleri Tablo 1’de gösterilmektedir. Katılımcıların %53.5’ini kadın katılımcılar oluştururken, %43.2’sini ise serbest zaman etkinliklerine katılan bireyler oluşturmaktadır. Sınıf düzeylerine göre katılımcıların % dağılımları ise Tablo 1’de görüldüğü gibi birbirlerine yakın değerlerdedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve Öznel İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada katılımcıların yaş, cinsiyet, serbest zaman aktivitelerine katılım durumları ve sınıf düzeyleri ile ilgili bilgi almak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Öznel İyi Oluş Ölçeği

Bu ölçek bireylerin yaşamları hakkındaki bilişsel değerlendirmeleri ile yaşadıkları olumlu ve olumsuz duyguların sıklığı ve yoğunluğunu belirleyerek öznel iyi oluş düzeylerini saptamak amacıyla Tuzgöl Dost (2006) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 46 maddeden ve 12 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; yaşamını kendi geçmişi ve başkalarının hayatı ile kıyaslama, olumlu ve olumsuz duygular, amaçlar, kendine güven, iyimserlik, ilgi duyulan etkinlikler, arkadaşlık ilişkileri, geleceğe bakış, aile ilişkileri, başkalarının yaşamına imrenme, yaşamın zorluklarıyla baş etme, karamsarlık olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin 12 faktörlü olmasının yanında genel bir faktöre sahip olduğu kabul edilmiştir. Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .93; test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise $r = .86$ 'dır. Bu çalışma için ölçeğin Cronbach alfa değeri .90 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan veri toplayabilmek amacıyla izin alınmıştır (no:40990478-050.99/35). Katılımcılara çalışma ile ilgili kısaca bilgi verildikten sonra gönüllü katılımları sağlanmıştır. Ölçme araçlarını içeren formun doldurulması yaklaşık olarak 10-15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizince ilk olarak istatistiksel sayıtların test edilmesi için gereken ön analizler uygulanmıştır (normallik Shapiro-Wilk $p > .05$, 10 uç değer veri setinden çıkarılmıştır, varyans homojenliği Levene's $p > .05$). Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular betimsel istatistik yöntemlerden (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ve araştırmada ele alınan hipotezlerin sınanması için anlam çıkarıcı istatistiksel yöntemlerin kullanımından yararlanılmıştır. Öznel iyi oluşu cinsiyet ve serbest zaman etkinliklerine katılım durumuna göre incelemek için bağımsız gruplar t testi, sınıf düzeyine göre incelemek amacıyla da Tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların cinsiyet, serbest zaman aktivitelerine katılım durumları ve sınıf düzeylerine ilişkin bulgular ve katılımcıların öznel iyi oluş puanlarının bu değişkenlere göre farklarını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları yer almaktadır.

Tablo 2. Cinsiyet ve Serbest Zaman Aktivite Katılım Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

Değişkenler		n	Ort	Ss	t	p
Cinsiyet	Kadın	465	165.24	25.07	.812	.417
	Erkek	434	167.88	24.05		
Serbest zaman aktivite katılım durumu	Evet	375	166.95	23.90	2.461	.014*
	Hayır	494	162.82	24.99		

* $p < 0,05$

Yapılan bağımsız gruplar t testi analizi sonuçlarına göre katılımcıların öznel iyi oluş puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t = .812$, $p > .05$). Katılımcıların serbest zaman aktivitelerine katılma durumları açısından öznel iyi oluş puanları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t = 2.461$, $p < .05$). Serbest zaman aktivitelerine katılan bireylerin katılmayan bireylere göre daha yüksek öznel iyi oluş puanına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 3. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Öznel İyi Oluş Puanlarının Ortalama ve Standart Sapması

Değişken	n	Ort	Ss
Sınıf düzeyi	1. Sınıf	224	157.44
	2. Sınıf	205	165.98
	3. Sınıf	227	164.21
	4. Sınıf	213	171.24

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre öznel iyi oluş puanları Tablo 3'de gösterilmiştir. Sınıf düzeyine göre ortalamalar incelendiğinde katılımcıların öznel iyi oluş puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı ($F_{(3,865)}=12.202, p<.05$) görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	21320.504	3	7106.835		
Gruplar içi	503822.822	865	582.454	12.202	.000*
Toplam	525143.326	868			

* $p<0,05$

ANOVA analizi için gerekli olan varyansların homojenliği sayılışı Levene testi sonucuna göre değerlendirilmiş ve varyanslar homojen olduğu için Post-hoc testlerinden biri olan Tukey testi ile analize devam edilmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre; 1. sınıf öğrencilerinin öznel iyi oluş puanları 2. 3. 4. sınıf öğrencilerinden, 2. ve 3. sınıf öğrencileri ise 4. sınıf öğrencilerinin öznel iyi oluş puanlarından anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri cinsiyet, serbest zaman aktivitelerine katılım durumu ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların öznel iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülürken, serbest zaman aktivitelerine katılım durumu ve sınıf düzeylerine göre katılımcıların öznel iyi oluş düzeylerinin anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

Bu araştırmada; üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. Öznel iyi oluşun cinsiyet değişkeni açısından inceleyen çalışmalar farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Bazı çalışmalar öznel iyi oluşun cinsiyete göre farklılaştığını (Cenkseven ve Akbaş, 2007; Dilmaç ve Bozgeyikli, 2009; İlhan, 2005; Sarı, 2003; Tümkaya, 2011; Yavuz-Güler ve İşmen-Gazioğlu, 2008) göstermektedir. Üniversitede spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle yapılan bir çalışmada (Hızıroğlu, 2018) cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin öznel iyi oluşlarının anlamlı olarak farklılaştığı, kadınların erkeklerden daha yüksek öznel iyi oluş puanına sahip oldukları ortaya konmuştur. Buna karşın bazı çalışmalarda ise öznel iyi oluş düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Cihangir-Çankaya, 2009; Fugl-Meyer, Melin ve Fugl-Meyer, 2002; Katja, Paivi, Marja-Terttu ve Pekka, 2002; Saygın, 2008; Tuzgöl-Dost, 2006; Tuzgöl-Dost, 2010) ortaya koyulmuştur. Bu çalışmada elde edilen sonucun da cinsiyet değişkenine göre öznel iyi oluş düzeylerinde bir farklılaşmadığı görüşünü destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin, katılmayan bireylere göre daha yüksek öznel iyi oluş puanına sahip olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalar serbest zaman aktivitelerine katılımın ergenlerin öznel iyi oluşlarına olumlu yönde katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır (Csikszentmihalyi ve Hunter, 2003; Kang, 2004; Sacker ve Cable, 2006). Rodríguez, Látková ve Sun (2008) öznel iyi oluş ve serbest zaman arasındaki ilişkinin teorik anlamda desteklendiği çalışmalarında bireylerin rekreasyona katılımlarında ihtiyaçlarını ne kadar tatmin edebiliyorlarsa öznel iyi oluş düzeylerinin de o kadar yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Serbest zaman aktivitelerinin bireylerin öznel iyi oluşlarına nasıl katkı sağladığını araştırmak amacıyla yapılan bir çalışmada (Brajša-žganec, Merkaš ve Sverko, 2011) bireylerin öznel iyi oluşlarına serbest zaman aktivitelerinin pozitif olarak önemli derecede katkı sağladığını, yeni fırsatlar sağlayan aktivitelerin katılımcıların yaşam kalitelerini artırdığı ortaya konmuştur. Yapılan bir çalışmada (Yang, Chen,

Hsueh, Tan ve Chang, 2012) serbest zaman katılımının Tayvanlı üniversite öğrencilerinin algıladıkları sağlık durumları ile serbest zamanlarından fayda elde etmelerini teşvik ettiği ve böylelikle daha yüksek bir iyi oluş hissi yaratmalarını sağladığı görülmüştür. Geniş yaş aralığına sahip bir örnekleme yapılan (Paggi vd., 2016) çalışmada serbest zaman aktivitelerinin sağlık ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide aracılık ettiği ortaya konmuş, serbest zaman etkinliklerinin sadece yaşlılık sürecinde değil tüm yetişkin yaş grupları için oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır. Çinli üniversite öğrencilerinin ciddi boş zaman, serbest zaman doyumu ve öznel iyi oluş ve eğlence düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlayan bir çalışmanın (Liu ve Yu, 2015) sonuçlarına göre ciddi boş zaman katılımının üniversite öğrencilerinin boş zaman memnuniyetlerini ve öznel iyi oluş düzeylerini önemli düzeyde artırdığı görülmüştür. Yurcu (2017) yapmış olduğu bir çalışmada bireylerin iyi oluş düzeylerinin artışında serbest zaman aktivitelerinin önemli rolünün olduğunu vurgulamıştır. Bireylerin kendi arzuları doğrultusunda özgür seçimlerinden doğan, aktif katılım gösterilen aktivitelerin bireylerin fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik olarak problemlerden, olumsuz duygu düşüncelerden uzaklaşarak iyi oluş düzeylerini artırdığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda serbest zaman etkinliklerine katılım gösteren bireylerin daha yüksek öznel iyi oluş düzeyine sahip olmaları literatürdeki çalışmaları destekler niteliktedir.

Çalışmada öznel iyi oluş düzeyinin sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Bir çalışmada üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre öznel iyi oluş puanlarının farklılaştığı, son sınıfa doğru öğrencilerin öznel iyi oluş puanlarında bir azalma olduğu bulunmuştur (Atasoy, Şahin, Altun, 2016). Diğer bir çalışmada ise öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre öznel iyi oluş puanlarında bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (Solmaz, 2015). Yapılan bu çalışmada ise son sınıf öğrencilerinin daha yüksek öznel iyi oluş düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha düşük öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olmasının ise liseden sonra üniversite ortamına adaptasyon sürecinin öznel iyi oluşları açısından bir etkiye sahip olabileceği düşünülmektedir. Üniversite sınavı sürecinden sonra üniversite hayatına geçiş sürecinde yaşadıkları değişimin öznel iyi oluş durumlarını olumsuz anlamda etkileyebileceği olasılığının olduğu düşünülmektedir.

Yapılan bu çalışmanın bazı sınırlılıklarının da olduğundan bahsetmek gerekmektedir. Çalışmanın örnekleme seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Bu durumun çalışma örnekleminin evreni daha zayıf bir şekilde temsil etmesine sebep olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmanın verileri analiz edilirken öğrencilerin öğrenime devam ettikleri bölümlere göre bir sınıflama yapılmamıştır. Öğrenim görülen bölümlerin öğrencilerin sahip oldukları serbest zamanlarını etkileyebileceği bu çalışma için göz ardı edilmiştir. Öğrencilerin herhangi bir işte çalışıp çalışmamalarına göre de bir karşılaştırma yapılmamıştır. Çalışma durumlarının da sahip oldukları serbest zamanlarını etkileyebileceği düşünülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri cinsiyet, serbest zaman aktivitelerine katılım durumu ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelendiği bu çalışmada, öznel iyi oluşun cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülürken, serbest zaman aktivitelerine katılım durumu ve sınıf düzeylerine göre katılımcıların öznel iyi oluş puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, üniversitelerin eğlence ve sportif amaçlı rekreatif aktiviteleri öğrenciler için bir program dâhilinde yürütmesiyle öğrencilerin fiziksel sağlık ve iyi oluş durumlarının gelişmesinin mümkün olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin serbest zaman aktivitelerine daha fazla dâhil olmalarıyla sağlık durumlarındaki olumlu değişimleri algılamaları ve serbest zamanlarından elde ettikleri faydaları daha iyi anlamlandırıp daha yüksek düzeyde iyi oluş düzeyine ulaşacakları düşünülmektedir. Bu yüzden öğrencilerin serbest zaman aktivitelerine katılımlarının yaygınlaştırılması ve bu katılımı artırmaya yönelik formal ve informal eğitim programların planlanıp uygulanmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle öğrenciler için üniversitelerde kampüs rekreasyonunun yaygınlaştırılması, rekreasyon hizmet birimlerinin kurulması ve serbest zaman aktivitelerine katılımı artırmaya yönelik programların organize edilmesi, rekreasyon bilincinin yaygınlaşması için gerekli görülmektedir. Kampüs rekreasyonunun tüm

üniversitelerde yaygınlaşmasının öğrencilerin iyi oluş düzeylerinde artışa neden olabileceği ve bu durumun doğrudan öğrencilerin akademik başarılarına etki edeceği düşünülmektedir. Öğrenciler için kampüs içerisinde vakit geçirebilecekleri, var olan serbest zamanlarını verimli ve aktif bir şekilde değerlendirebilmelerini sağlayacak alanlar oluşturulması, dinlenmelerine, mutlu olmalarına ve yenilenmelerine olanak sağlayacak hizmetlerin sunulması öğrencilerin kampüs içerisinde ihtiyaçlarını karşılanmasına böylelikle kampüste daha fazla vakit geçirmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Devlet politikası olarak rekreasyona katılımın artırılmasının planlanması, Milli Eğitim Bakanlığı ve Belediyelerin de rekreasyonel bilincini bireylere aşılama için gerekli projeleri yaygınlaştırmasının oldukça önemli olduğu ve yaşayan toplum ve gelecek nesiller için fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca farklı sınıf düzeylerine göre çeşitli aktivite programları planlanması ve öğrencilerin ders programlarına göre zaman planlamasının yapılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Atasoy, M., Şahin, C. ve Altun, M. (2016). Türk üniversitelerinde beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde öznel iyi oluşun çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4 (Special Issue 1), 100-110.
- Balatsky, G., & Diener, E. (1993). Subjective well-being among Russian students. *Social Indicators Research*, 28, 225-243.
- Brajša-žganec A., Merkaš M., & Sverko I. (2011). Quality of life and leisure activities: How do leisure activities contribute to subjective well-being? *Social Indicators Research*, 102(1), 81-91. doi.org/ 10.1007/s11205-010-9724-2
- Carruthers, C., & Hood, C.D. (2004). The power of the positive: Leisure and well-being. *Therapeutic Recreation Journal*, 38, 225-245.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-62.
- Cheng, T.M., & Lu, C.C. (2015). The causal relationships among recreational involvement, flow experience, and well-being for surfing activities. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(sup1), 1-19.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: öz belirleme kuramı. *Türk PDR Dergisi*, 4(31), 23-31.
- Clark, B.S., & Anderson, D.M. (2011). 'I would be had I had not taken this class:' the role of leisure education in college students' development. *Recreational Sports Journals*, 35(1), 45-55. doi.org/10.1123/rsj.35.1.45
- Coles, R., Edginton, C.R., & Jalloh, A. (2012). Africa and the world leisure organization, *African Journal for Physical, Health Education, Recreation and Dance*, 4(1), 684-693.
- Csikszentmihalyi, M., & Hunter, J. (2003). Happiness in everyday life: The uses of experience sampling. *Journal of Happiness Studies*, 4, 185-199.
- Dilmaç, B. ve Bozgeyikli, H. (2009). Öğretmen adaylarının öznel iyi olma ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 171-187.
- Frederickson, B. (2009). *Positivity: Groundbreaking Research Reveals how to Embrace the Hidden Strength of Positive Emotions, Overcome Negativity, and Thrive*. New York, NY: Crown.
- Fugl-Meyer, A. R., Melin, R., & Fugl-Meyer, K. S. (2002). Life satisfaction in 18 to 64 year old Swedes: In relation to gender, age, partner and immigrant status. *Journal of Rehabilitation Medical*, 34, 239-246.
- Heo, J., Lee, Y., McCormick, B.P., & Pedersen, P.M. (2010). Daily experience of serious leisure, flow and subjective well-being of older adults. *Leisure Studies*, 29, 207-225.
- Hızıroğlu, Ö.S. (2018). *Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ve Algılanan Stres Düzeylerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Durumları Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Iwasaki, Y. (2001). Contributions of leisure to coping with daily hassles in university students' lives. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 33(2), 128-141. doi: 10.1037/h0087135
- İlhan, T. (2005). *Öznel İyi Oluşa Dayalı Mizah Tarzları Modeli*. Yüksek Lisans, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kang, B.W. (2004). *The Causal Relationship of Health Promotion Behaviors on School Satisfaction of Youth Participating in Leisure Activities*, Unpublished dissertation. Kyunghee University, Seoul.
- Katja, R., Paivi, A.K., Marja-Terttu, T. ve Pekka, L. (2002). Relationships among adolescent subjective well-being, health behavior and school satisfaction. *Journal of School Health*, 72(6), 243-250.
- Keyes, C.L. (1998). Social well-being. *Social Psychology Quarterly*, 61, 121-140.
- Keyes, C.L. (2005). Mental illness and/or mental health? Investigating axioms of the complete state model of health. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(3), 539-548.

- Koopman-Boydén, P.G., & Reid, S. L. (2009). Internet/e-mail usage and well-being among 65–84 years olds in New Zealand: Policy implications. *Educational Gerontology*, 35, 990-1007.
- Kuykendall, L., Tay, L., & Ng, V. (2015). Leisure engagement and subjective well-being: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 141, 364-403.
- Lee, K.J., & Hwang, S. (2018) Serious leisure qualities and subjective well-being, *The Journal of Positive Psychology*, 13(1), 48-56, Doi: 10.1080/17439760.2017.1374437
- Liu, H. (2014). Personality, leisure satisfaction, and subjective well-being of serious leisure participants. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 42, 1117-1125.
- Liu, H., & Yu, B. (2015). Serious Leisure, Leisure Satisfaction and Subjective Well-Being of Chinese University Students. *Soc Indic Res* 122, 159–174. Doi:10.1007/s11205-014-0687-6.
- Lu, L., & Argyle, M. (1994). Leisure satisfaction and happiness as a function of leisure activity [In Chinese]. *The Kaohsiung Journal of Medical Science*, 10, 89-96.
- Lyubomirsky, S. (2007). *The How of Happiness: A Scientific Approach to Getting the Life You Want*. New York: Penguin Press.
- Myers, D. & Deiner, E. (1995). *Who is happy*. American Psychological Society. 6,1-19.
- Newman, D.B., Tay, L., & Diener, E. (2014). Leisure and subjective well-being: A model of psychological mechanisms as mediating factors. *Journal of Happiness Studies*, 15, 555-578.
- Paggi, M.E., Jopp, D., & Hertzog, C. (2016). The Importance of Leisure Activities in the Relationship between Physical Health and Well-Being in a Life Span Sample, *Gerontology*, 62, 450-458. Doi: 10.1159/000444415
- Pi, L., Lin, Y., Chen, C., Chiu, J., & Chen, Y. (2014). Serious leisure, motivation to volunteer and subjective well-being of volunteers in recreational events. *Social Indicators Research*, 119, 1485-1494.
- Pressman, S.D., Matthews, K.A., Cohen, S., Martire, L.M., Scheier, M., Baum, A., & Schulz, R. (2009). Association of enjoyable leisure activities with psychological and physical well-being. *Psychosomatic medicine*, 71(7), 725-732. Doi: 10.1097/PSY.0b013e3181ad7978
- Reynolds, F., & Lim, K.H. (2007). Contribution of visual art-making to the subjective well-being of women living with cancer: A qualitative study. *The Arts in Psychotherapy*, 34, 1-10.
- Rodríguez, A., Látková, P., & Sun, Y.Y. (2008). The relationship between leisure and life satisfaction: application of activity and need theory. *Soc Indic Res*, 86, 163. doi.org/10.1007/s11205-007-9101-y
- Sacker, A., & Cable, N. (2006). Do adolescent leisure time physical activities foster health and well-being in adulthood? Evidence from two British birth cohorts. *European Journal of Public Health*, 16, 331-335.
- Sarı, T. (2003). *Wellness and its correlates among university students: relationship status, gender, place of residence and GPA*. Unpublished master dissertation, The Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.
- Saygın, Y. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin, Sosyal Destek, Benlik Saygısı ve Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Seligman, M.E.P. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 3-9). Oxford University Press.
- Solmaz-Yalız, D. (2015). Öğretmen adaylarının öznel iyi oluş düzeyleri: Anadolu üniversitesi beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde bir araştırma, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35), 651-657.
- Sonnentag, S., & Fritz, C. (2007). The recovery experience questionnaire: Development and validation of a measure for assessing recuperation and unwinding from work. *Journal of Occupational Health Psychology*, 12, 204-221.
- Sylvester, C, Voelkl, J., & Ellis, G. (2001). *Therapeutic recreation programming: Theory and practice*. State College, PA: Venture.
- Tuzgöl Dost, M. (2006). Subjective well-being among university students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 188-197.
- Tuzgöl Dost, M. (2010). Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 35(158).
- Tümkaya, S. (2011). Humor styles and socio-demographic variables as predictors of subjective well-being of Turkish university students. *Education and Science*, 36(160), 158-170.
- Yang, W.C., Chen, K.C., Hsueh, Y.S., Tan, C.P., & Chang, C.M. (2021). The relationship between leisure and well-being in Taiwanese college students. *Soc. Behav. Personal*, 40, 1245-1254.
- Yavuz-Güler, Ç. & İşmen-Gazioglu, A.S. (2008). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri, Karşılaştırmalı bir çalışma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 107-114.
- Yurcu, G. (2017). Rekreatif faaliyet katılım alanlarına göre bireylerin öfke ifade tarzlarının negatif-pozitif duygulanım ve yaşam doyumları üzerindeki etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(18), 26-40.
- Yurcu, G., Atay, H. (2015). Çalışanların öznel iyi oluşunu etkileyen demografik faktörlerin incelenmesi: Antalya ili konaklama işletmeleri örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*.4,2.

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1058811

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 5, Sayı 1
Mart 2022, 21-37

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 5, Issue 1
March 2022, 21-37

Seyfettin ŞAHAN¹

Erkan Faruk ŞİRİN²

¹ Gençlik ve Spor Bakanlığı

² Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: S. Şahan
e-mail: seysahan@gmail.com

Geliş Tarihi: 17.01.2022
Kabul Tarihi: 18.03.2022

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında Çalışan Personelin Algıladığı Yönetim Tarzlarının İnfomal İletişim Kanallarına Etkisi

Özet

Bu araştırmanın amacı, Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan yöneticilerin yönetim tarzları ile bu kurumlarda ortaya çıkan infomal iletişim kanalları arasındaki ilişkiyi betimlemektir. Araştırmada, mevcut durumu ortaya çıkartmayı amaçlayan betimsel taramaya ve ilişkisel taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında 2016 yılında görev yapan personelleri kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemini ise uygun örneklem yöntemiyle belirlenen 2016 yılında Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan toplam 255 personel oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak, demografik değişkenlerle birlikte yönetim tarzları ve infomal iletişim kanallarına ait ölçeklerden oluşan bir anket kullanılmıştır. İnfomal iletişim kanalları ve yönetim tarzları ölçeklerinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için korelasyon analizi ve regresyon analizleri yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, yöneticilerin yönetim tarzlarının infomal iletişim kanallarını etkilediği ortaya çıkmış ve Spor Genel Müdürlüğünde, üst kademe yöneticilerin daha çok paternalist yönetim tarzını uyguladıkları, çalışanların ise infomal iletişim kanallarından öncelikle kurum içi sohbetlere katıldıkları görülmüştür. Ayrıca Bağımsız Spor Federasyonlarında üst kademe yöneticilerin daha çok demokratik yönetim tarzını uyguladıkları, çalışanların ise infomal iletişim kanallarından öncelikle kurum içi sohbetlere katıldıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız spor federasyonları, infomal iletişim, spor genel müdürlüğü, yönetim tarzı

Effect of Management Styles of Informal Communication Channels at General Directorate of Sports and Independent Sports Federations

Abstract

The aim of this study is to determine the perception of the management styles of administrators working in General Directorate of Sports and Independent Sports Federations on the infomal communication and to describe the relation between these by examining them according to some demographic variables. In the research, a method for descriptive and relational scanning aimed at revealing the current situation has been used. The universe of the research includes the General Directorate of Sports and Independent Sports Federations who worked in the year of 2016. The sample of the study constitutes a total of 255 who work in General Directorate of Sports and Independent Sports Federations in the year of 2016 determined by appropriate sampling method. As a means of data collection in the survey, a questionnaire consisting of demographic variables, management styles and scales related to infomal communication channels was used. Correlation analysis and regression analyzes were conducted to determine the relationship between infomal communication channels and subscales of the management style scales. According to the results of the study, it is understood that management styles of administrators have an effect on infomal communication channels and it is seen that in General Directorate of Sports, senior administrators mostly apply paternalistic management style, whereas the staff primarily participate intra-organizational small talks. Also Independent Sports Federations senior administrators mostly apply democratic management style, whereas the staff primarily participate intra-organizational small talks.

Keywords: Independent sports federations, infomal communication, general directorate of sports, management style

Atf için; Şahan, S., Şirin, E.F. (2022) Spor genel müdürlüğü ve bağımsız spor federasyonlarında çalışan personelin algıladığı yönetim tarzlarının infomal iletişim kanallarına etkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 21-37.

Bu çalışma, Dr. Erkan Faruk ŞİRİN danışmanlığında birinci yazarın tamamlanmış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bilim ve sanat olarak nitelendirilen yönetim, örgütlerde uygulama yöntemleriyle farklılaşmakta, yöneticilerin kendilerine has bir tarz geliştirmelerine neden olmaktadır. Yönetim tarzı, yöneticiler ile işgörenler arasındaki etkileşimi nitelerken yönetim kademeleri ile aralarındaki mesafeleri de belirler. Bu mesafeler bazen çok uzun bazen ise çok kısa olabilir. İşgörenlerine doğru yaklaşmasını bilen yöneticiler istedikleri takdirde formal iletişim kanallarının mesafelerini kısaltarak, informal iletişim kanallarını aralayarak bu kanalları örgüt yararına yönetebilirler. Bu yüzden hangi yönetim tarzını benimsemiş olursa olsun yöneticilerin örgütlerde kullanılan formal iletişim kanallarının yanında informal iletişim kanallarına da gereken önemi vermesi gerekmektedir.

Örgütün amaçlarına ulaşmasında en önemli unsur olarak gösterilen örgütsel iletişim; örgütte işgörenler arasında gerçekleşen formal ya da informal kanallardır. Örgüt yapıları farklılaşsa da spor örgütlerinde de örgütsel iletişim, sınırları belirlenmiş ve belirli kurallar doğrultusunda yapılandırılmış formal iletişim kanalları ve kişilerarası ilişkilerden doğan ve herhangi bir yapılandırmaya dâhil olmayan informal iletişim kanalları aracılığıyla gerçekleşir. Örgütlerde iletişim yapısal olarak resmi olmayan (informal/ doğal) ve resmi (formel/biçimsel) iletişim şeklinde gerçekleşir (Kalla, 2005; Spaho, 2013).

Formal ve informal boyutta ortaya çıkan örgütsel iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için, özellikle yöneticiler tarafından informal iletişim kanallarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Informal iletişim formal iletişimin eksik kaldığı yerde devreye girer. Örgüt işgörenlerinin gereksinimlerini karşılamak amacıyla örgüte kendine özgü kuralları, iletişim şekilleri (ağları) olan resmi olmayan bu gruplar oluşabilmektedir. Informal iletişim kanalları, formal iletişim kanallarının taşıdığı bilgiye oranla daha fazla bilgi taşır ve formal kanalın yavaşlığından çok daha hızlı hareket eder (Rai ve Rai, 2008, s.55). Informal iletişimin temel işlevleri; sosyal ihtiyaçların giderilmesi, monotonluğa karşı koyma, formal kanallardan elde edilemeyen bilgilere ulaşma, başkalarının davranışlarını etkileme (Mosley, Pitteri ve Megginson, 1996:332) ile sosyal ilişkiler kurma ve sürdürme (Wexley ve Yukl, 1984:83) şeklinde özetlenebilir.

Her örgütte oluşabilen bu gruplar iletişim süreçlerinde önemli bir yere sahiptir (Nazik ve Bayazıt, 2005). Her örgütte karşılaşılması olası informal iletişim sık ve yoğun kullanımı nedeniyle örgütler açısından önemi büyüktür. Informal iletişim kanalları karar almayı geliştirir, örgütle bütünleşmeyi kolaylaştırır (Aliefendioğlu, 2000; Gürüz ve Yaylacı, 2004) ve yeniliği teşvik eder. Bu şekilde gerçekleşen bir iletişim, belirsizliği azaltarak öncelikle insanların olayları anlamlandırmasına ve riski yönetmesine yardımcı olmaktadır (DiFonzo vd, 2013:379). Bunun yanında kurum içi gizliliği ortadan kaldırırken, etkileşimi arttırır. Bu nedenle tüm örgütlerde formal ve informal iletişim kanalları üyelerin kurumsal ve duygusal-sosyal ihtiyaçlarını karşılayan iletişim türleri olarak birlikte var olur.

Spor örgütleri, sporun ülke içinde yaygınlaşmasını sağlayan kuruluşlardır. Türkiye’de mevcut spor yönetimi yapılanmasında bağımsız spor federasyonlarının her türlü faaliyet ve yapılanmasında doğrudan ilişkili olduğu ve özellikle bütçe boyutunda birçok federasyonun tamamen bağımlı olduğu Spor Genel Müdürlüğü ülkemizin resmi spor örgütüdür. Bunun yanında ilgili oldukları spor dalının veya dallarının gelişim, topluma yayılma, yönetim ve denetiminden sorumlu olan Bağımsız Spor Federasyonları da ülkemizdeki spor olgusunun temel taşlarından birisidir. Tüm ülkenin spor faaliyetleri bu örgütler tarafından planlanmakta ve yürütülmektedir. Bu nedenle sporun bireysel ve toplumsal açıdan birçok önemli işlevini üstlenen, toplumların küresel boyutta entegrasyonuna vasıta olan ve ekonomik manada geniş bir etkileşime sahip sporun ülkemizde sağlıklı bir şekilde yönetilmesi Spor Genel Müdürlüğü ve Genel Müdürlüğe bağlı Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan yöneticilerin başarılı olmasına bağlıdır.

Örgütsel amaçlarla birlikte ilgili olduğu spor örgütünü, spor politikaları doğrultusunda yaşatmak, örgütün görevlerini ve vizyonunu ortaya koymak, etkili bir biçimde işler durumda tutmak isteyen yöneticiler, örgütlerini daha etkili yönetmek adına yeni yönetim tarzları bulmak ya da uygulamakla karşı karşıya kalmaktadırlar. Çünkü belli bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelmiş insan ve madde kaynaklarından

oluşan örgütlerin varlığı, başarısı ve devamlılığı yönetimlerine bağlıdır. Örgütlerin başarılı yönetimlerinde ise en büyük pay ve sorumluluk yöneticilerde ve onların yönetim tarzlarında yatmaktadır.

Yönetim tarzına ilişkin araştırmalar yönetim alanında hızla gelişen ve değişen yapılanma ile birlikte artış göstermiştir (Adler, 1983:226; Ronen, 1986:1). Yönetim, spor örgütlerinde genel olarak en güç fakat en önemli görev olarak kabul görmektedir. Erturan ve İmamoğlu (2006) değişen, gelişen ve genişleyen spor olgusu ve sektörünün, sporun kendine özgü dinamik yapısına uygun hızlı bir işleyişe sahip olması açısından yönetimin ve yönetim tarzlarının önemini vurgulamıştır. Yönetim tarzını farklı araştırmacılar çeşitli yönleriyle açıklamaya çalışmıştır. Yönetim tarzını, Utroska (1992:21) işgörenler ve karar alma süreciyle ilişkili tutum, Harvey ve Turnbull (2006:332) yönetsel kararlarda yöneticinin izlediği yol, Hoang (2008:33) yöneticinin örgütteki çeşitli durumlara yaklaşımı ve işgörelere karşı sergilediği tutum, Nwudukwe ve Timinepere (2012:199) örgütü yönetmenin yolu olarak belirtmiştir. Yönetim tarzı işgörelerin ve örgütün verimliliğini ve yöneticiler ile işgörel arasındaki ilişkiyi etkileyen, işgörelerin örgütsel ilgi seviyelerini belirleyerek bağlılığı arttıran etkili bir unsurdur (Ogunola, Kalejaiye ve Abrifor, 2013:1).

Yönetim yoğun literatürde her ne kadar süreç, bilim ve sanat olsa da yönetim süreci, bilimi ve sanatını örgütlerde uygulama yöntemleri birbirinden farklılaşmakta, yöneticilerin kendilerine has bir tarz geliştirmelerine neden olmaktadır. Adizes (2004:26) yönetim tarzının sonuca ulaşma, süreçleri yürütme, yaratıcılığı ön plana çıkartma ve işgöreleri motive etme fonksiyonlarının ne düzeyde kullanıldığına bağlı olarak farklılaştığını belirtmiştir. Yönetim tarzının, yöneticilerin kişilik özelliklerine, kültürel seviyesine, bilgi, beceri ve deneyim düzeylerine, örgütün yapısı ve işgörelerin niteliklerine göre farklılaşması ön görülmektedir (Argon ve Dilekçi 2014; Mikhailitchenko ve Lundstrom, 2006: 429; Uche ve Timinepere, 2012: 199-200). Yani yönetim tarzını oluşturan nesnel (yönetilen örgütün özellikleri, ele alınan sorunların özellikleri, yönetim seviyesi, yönetilen personelin özellikleri, yöneticinin kariyer yolu) ve öznel (yöneticinin kişisel kalitesi, yöneticinin eğitimi gibi) unsurlara göre yönetimde farklı tarzların uygulanması olasıdır (Marcinkeviciute ve Zukovskis 2016:121-122).

Örgütlerde uygulanması mümkün olan yönetim tarzlarının belirlenmesinde ve sınıflandırılmasında genellikle yöneticilerin sahip olduğu gücün ve yetki düzeyinin dikkate alındığı görülmektedir. Böylece yöneticiler, yetkisini ve gücünü kullanma düzeyine göre üretim odaklı ve kişi odaklı olarak nitelendirilmektedir. Bu bakış açısı çerçevesinde literatürde yönetim tarzları bazı araştırmacılar tarafından otokratik, demokratik, serbest bırakıcı ve babacan yönetim tarzları olarak sınıflandırılmaktadır (Marshall, 2012: 9-10; Abu Mansor vd., 2012: 523-524; Ogunola vd., 2013: 2).

İnformal iletişim kanalları yöneticiler tarafından dikkate alınmadığı takdirde örgütlerde olumsuz ve yıkıcı etkilere yol açabilir. Dedikodu ve söylenti gibi informal iletişim kanalları formal iletişimin başarısızlıklarını önlemek ve yetersizliklerini tamamlamak için çoğu zaman faydalı olabilmektedir (Kandlousi ve ark 2010). Yönetim, bu tür informal iletişimi ortadan kaldırmasa da, bu iletişim kanallarını anlayabilir, yönetebilir ve örgüt menfaatleri için kullanılabilir (Akande ve Odewale, 1994). Çalışanların arasına karışarak onlarla iletişim kuran yöneticiler, kurumlarda meydana gelen ve gelebilecek olaylardan haberdar olurken, dedikodu ve söylentilerin farkına varıp, laf taşıyıcıları belirli noktalarda kurumun avantajına kullanabilirler. Yapılan bir çalışmada, çalışanların %75'inin örgütlerde gerçekleşen olaylar hakkında bilgiyi dedikodu ve söylenti yoluyla aldığını belirlenmiştir (Robins ve Judge, 2012: 350). Bununla beraber yöneticiler kurum içi sohbetlerle istek, şikayet ve temennileri formal olmayan yollarla daha kısa sürede farkedebilir ve çözümleyebilirler. İnformal grupların yapısı ve oluşumu hakkında bilgi sahibi olurken, çalışanları daha yakından analiz edebilme fırsatı bulabilir ve çalışanların çalışma arkadaşları ve aile ilişkileri hakkında bilgi sahibi olarak kurum içinde oluşan informal iletişim kanalları hakkında daha verimli bir değerlendirme yapabilir. Aynı zamanda bu verilerden yararlanarak örgütsel iletişim sürecini etkin bir şekilde yönetebilir.

Ulusal ve uluslararası alan yazında yönetim tarzının işgörelerin iş tatminini, tükenme ve refah düzeylerini, örgütsel bağlılığını, performanslarını ve örgütsel vatandaşlık davranışı sergileme düzeylerini etkilediği belirtilmektedir (Thau vd., 2009: 84; Irtwange ve Orsaah, 2009: 603; Abu Mansor vd., 2012: 522). Literatürde yönetim tarzı, olumsuz örgütsel davranışlar olarak nitelendirilen üretkenlik karşıtı iş

davranışlarının sergilenmesi üzerinde de etkili olan örgütsel faktörlerden birisi olarak değerlendirilmektedir (Appelbaum vd., 2007: 592-593; Thau vd., 2009: 84). Özellikle, bu yönetim tarzlarından otokratik yönetim tarzının üretkenlik karşısı iş davranışlarıyla pozitif bir ilişkisi olduğu görülmektedir (Thau, 2009: 84).

Alan yazında informal iletişimin irdelenmesine yönelik araştırmaların (Erol ve Akyüz 2015; Yılmaz 2007; Bismarck, Bungard ve Held 1999; Crampton, Hodge ve Mishra 1998; Çalığıuşu ve arkadaşları 2013) yanını sıra çalışmaların özellikle öğretmenlerin görüşlerine dayanarak yapıldığı (Arabacı, Sünkür ve Şimşek, 2012; Memduhoğlu ve Saylık 2012; Çağlar, Uğurlu ve Güneş, 2013; Ay ve Uğurlu 2016) görülmektedir. Alan yazında informal iletişim kanallarının öğretmenlerin öz yeterlik algıları (Ay ve Uğurlu 2016), öğrencilerin öğretim elemanlarının liderlik özellikleri (Alparslan ve Sezgin 2016), yönetim tarzları (Bektaş 2014), işgörenlerin işyeri arkadaşlıkları ilişkisi (Brown & Trevino 2014), örgütsel bağlılık (Fay ve Kline 2011), kurumsal marka imajı (First ve Tomic 2011), motivasyon (Altekin 2004), sosyal sermaye (Green ve Brock 2005) ve iş doyumunu, örgütsel bağlılık ve toplam satış hedefleri (Morrison 2004) etkisi ile ilgili çalışmalar da yer almaktadır.

Son dönemlerde kurum içi ilişkilerde önemi vurgulanan informal iletişim kavramının önemi örgütsel düzeyde henüz tam olarak kavranamamıştır. İnfomal iletişim kanallarını olası olumsuz sonuçlarından kaçınılması, hatta bunların örgüt yararına kullanılabilmesi için etkili bir şekilde yönetilmesi gerektiği sıklıkla vurgulanmaktadır. İletişimin önemini daha iyi anlamaya başlayan örgütler özellikle örgüt işgörenleriyle yeni iletişim stratejileri geliştirmeye başlamış, bazı durumlarda informel iletişimin formel iletişimden daha geçerli ve etkili olduğunun farkına varan örgütler, informel iletişimi daha aktif kullanmaya başlamıştır (Subramanian, 2006:1).

Araştırmanın Amacı

İlgili alan yazında spor örgütlerindeki yönetim tarzı ve informal iletişim süreci ile ilgili detaylı kavramsal çerçeve sunan araştırmaların eksikliği nedeniyle kurumlardaki yönetim tarzlarının örgütlerde oluşan informal iletişim sürecine etkisinin olup olmadığı, eğer yönetim tarzlarının informal iletişime etkisi var ise ne derece ve hangi yönde etkisi olduğu bilinmemektedir. Bu nedenle, Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Federasyonları yöneticilerinin yönetim tarzlarının örgütlerdeki informal iletişim kanallarına etkisini araştırmak amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın informal iletişimin yaygın olarak gözlemlendiği düşünülen spor örgütlerinde, Spor Genel Müdürlüğü yönetici ve Bağımsız Spor Federasyonları başkanlarının, kurumları informal iletişim kanallarının yıkıcı etkilerinden koruyabilmeleri ve bunları, örgütsel etkililik aracı olarak kullanılabilmelerini sağlamak yönünde öneriler geliştirilmesine aracılık edeceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Çalışmanın etik kurul onayı Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 06/03/2015 tarih sayılı Etik Kurul Kararı ile onay alınmıştır.

Bu araştırma Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan yöneticilerin yönetim tarzlarının bu kurumlarda ortaya çıkan informal iletişim kanallarına etkisini incelemek amacıyla nicel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Bu ana amaçtan hareketle ilk olarak araştırmaya katılan personelin görev yaptıkları kurumlarda yöneticilerinin "paternalist", "otoriter", "serbestiyetçi" ve "demokratik" yönetim tarzına ilişkin algılarını ve kurumlarda "informal gruplar", "laf taşıyıcılar", "informal sanal iletişim", "şakalar", "yöneticilerin informal ziyaretleri" ve "kurum içi sohbetler" informal iletişim kanallarının ne düzeyde olduğunu belirlemektir. Sonrasında ise yöneticilerin yönetim tarzları ile kurumlarda ortaya çıkan informal iletişim kanalları arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2017 yılı Personel ve Eğitim Daire Başkanlığı verilerine göre Spor Genel Müdürlüğü merkez örgütünde görev yapan 962 kamu görevlisi ve 21 farklı federasyonda görev yapan personel oluşturmaktadır. Örneklem grubunu 2016 yılında tesadüfî örneklem yöntemine göre seçilmiş

Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan 113 personel ve Bağımsız Spor Federasyonunda görev yapan 142 personel oluşturmaktadır. Bu şekliyle araştırmanın örneklem grubunu toplam 255 personel oluşturmuştur. Örneklemi oluşturan personellerin çalıştıkları kurumlara göre dağılımları Tablo 1’de ayrıntıları ile verilmiştir.

Tablo 1. Kurumlardaki Anketi Cevaplayan Personellerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Bağımsız Federasyonlar	n	%
Yelken Federasyonu	6	4,2
Golf Federasyonu	9	6,3
Herkes İçin Spor Federasyonu	7	4,9
Kano Federasyonu	5	3,5
Muaythai Federasyonu	6	4,2
Bisiklet Federasyonu	5	3,5
Atıcılık ve Avcılık Federasyonu	5	3,5
Dağcılık Federasyonu	6	4,2
Atletizm Federasyonu	9	6,3
Sutopu Federasyonu	9	6,3
Briç Federasyonu	8	5,6
Bilardo Federasyonu	7	4,9
Karate Federasyonu	7	4,9
Masa Tenisi Federasyonu	7	4,9
Yüzme Federasyonu	9	6,3
Tenis Federasyonu	8	5,6
Görme Engelliler Federasyonu	3	2,1
Bedensel Engelliler Federasyonu	8	5,6
Hentbol Federasyonu	7	4,9
Halk Oyunları Federasyonu	5	3,5
Oryantring Federasyonu	6	4,2
Toplam	142	100,0
Spor Genel Müdürlüğü	113	100,0
Toplam	255	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere ankete katılan personel sayısı, 21 farklı Bağımsız Federasyonda görev yapan 142 ve Spor Genel Müdürlüğünde görev yapan 113 olmak üzere toplam 255 kişidir

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu personelin; cinsiyet, yaş, medeni durum, kurumdaki hizmet süresi, eğitim düzeyi ve çalıştığı kurumlarını belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Yönetim Tarzları Ölçeği

Araştırmada Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan personelin algıladıkları yönetim tarzlarını ölçebilmek için Bektaş (2014) tarafından geliştirilen “Yönetim Tarzları Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek demokratik, otoriter, serbestiyetçi ve paternalist olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Her bir madde 5’li Likert tipi değerlendirme sistemine sahiptir. "1:Kesinlikle Katılmıyorum", "2:Katılmıyorum", "3:Kararsızım", "4:Katılıyorum" ve "5:Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde yapılmıştır.

Bektaş (2014) tarafından yapılan geçerlilik çalışması sonucunda 23 maddeden oluşan dört boyutlu bir yapı elde edilmiştir. AFA (Açıklayıcı Faktör Analizi) sonrası oluşan faktör yüklerinin dört boyutta dağılım gösterdiği ve Patarnelist yönetim tarzı toplam varyansın %21,7’sini, demokratik yönetim tarzı toplam varyansın %16,3’ünü, otoriter yönetim tarzı toplam varyansın %16,3’ünü ve serbestiyetçi yönetim tarzı toplam varyansın %8,0’ini açıkladığı belirtilmiştir. Yönetim tarzları ölçeğine ait dört faktör toplam varyansın %62,3’ünü açıkladığı belirtilmiştir. Ölçeğin dört boyutlu faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığının belirlenmesi ve yapı geçerliğinin desteklenmesi amacıyla DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) yapılmıştır. Uyum indeksi değerleri ise, RMSEA=0,062, GFI=0,90, CFI=0,97, NFI=0,96, NNFI=0,97, AGFI=0,88 olduğu ve istenilen aralıklarda uyum gösterdiği belirtilmiştir. Faktör analizi sonucunda elde edilen yapıya bağlı kalarak 23 maddelik ölçeğe ve ölçeğin boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları ise; ana ölçeğe ait iç tutarlık katsayısı Cronbach Alpha (α) değeri 0,89

belirtmiştir. Alt boyutlardan birinci faktör paternalist yönetim tarzı için 0,90, ikinci faktör demokratik yönetim tarzı için 0,88, üçüncü faktör otoriter yönetim tarzı için 0,83 ve dördüncü faktör serbestiyetçi yönetim tarzı için 0,66 bulunmuştur.

İnformel İletişim Kanalları Ölçeği

Araştırmada Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarından oluşan informal iletişim kanallarını belirlemek için Bektaş (2014) tarafından geliştirilen "İnformel İletişim Kanalları Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek örgütlerdeki informal gruplar, sosyal etkinlikler, yöneticilerin informal ziyaretleri, kurum içi sohbetler, dedikodu ve söylenti ağı, laf taşıyıcılar, şakalar ve informal sanal iletişim kanalları olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Her bir madde 5'li Likert tipi değerlendirme sistemine sahiptir. "1:Kesinlikle Katılmıyorum", "2:Katılmıyorum", "3:Kararsızım", "4:Katılıyorum" ve "5:Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde yapılmıştır.

Bektaş (2014) tarafından yapılan geçerlilik çalışması sonucunda 34 maddeden oluşan altı boyutlu bir yapı elde edilmiştir. AFA sonrası oluşan faktör yüklerinin sekiz boyutta dağılım gösterdiği ve Laf taşıyıcılar toplam varyansın %18,5'ini, sanal iletişim kanalları toplam varyansın %12,4'ünü, şakalar toplam varyansın %8,5'ini, informal gruplar toplam varyansın %8,3'ünü, yöneticilerin informal ziyaretleri toplam varyansın %7,8'ini ve sohbetler ise toplam varyansın %6,6'sını açıklamaktadır. İnformel iletişim kanalları ölçeğine ait altı faktör toplam varyansın %62,1'ini açıkladığı belirtilmiştir. Ölçeğin altı boyutlu faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığının belirlenmesi ve yapı geçerliğinin desteklenmesi amacıyla DFA yapılmıştır. Uyum indeksi değerleri ise, RMSEA=0,056, GFI=0,89, CFI=0,97, NFI=0,96, NNFI=0,96, AGFI=0,87 olduğu ve istenilen aralıklarda uyum gösterdiği belirtilmiştir. Faktör analizi sonucunda elde edilen yapıya bağlı kalarak 34 maddelik ölçeğe ve ölçeğin boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları ise; tüm ölçek için 0,90, birinci faktör laf taşıyıcılar için 0,93, ikinci faktör informal sanal iletişim için 0,90, üçüncü faktör şakalar için 0,83, dördüncü faktör informal gruplar için 0,83 beşinci faktör yöneticilerin informal ziyaretleri için 0,81 ve altıncı faktör kurum içi sohbetler için 0,73 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi aşamasında, araştırmanın amaçlarına uygun olarak örneklem grubunu oluşturan personelin kişisel özelliklerini belirleyebilmek için betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Ölçeklere verilen cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak, kurumlarda uygulanan yönetim tarzları ve informal iletişim kanallarına ilişkin dağılımlar belirlenmiştir. Daha yönetim tarzları ve informal iletişim kanalları ölçeklerinin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. Tablo 2'deki test sonuçlarından anlaşılacağı gibi bütün değişkenlerde sonuçlar anlamsız çıkmıştır. Yani bütün değişkenlerin normal dağılım gösterdikleri görülmüştür. Bu nedenle Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan personelin yönetim tarzları ve informal iletişim kanalları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için de Pearson Korelasyon (r) katsayısı tekniğinden yararlanılmıştır. Korelasyon katsayısını yorumlamada, bulunan sonucun 0,70-1,00 arasında olması yüksek; 0,70-0,30 arasında olması orta; 0,30-0,00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk 2007). Yapılan korelasyon analizi sonucunda bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan ilişkiler değerlendirilmeye alınmayarak çalışmanın amacına uygun olarak yönetim tarzlarının örgütlerde oluşan informal iletişim kanalları üzerindeki etkisi basit ve çoklu doğrusal Regresyon analizi teknikleri ile test edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayarda SPSS (Statistical Package For Social Scientists for Windows Release 18,0) programında analiz edilmiş, manidarlığı 0,05 düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyi ayrıca belirtilmiş ve sonuçlar araştırmanın amacına uygun olarak çizelgeler halinde sunulmuştur.

Tablo 2. Personelin Yönetim Tarzları Ölçeği ve İnfomal İletişim Kanalları Ölçeği Boyutlarına Uygulanan Kolmogorov Smirnov Testi Ve Shapiro Wilk Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov Smirnov Testi			Shapiro-Wilk Testi		
	Statistic	df	P	Statistic	df	P
Yönetim Tarzı						
Paternalist Yönetim	1,216	255	0,057	1,058	255	0,260
Otoriter Yönetim	1,122	255	0,162	1,054	255	0,255
Serbestiyetçi Yönetim	1,293	255	0,053	1,008	255	0,181
Demokratik Yönetim	1,210	255	0,090	1,018	255	0,201
İnfomal İletişim Kanalları						
İnfomal Gruplar	1,301	255	0,056	1,168	255	0,115
Laf Taşıyıcılar	1,219	255	0,102	1,169	255	0,117
İnfomal Sanal İletişim	1,230	255	0,097	1,114	255	0,107
Şakalar	1,290	255	0,072	1,110	255	0,110
Yöneticilerin İnfomal Ziyaretleri	1,102	255	0,216	1,127	255	0,098
Sohbetler	1,119	255	0,154	1,059	255	0,083

*p<,05

BULGULAR

Araştırmaya Katılan Personelin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan personelin, cinsiyet, yaş, medeni durum, kurumdaki hizmet süresi, eğitim düzeyi ve çalıştığı kurum değişkenlerine ilişkin bulgular Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Personelin Kişisel Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Cinsiyet				
Kadın	94	36,9	36,9	36,9
Erkek	161	63,1	63,1	100,0
Yaş Aralığı				
23-28 yaş	44	17,3	17,3	17,3
29-34 yaş	71	27,8	27,8	45,1
35-40 yaş	62	24,3	24,3	69,4
41-46 yaş	39	15,3	15,3	84,7
47-52 yaş	24	9,4	9,4	94,1
53 yaş ve üzeri	15	5,9	5,9	100,0
Medeni Durum				
Evli	155	60,8	60,8	60,8
Bekar	100	39,2	39,2	100,0
Kurumdaki Hizmet Süresi (Yıl)				
1-5 yıl	90	35,3	35,3	35,3
6-10 yıl	75	29,4	29,4	64,7
11-15 yıl	43	16,9	16,9	81,6
16-20 yıl	22	8,6	8,6	90,2
21 yıl ve üzeri	25	9,8	9,8	100,0
Eğitim Düzeyi				
Lise	42	16,5	16,5	16,5
Ön lisans	43	16,9	16,9	33,3
Lisans	138	54,1	54,1	87,5
Lisans Üstü	32	12,5	12,5	100,0
Çalıştığı Kurum				
Spor Genel Müdürlüğü	113	44,3	44,3	44,3
Bağımsız Federasyon	142	55,7	55,7	100,0
Toplam	255	100,0	100,0	

Cinsiyet, yaş, medeni durum, kurumdaki hizmet süresi, toplam hizmet süresi, eğitim düzeyi ve çalıştığı kurum verilerinden oluşan Tablo 3'e göre araştırmaya katılan Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan personelin %36,9'u kadın ve %63,1'i erkektir. Araştırmaya katılan personelin ağırlıklı olarak 29-34 yaş aralığında olduğu ve % 60,8 oranla büyük bir çoğunluğun evli olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan personelin çoğunluğunun (%35,3'ü) kurumdaki hizmet süresi 1-5 yıl arasında değişmektedir. Araştırmaya katılanların % 55,7'si Bağımsız Federasyonları ve % 44,3'ü Spor Genel Müdürlüğü personelinde oluşmaktadır.

Tablo 2.'de cinsiyetlere göre egzersize katılım motivasyonlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi yer almaktadır. Yapılan analiz sonucunda cinsiyete göre Sağlık ($t= .238, p>.05$) ve Vücut ve dış görünüm ($t= .840, p>.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmezken, Rekabet ($t= 6.217, p<.05$), Sosyal ve eğlence ($t= 5.136, p<.05$) ve Beceri gelişimi ($t= 3.206, p<.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmektedir. Anlamlı farklılık görülen bu alt boyutlarda erkeklerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir

Ölçme Araçlarından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

Tablo 4. Personelin Kurumlarda Uygulanan Yönetim Tarzları ve İnfomal İletişimlerine İlişkin n ve Ss Değerleri

Kurum	Değişkenler	n	$\bar{X}$	Ss
Spor Genel Müdürlüğü	Yönetim Tarzı			
	Paternalist Yönetim	113	3,60	,86
	Otoriter Yönetim	113	2,75	,96
	Serbestiyetçi Yönetim	113	2,72	,87
	Demokratik Yönetim	113	3,53	,80
	İnfomal İletişim Kanalları			
	İnfomal Gruplar	113	2,86	1,07
	Laf Taşıyıcılar	113	3,05	,74
	İnfomal Sanal İletişim	113	2,98	,93
	Şakalar	113	2,52	,66
	Yöneticilerin İnfomal Ziyaretleri	113	2,82	,97
	Sohbetler	113	3,23	,80
Bağımsız Federasyon	Yönetim Tarzı			
	Paternalist Yönetim	142	3,32	,91
	Otoriter Yönetim	142	2,80	,85
	Serbestiyetçi Yönetim	142	2,64	,96
	Demokratik Yönetim	142	3,43	,84
	İnfomal İletişim Kanalları			
	İnfomal Gruplar	142	3,11	,84
	Laf Taşıyıcılar	142	3,17	,92
	İnfomal Sanal İletişim	142	3,07	,81
	Şakalar	142	2,81	,67
	Yöneticilerin İnfomal Ziyaretleri	142	3,06	,98
	Sohbetler	142	3,30	,80

Tablo 4'de görüldüğü üzere, Spor Genel Müdürlüğünde yöneticilerin öncelikle paternalist yönetim, Bağımsız Federasyonlarda yöneticilerin öncelikle demokratik yönetim tarzını uyguladıkları, her iki kurumda da otoriter ve serbest bırakıcı yönetim tarzının algılanmadığı görülmüştür. Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan personelin ise bu kurumlarda en çok kurum içi sohbetlere katıldıkları görülmüştür. Ayrıca paternalist yönetim tarzının uygulandığı Spor Genel Müdürlüğünde kurum içi sohbetlerin yanında laf taşıyıcıların da personel arasında filizlendiği görülmüştür. Yine benzer şekilde demokratik yönetim tarzının uygulandığı Bağımsız Federasyonlarda da kurum içi sohbetlerin yanında laf taşıyıcıların da personeller arasında filizlendiği görülmüştür. Aynı zamanda Spor Genel Müdürlüğü personelinin infomal sanal iletişim kanallarının oluşumu konusunda olumlu etkilediği görülmektedir. Bağımsız Federasyon yöneticilerinin ise personelinin infomal grupların oluşumu konusunda olumlu etkilediği görülmektedir. Tablo 4.'de mesleklere göre egzersize katılım motivasyonunun karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi yer almaktadır.

Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 5'de görüldüğü üzere, personelin kurumlarda uygulanan yönetim tarzları ve infomal iletişimleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik korelasyon analizinden elde edilen korelasyon katsayısı incelendiğinde paternalist yönetim tarzı ile yöneticilerin infomal ziyaretleri ($r=,456$) ve kurum içi sohbetler ($r=,137$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken, laf taşıyıcılar ($r=-,315$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki söz konusudur ($p<,001$). Paternalist yönetim tarzı infomal gruplar, infomal sanal iletişim ve şakalar arasında ise herhangi bir ilişki bulunamamıştır ($p<,001$).

Tablo 5. Personelin kurumlarda uygulanan yönetim tarzları ve informal iletişimleri arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Paternalist Yönetim	r	1									
		p										
2	Otoriter Yönetim	r	,074	1								
		p	,242									
3	Serbestiyetçi Yönetim	r	,245**	,610**	1							
		p	,000	,000								
4	Demokratik Yönetim	r	,545**	-,010	,112	1						
		p	,000	,878	,075							
5	İnformel Gruplar	r	-,027	,147*	,244**	-,131*	1					
		p	,664	,019	,000	,036						
6	Laf Taşıyıcılar	r	-,315**	-,026	-,039	-,120	,397**	1				
		p	,000	,681	,536	,057	,000					
7	İnformel Sanal İletişim	r	-,053	,027	-,033	-,092	,316**	,599**	1			
		p	,402	,673	,596	,141	,000	,000				
8	Şakalar	r	,016	,243**	,217**	-,114	,449**	,416**	,587**	1		
		p	,796	,000	,000	,069	,000	,000	,000			
9	Yöneticilerin İnformel Ziyaretleri	r	,456**	,137*	,109	,297**	,105	-,139*	,081	,126*	1	
		p	,000	,029	,084	,000	,095	,027	,199	,044		
10	Sohbetler	r	,137*	,097	,063	,075	,159*	,149*	,245**	,102	,491**	1
		p	,029	,121	,320	,234	,011	,017	,000	,103	,000	

**p<,001 anlamlılık düzeyi, *p<,05 anlamlılık düzeyinde korelasyon analizi

Otoriter yönetim tarzı ile informal gruplar ($r=,147$), şakalar ($r=,243$) ve yöneticilerin informal ziyaretleri ($r=,137$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Otoriter yönetim tarzı ile laf taşıyıcılar, informal sanal iletişim ve kurum içi sohbetler arasında ise herhangi bir ilişki bulunamamıştır ($p<,001$).

Serbest bırakıcı yönetim tarzı ile informal gruplar ($r=,244$) ve şakalar ($r=,217$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken, laf taşıyıcılar, informal sanal iletişim, yöneticilerin informal ziyaretleri ve kurum içi sohbetler arasında ise herhangi bir ilişki söz konusu değildir ($p<,001$).

Demokratik yönetim tarzı ile yöneticilerin informal ziyaretleri ($r=,297$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken demokratik yönetim tarzı ile informal gruplar ($r=,131$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Demokratik yönetim tarzı ile laf taşıyıcılar, informal sanal iletişim kanalları, şakalar ve kurum içi sohbetler arasında ise bir ilişki söz konusu değildir ($p<,001$).

Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Her regresyon modeli için regresyon analizi şartları sınanmış ve araştırmaya ait modellerin bu şartları taşıdıkları görülmüştür. Yapılan korelasyon analizi sonucunda bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan ilişkiler değerlendirilmeye alınmayarak çalışmanın amacına uygun olarak yönetim tarzlarının örgütlerde oluşan informal iletişim kanalları üzerindeki etkisi olup olmadığı test edilmiştir.

Tablo 6. Yönetim Tarzları Ve İnformel Gruplara Ait Regresyon Analizi

Model	Yönetim Tarzları	İnformel İletişim Kanalı	β	t	p
	Otoriter Yönetim		-,023	-,301	,764
	Serbestiyetçi Yönetim	İnformel Gruplar	,276	3,581	,000
	Demokratik Yönetim		-,163	-2,662	,008
	R²	F	p	Durbin-Watson	
	,085	7,795	,000	2,056	

Regresyon analizi yapılırken bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan boyutlar analiz dışında bırakıldığı için, paternalist yönetim tarzı ile informal gruplar arasında regresyon analizi yapılmamıştır.

Tablo 6 incelendiğinde modele ilişkin $F=7,795$ ve $p<,05$ anlamlılık düzeyinde $p=,000$ olarak bulunan değerler sonucu kurulan regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu ifade etmek mümkündür. Yani bu regresyon modelinde yer alan bağımlı değişken olan informal gruplar ile serbestiyetçi yönetim tarzı ve demokratik yönetim tarzına ait bağımsız değişkenler arasındaki doğrusal ilişki istatistiksel olarak anlamlı

düzyededir ($p < ,05$). Yöneticilerin serbestiyetçi yönetim tarzları ve demokratik yönetim tarzlarının kurumlardaki informal grupların oluşumunu etkilediği ancak yöneticilerin otoriter yönetim tarzının kurumlardaki informal grupların oluşumunu etkilemediği görülmektedir.

Regresyon modelindeki R2 determinasyon katsayısı değeri bağımlı değişkenin yüzde kaçlık kısmının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını ifade etmektedir. Durbin-Watson testi hata terimlerinin bağımsızlığı ön koşulunu kontrol etmek için kullanılan bir istatistiktir ve modelde otokorelasyon olup olmadığını gösterir. Durbin-Watson testinde 1,5-2,5 arasındaki değerler otokorelasyon olmadığını gösterir (Kalaycı 2014). Bu modelde Durbin-Watson değeri ise 2,056'dır. Buna göre modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % 8,5 ($R^2 = ,085$) olduğu görülmüştür. R2 determinasyon katsayısı değerine göre kurumlardaki informal grupların 0,085'i kurumlardaki serbestiyetçi yönetim tarzı ve demokratik yönetim tarzı ile açıklanmaktadır.

F istatistiği modelin bir bütün olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılırken t istatistiği değişkenlerin ayrı ayrı anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılmaktadır. Beta (β) bağımsız değişkenlerin önem sırasını göstermektedir. En yüksek β değerine sahip olan değişken görece olarak en önemli bağımsız değişkendir (Kalaycı 2014). Buna göre $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde kurumlardaki serbestiyetçi yönetim tarzı ile kurumlardaki informal grupların oluşumu arasında pozitif yönde ($\beta = ,276$) ve anlamlı ($p = ,000$), kurumlardaki demokratik yönetim tarzı ile kurumlardaki informal grupların oluşumu arasında negatif yönde ($\beta = -,163$) ve anlamlı ($p = ,00$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Yöneticilerin serbestiyetçi yönetim tarzlarındaki bir birimlik artış kurumlardaki informal grupların oluşumunu ,276 oranında arttırarak kurum personelinin informal gruplar oluşturma eğilimine sebep olurken, yöneticilerin demokratik yönetim tarzlarındaki bir birimlik artış personelin informal gruplar oluşturma eğilimine girmelerini ,163 oranında azaltmaktadır.

Tablo 7. Yönetim Tarzı ve Laf Taşıyıcılara Ait Regresyon Analizi

Model	Yönetim Tarzı	İnformel İletişim Kanalı	β	t	p
	Paternalist Yönetim	Laf Taşıyıcılar	-,315	-5,280	,000
	R²	F	p	Durbin-Watson	
	,099	27,882	,000	1,781	

Regresyon analizi yapılırken bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan boyutlar analiz dışında bırakıldığı için, otoriter yönetim tarzı, serbestiyetçi yönetim tarzı ve demokratik yönetim tarzı ile laf taşıyıcılar arasında regresyon analizi yapılmamıştır.

Tablo 7 incelendiğinde modele ilişkin $F=27,882$ ve $p=,000$ değerleri kurulan regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu modelde Durbin-Watson değeri ise 1,781 olarak gerçekleşmiştir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % ,1 ($R^2 = ,099$) olduğu görülmektedir. Yani bu regresyon modelinde yer alan bağımlı değişken olan laf taşıyıcılar ile paternalist yönetim tarzına ait bağımsız değişken arasındaki doğrusal ilişki istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p < ,05$). R2 determinasyon katsayısı değerine göre kurumlardaki laf taşıyıcıların ortaya çıkışını 0,099'i kurumlardaki paternalist yönetim tarzı ile açıklanmaktadır. $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde kurumlardaki paternalist yönetim tarzı ile kurumlardaki laf taşıyıcıların ortaya çıkışı arasında negatif yönde ($\beta = -,315$) ve anlamlı ($p = ,00$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Yöneticilerin paternalist yönetim tarzlarındaki bir birimlik artış kurumlardaki laf taşıyıcıların ortaya çıkışını ,315 oranında azaltmaktadır. Paternalist yönetim tarzının uygulandığı kamu kurumlarında personelin bir yerden bir yere laf taşımadıkları görülmüştür.

Tablo 8. Yönetim Tarzları ve Şakalara Ait Regresyon Analizi

Model	Yönetim Tarzları	İnformel İletişim Kanalı	β	t	p
	Otoriter Yönetim	Şakalar	,176	2,297	,022
	Serbestiyetçi Yönetim		,109	1,423	,156
	R²	F	p	Durbin-Watson	
	,067	8,995	,000	1,754	

Regresyon analizi yapılırken bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan boyutlar analiz dışında bırakıldığı için paternalist yönetim tarzı ve demokratik yönetim tarzı ile laf şakalar arasında regresyon analizi yapılmamıştır.

Tablo 8 incelendiğinde modele ilişkin $F=8,995$ ve $p=,000$ değerleri kurulan regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu modelde Durbin-Watson değeri ise 1,754 olarak gerçekleşmiştir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % ,1 ($R^2=,067$) olduğu görülmektedir. Yani bu regresyon modelinde yer alan bağımlı değişken olan şakalar ile otoriter yönetim tarzına ait bağımsız değişken arasındaki doğrusal ilişki istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p<0,05$). Yöneticilerin otoriter yönetim tarzları kurumlarda şakaların oluşumunu etkilediği ancak yöneticilerin serbestiyetçi yönetim tarzının kurumlardaki şakaların oluşumunu etkilemediği görülmektedir. R^2 determinasyon katsayısı değerine göre kurumlardaki şakaların oluşumunu ,067'si kurumlardaki serbestiyetçi yönetim tarzı ile açıklanmaktadır. $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde kurumlardaki serbestiyetçi yönetim tarzı ile kurumlardaki şakaların oluşumu arasında pozitif yönde ($\beta=,176$) ve anlamlı ($p=,00$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Yöneticilerin serbestiyetçi yönetim tarzlarındaki bir birimlik artış şakalarda ,176 oranında bir artış göstererek kurum personelinin kendi aralarında veya yöneticileriyle şaka yoluyla iletişim kurmalarına neden olabilmektedir.

Tablo 9. Yönetim Tarzları ve Yöneticilerin İnfomal Ziyaretlerine Ait Regresyon Analizi

Model	Yönetim Tarzları	İnfomal İletişim Kanalı	β	t	p
	Paternalist Yönetim		,406	6,082	,000
	Otoriter Yönetim	Yöneticilerin İnfomal Ziyaretleri	,108	1,927	,055
	Demokratik Yönetim		,077	1,164	,245
	R²	F	p	Durbin-Watson	
	,223	23,944	,000	1,992	

Regresyon analizi yapılırken bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan boyutlar analiz dışında bırakıldığı için serbestiyetçi yönetim ile yöneticilerin infomal ziyaretleri arasında regresyon analizi yapılmamıştır.

Tablo 9 incelendiğinde modele ilişkin $F=23,944$ ve $p=,000$ değerleri kurulan regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu modelde Durbin-Watson değeri ise 1,992 olarak gerçekleşmiştir. Modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % 22,3 ($R^2=,223$) olduğu görülmektedir. Yani bu regresyon modelinde yer alan bağımlı değişken olan yöneticilerin infomal ziyaretleri ile paternalist yönetim tarzına ait bağımsız değişken arasındaki doğrusal ilişki istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p<0,05$). Yöneticilerin paternalist yönetim tarzları kurumlarda yöneticilerin infomal ziyaretlerinin oluşumunu etkilediği ancak yöneticilerin otoriter yönetim tarzı ve demokratik yönetim tarzının kurumlarda yöneticilerin infomal ziyaretlerini etkilemediği görülmektedir. R^2 determinasyon katsayısı değerine göre, yöneticilerin infomal ziyaretlerinin ,223'ü kurumlardaki paternalist yönetim tarzı ile açıklanmaktadır. $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde kurumlardaki paternalist yönetim tarzı kurumlarda yöneticilerin infomal ziyaretlerinin oluşumu arasında pozitif yönde ($\beta=,406$) ve anlamlı ($p=,00$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Yöneticilerin uyguladıkları paternalist yönetim tarzındaki bir birimlik artış yöneticilerin infomal ziyaretlerini 0,406 oranında arttırmaktadır.

Tablo 10. Yönetim Tarzları ve Kurum İçi Sohbetlere Ait Regresyon Analizi

Model	Yönetim Tarzı	İnfomal İletişim Kanalı	β	t	p
	Paternalist Yönetim	Sohbetler	,137	2,198	,029
	R²	F	p	Durbin-Watson	
	,019	4,832	,000	2,386	

Regresyon analizi yapılırken bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında korelasyon bulunmayan boyutlar analiz dışında bırakıldığı için otoriter yönetim tarzı, serbestiyetçi yönetim tarzı ve demokratik yönetim tarzı ile kurum içi sohbetler arasında regresyon analizi yapılmamıştır.

Tablo 10 incelendiğinde modele ilişkin $F=4,832$ ve $p=,000$ değerleri kurulan regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu modelde Durbin-Watson değeri ise 2,386 olarak

gerçekleşmiştir. Modelde yer alan bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni açıklama oranının % ,1 ($R^2=,019$) olduğu görülmektedir. Yani bu regresyon modelinde yer alan bağımlı değişken olan kurum içi sohbetler ile paternalist yönetim tarzına ait bağımsız değişken arasındaki doğrusal ilişki istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p<0,05$). R^2 determinasyon katsayısı değerine göre kurum içi sohbetlerin 0,019'u kurumlardaki paternalist yönetim tarzı ile açıklanmaktadır. Kamu kurumlarında yöneticilerin paternalist yönetim tarzının kurum içi sohbetlerin oluşumunu etkilediği görülmektedir. $p<,05$ anlamlılık düzeyinde kurumlardaki paternalist yönetim tarzı ile kurum içi sohbetler arasında pozitif yönde ($\beta=,137$) ve anlamlı ($p=,000$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Yöneticilerin paternalist yönetim tarzlarındaki bir birimlik artış kurum içi sohbetleri 0,137 oranında artırmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan yöneticilerin yönetim tarzlarının bu kurumlarda ortaya çıkan informal iletişim kanallarına etkisinin belirlenmesi amacıyla yapmış olduğumuz araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Spor Genel Müdürlüğü yöneticilerin öncelikle paternalist yönetim, Bağımsız Spor Federasyon yöneticilerinin öncelikle demokratik yönetim tarzını uyguladıkları, her iki kurumda da otoriter ve serbest bırakıcı yönetim tarzını uygulamadıkları görülmüştür. Türk yönetim tarzına uygun olduğu düşünülen, Türkiye’de hoş karşılandığı ifade edilen (Chhokar, 2007; Çalışkan, 2008) ve çalışanların benimsedikleri paternalist yönetim tarzının, Spor Genel Müdürlüğünde yüksek düzeylerde algılanmasının iyi bir durum olduğu söylenilebilir. Ayrıca demokratik yönetim tarzının Bağımsız Spor Federasyonlarında ilk sırada algılanması, yine çalışanların istediği bir durumdur. Lewin’e göre demokratik liderler bireylerin ruh hallerine göre daha uygun, sağlıklı ve yararlı bir çalışma atmosferi oluştururlar (Kariel, 1956). Bunun yanında Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan personelin ise bu kurumlarda en çok kurum içi sohbetlere katıldıkları görülmüştür. Paternalist yönetim tarzının uygulandığı Spor Genel Müdürlüğünde kurum içi sohbetlerin yanında laf taşıyıcıların da personel arasında filizlendiği görülmüştür. Yine benzer şekilde demokratik yönetim tarzının uygulandığı Bağımsız Spor Federasyonlarında da kurum içi sohbetlerin yanında laf taşıyıcıların da personel arasında filizlendiği görülmüştür. Yöneticilerin Spor Genel Müdürlüğü personeli informal sanal iletişim kanallarının oluşumu konusunda olumlu etkilediği görülmektedir.

Bağımsız Spor Federasyon yöneticilerinin ise personelinin informal grupların oluşumu konusunda olumlu etkilediği görülmektedir. Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyon yöneticilerin yönetim tarzı ile ilgili araştırma bulgularımızla paralellik gösteren Çakmak Yıldızhan (2012)'in Spor Genel Müdürlüğü merkez örgütünde uygulanan yönetim biçimleri ile ilgili yaptığı araştırmada yöneticilerinin yönetim biçimlerine ilişkin yönetici olmayan personelin algılarına göre, Spor Genel Müdürlüğü merkez örgütünde yetkeci ve başıboş yönetim anlayışının uygulanmadığı, koruyucu, destekçi ve iş birliği bir yönetim anlayışının uygulandığı belirlenmiştir. Ulukan (2017)'in Türkiye’deki üniversitelerde spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarında görev yapan yöneticilerinin tercih ettikleri yönetim tarzlarının ağırlıklı olarak otoriter yönetim tarzı olduğu, serbestiyetçi yönetim tarzını ise en az algıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bektaş (2014)'in kamu kurumlarında yöneticileri üzerinde yaptığı çalışmada yöneticilerin ilk sırada demokratik yönetim tarzını uyguladıkları, serbest bırakıcı yönetim tarzının ise en son sırada yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırma bulgularımızla kısmen paralellik gösteren Budak (2015)'in hastane çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada hastanelerde serbestlik tanıyan yönetim tarzı ve otoriter yönetim tarzı kısmen zayıf seviyede olduğu ve demokratik yönetim tarzı ve paternalist yönetim tarzının orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Kanten ve Ülker (2014)'in Organize Sanayi Bölgelerinde faaliyet gösteren dört işletmenin çalışanları üzerinde yaptıkları çalışmada personel algısına göre demokratik yönetim tarzı ile otokratik yönetim tarzının birbirine yakın düzeylerde algılandığı belirtmiştir. Bununla beraber Chhokar (2007)'in Türkiye'nin farklı bölgelerde yaptığı ve araştırma bulgularımızı destekleyen araştırmada, Türk iş hayatındaki çalışanların %35,2'si danışan, %28,9'u paternalist, %25,6'sı demokratik, %10,3'ü ise otokratik bir lidere sahip olmayı istediklerini belirlemişlerdir.

Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonları yöneticilerinin informal iletişim kanallarında en çok kurum içi sohbetlere katılımları ve informal gruplar oluşturdukları ile ilgili araştırma bulgularımızla paralellik gösteren Bektaş (2014)'ın yapmış olduğu çalışmada; çalışanların informal iletişim kanallarından öncelikle kurum içi sohbetlere katıldıkları ve informal gruplar oluşturdukları belirlenmiştir. Ayrıca Ulukan (2017)'in spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarında informal iletişim kanallarından ilk sırada informal grupların ikinci sırada kurum içi sohbetlerin ortaya çıktığını belirtmiştir.

Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan personelin kurumlarda uygulanan yönetim tarzlarının (paternalist yönetim, otoriter yönetim, serbestiyetçi yönetim, demokratik yönetim) ve kurumlarda oluşan informal iletişim kanallarını (informal gruplar, laf taşıyıcılar, informal sanal iletişim, şakalar, yöneticilerin informal ziyaretleri, kurum içi sohbetler) hangi yönde ve ne derece etkilediği araştırılmıştır. Genel olarak korelasyon analizi sonuçlarına göre; otoriter ve serbestiyetçi yönetim tarzı informal grupların oluşumunu pozitif yönde etkilerken, demokratik yönetim tarzı informal gruplar oluşumunu negatif yönde etkilemektedir. Otoriter yönetim tarzının uygulandığı kamu kurumlarında çalışanların informal gruplar oluşturma eğilimine girdikleri görülmüştür. Otoriter yönetim anlayışının katı kuralları nedeniyle çalışanların yöneticilerine istedikleri zaman ulaşamamaları informal grupların oluşumuna zemin hazırlarken, demokratik yönetim anlayışında, yöneticilerin yeri geldiğinde öz eleştiri yaparak çalışanlarıyla birlikte hareket etmeleri çalışanların informal gruplar oluşturma gereği duymamalarına yol açabilmektedir. Paternalist yönetim tarzının ise informal grupların oluşumunu etkilemediği görülmüştür. Paternalist yönetim tarzı laf taşıyıcıların oluşumunu negatif yönde etkilemektedir. Paternalist yönetim tarzını benimsemiş kamu kurumlarında çalışanların bir yerden bir yere laf taşımadıkları, bu tür yönetim tarzının dedikodu ve söylenti mekanizmasını harekete geçirmede olduğu görülmüştür. Otoriter ve serbestiyetçi yönetim tarzı şakaların oluşumunu pozitif yönde etkilemesi ilginç bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Serbestiyetçi yönetim ve otoriter yönetim düzeyi yüksek olan yöneticilerin şakalara ortam hazırlama ve şaka yapma potansiyellerinin yüksek olacağını söyleyebiliriz. Bu bulgu otoriter yönetim anlayışının katı kurallarının ve görüntüsünü biraz olsun şaka yoluyla gevşetmek isteyen çalışanları şakalara sevk ederek söylemek isteyip de bir türlü söyleyemediklerini daha rahat söyleyebildikleri bir atmosfer oluşturabilmesi, serbestiyetçi yönetim anlayışının da çalışanlara özgür bir alan bırakması yine şaka yoluyla iletişim kurmaya yöneltebilir şeklinde yorumlanabilir. Paternalist yönetim tarzı yöneticilerin informal ziyaretlerini ve kurum içi sohbetleri pozitif yönde etkilerken, demokratik yönetim tarzı da yöneticilerin informal ziyaretlerini pozitif yönde etkilemektedir. Paternalist yönetim tarzının kamu kurumlarında yöneticilerin informal ziyaretlerini ve kurum içi sohbetleri etkilediği ve paternalist yönetim tarzının uygulandığı kurumlarda yöneticilerin informal ziyaretlere ve çalışanların kurum içi sohbetlere katılmaya meyilli oldukları görülmüştür. Paternalist yönetim tarzındaki yöneticilerin bir ebeveyn edasıyla çalışanlarına yaklaşması, iyi günde kötü günde çalışanlarının yanında olması, onların sevinçlerini paylaşması ve üzüntülerine ortak olması yani çalışma hayatının içinde ve dışında birçok aşamada çalışanlarıyla birlikte hareket etmesi çalışanların kendileri ve yöneticileriyle rahat sohbet ortamları oluşturmalarına imkân sağlayabilmektedir. Benzer durumun demokratik yönetim tarzını benimsemiş yöneticiler için de geçerli olduğu söylenilebilir.

Korelasyon analizinde yukarıdaki anlamlı ilişkiler doğrultusunda yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; informal iletişim kanallarından informal gruplar alt boyutu ile paternalist ve demokratik yönetim tarzları arasındaki doğrusal ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kurumlardaki serbestiyetçi yönetim tarzı algısı ile kurumlardaki informal grupların oluşumu arasında pozitif yönde, kurumlardaki demokratik yönetim tarzı algısı ile kurumlardaki informal grupların oluşumu arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Buna göre demokratik yönetim tarzı uygulanan kamu kurumlarında çalışanların informal gruplar oluşturma eğilimine girmedikleri ancak serbestiyetçi yönetim tarzının uygulandığı kurumlarda çalışanların informal gruplar oluşturma eğilimine girdikleri görülmektedir. Serbestiyetçi bir yönetim tarzının sürekli olarak “siz bilirsiniz” demesi, çalışanların kendi başlarına buyruk hareket etmeleri ve çalışanların yöneticilerini etkisiz bir eleman gibi görmeleri informal grupların oluşumuna zemin hazırlayabilmektedir. Ayrıca demokratik bir yönetim tarzı informal grupların oluşumunu azaltacaktır. Serbestiyetçi yönetimde mevcut olan vurdumduymazlık sorunu demokratik yönetimde söz konusu değildir. Demokratik yönetimde

yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya ve yatay iletişim aktif bir şekilde varlığını gösterir (Argon ve Dilekçi, 2014) ve informal grupların oluşumuna ihtiyaç duyulmayabilir. Bu durumda demokratik yönetim tarz algıları yüksek olan çalışanların informal gruplara girmekten kaçındığını söyleyebiliriz. Araştırma bulgularımızı kısmen destekleyen Ulukan (2017)'in yaptığı çalışmada serbestiyetçi yönetim ve demokratik yönetim tarzları ile informal gruplar arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin negatif yönde olduğu belirtilmiştir. Bektaş (2014)'in yaptığı çalışmada ise, otoriter yönetim ve demokratik yönetim tarzları ile informal gruplar arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin otoriter yönetimle pozitif demokratik yönetimle negatif yönde olduğu belirtilmiştir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre kurumlardaki paternalist yönetim tarzı algısı ile kurumlardaki laf taşıyıcıların oluşumu arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Buna göre paternalist yönetim tarzı uygulanan kurumlarda laf taşıyıcıların oluşumunun azaldığı söylenilebilir. Farklı bir anlatımla paternalist yönetim tarzının uygulandığı kurumlarda laf taşıyıcılık iletişim kanalının az kullanıldığını söylenebilir. Paternalist (Babacan) yönetim tarzıyla çalışanlarına yaklaşan, çalışanlarıyla hem örgüt içerisinde hem de özel hayatlarında var olan sıkıntılarıyla ilgilenen, çalışanlarını koruyan ve onlar için fedakârlık gösteren yöneticiler sayesinde kurumlardaki laf taşıyıcıların faaliyetleri azaltılabilmektedir. Araştırma bulgularımızı destekleyen Ulukan (2017)'in yaptığı çalışmada paternalist yönetim tarzı ile laf taşıyıcılar arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin negatif yönde olduğu belirtilmiştir. Araştırma bulgularımızı kısmen destekleyen Bektaş (2014)'in yaptığı çalışmada ise, otoriter yönetim ve demokratik yönetim tarzları ile laf taşıyıcılar arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin otoriter yönetimle pozitif demokratik yönetimle negatif yönde olduğu belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, kurumlardaki serbestiyetçi yönetim tarzı algısı ile kurumlardaki şakaların oluşumu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Serbestiyetçi yönetim anlayışında yöneticilerin “bana karışmayın ne yaparsanız yapın” imajı yada beceriksiz ve bilgi birikimi olmayan görüntüleri çalışanları, şaka yoluyla iletişim kurmaya yöneltebilmektedir. Serbestiyetçi yönetim tarzı kurumlarda çalışanların şaka yoluyla iletişim kurmalarına neden olabilmektedir. Araştırma bulgularımızı destekleyen Ulukan (2017)'in yaptığı çalışmada serbestiyetçi yönetim ve otoriter yönetim tarzları ile şakalar arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin pozitif yönde olduğu belirtilmiştir. Araştırma bulgularımızı kısmen destekleyen Bektaş (2014)'in yaptığı çalışmada ise, paternalist yönetim, otoriter yönetim ve serbestiyetçi yönetim tarzları ile şakalar arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin pozitif yönde olduğu belirtilmiştir.

Kurumlardaki paternalist yönetim tarzı algısı ile yöneticilerin informal ziyaretleri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Kurumlarında paternalist yönetim tarzıyla çalışanlarına yaklaşan yöneticilerin, çalışanların arasına karışarak informal ziyaretler gerçekleştirdikleri söylenebilir. Yöneticilerin informal ziyaretleri yönetimin gerçek ilgisi ve çalışanlarına karşı gerçek bağlılıklarının bir göstergesidir. Aynı zamanda iş esnasında çalışanların karşılaştıkları problemlerin üzerine gitmek için yöneticilerin çabalarının somut ve gerçekçi delilidir. Paternalist yöneticilerin özellikleriyle de uyumlu görülen bu davranışlar çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Ayrıca araştırma bulgularımızı kısmen destekleyen Bektaş (2014)'in yaptığı çalışmada ise, paternalist yönetim ve demokratik yönetim tarzları ile yöneticilerin informal ziyaretleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin pozitif yönde olduğu belirtilmiştir.

Kurumlardaki paternalist yönetim tarzı algısı ile kurum içi sohbetler arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Yöneticilerin uyguladıkları paternalist yönetim tarzı kurum içinde sohbet ortamlarının oluşmasına neden olmaktadır. Paternalist yönetim tarzının uygulandığı kamu kurumlarında çalışanların kurum içi sohbetlere katıldıkları bu sohbetlere meyilli oldukları görülmüştür. Paternalist yönetim anlayışında yöneticilerin babacan tavırla çalışanlarına yaklaşması, iyi günde kötü günde çalışanlarının yanında olması, onların sevinçlerini paylaşması ve üzüntülerine ortak olması yani çalışma hayatının içinde ve dışında birçok aşamada çalışanlarıyla birlikte hareket etmesi sonucunda çalışanların yöneticileriyle rahat sohbet ortamları oluşturmalarına imkân sağlayabilmektedir. Ayrıca araştırma bulgularımızı destekleyen

Bektaş (2014)'ın yaptığı çalışmada ise, paternalist yönetim tarzı ile kurum içi sohbetler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ve bu ilişkinin pozitif yönde olduğu belirtilmiştir.

Literatürde informal iletişim kanalları ve yönetim tarzları ile ilişkilendirilen çok fazla araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle informal iletişim kanallarının tek tek ele alınarak, kurumsal etkileri ile ilgili yeni araştırmaların yapılması ve yönetim tarzları dışında informal iletişim kanallarını etkileyen farklı faktörlerin de göz önünde bulundurulması bu alanda çeşitli çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Bu araştırmada değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde regresyon analizinden faydalanılmıştır. Regresyon analizinde algılanan yönetim tarzı ve informal iletişim kanalları alt boyutlarıyla ilgili regresyon modeli kurulmuştur. Bunun yerine Yapısal Eşitlik Modeli kullanılarak tek bir modelle araştırmanın amacına ulaşılabilir. Dolayısıyla yeni yapılacak araştırmalarda Yapısal Eşitlik Modeli kullanılabilir. Bununla beraber yeni araştırmalarda nitel araştırma yöntemleri kullanılarak konunun derinlemesine incelenmesi sağlanabilir.

Özel sektör spor örgütleri ile kamu kuruluşlarda görev yapan personelin, yönetim tarzlarını ve bu yönetim tarzlarının informal iletişimle etkileşiminin kuruluşlar arası farklılıkların karşılaştırılması yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abu Mansor, N.N., MinWaib, C., Mohamed, A., & Md Shah, I. (2012). The relationship between management style and employees' well-being: a case of non-managerial staffs. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 40, 521-529.
- Adizes I.K. (2004). *Management/ Mismanagement Styles*, Santa Barbara: Adizes Institute Publications.
- Adler, P.S. (1995). Interdepartmental interdependence and coordination: The case of the design/manufacturing interface, *Organization Science*, 6(2), 147-167.
- Akande, A., & Odewale, F. (1994). One more time: How to stop company rumours. *Leadership and Organization Development Journal*, 15(4), 27- 30.
- Aliefendioğlu, A.Ş. (2000). *Örgüt Kültürü ve Örgütsel İletişim Arasındaki İlişki: Bankacılık Sektöründe Gerçekleşen Bir Araştırma* Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alparlan, A.M. ve Sezgin, O. (2016). İşletme öğrencilerin liderlik özellikleri üzerinde öğretim elemanları ile kurulan informal iletişimin rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12 (29), 89-104.
- Altekin, A. (2004). *Yöneticilerin Çalışanları Motive Etmesinde Resmi Olmayan İkameli İlişkilerin Yeri ve Önemi*. Yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Appelbaum, S.H., Iaconi, G.D., & Matousek, A. (2007). Positive and negative deviant workplace behaviors: causes, impacts, and solutions. *Corporate Governance*, 7(5), 586-598.
- Arabacı, B.İ., Sünkür, M. ve Şimşek, F.Z. (2012). Öğretmenlerin dedikodu ve söylenti mekanizmasına ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 18(2), 171-190.
- Argon, T. ve Dilekçi, Ü. (2014). Öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzları ve kurumsal itibara yönelik algıları arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 9(2), 161-181.
- Ay, D. ve Uğurlu, C.T. (2016). Öğretmenlerin Kişilerarası Öz-Yeterlikleri ve İnfomal İletişimleri: Nicel Bir Çalışma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 28-47.
- Bektaş, M. (2014). *Yönetim Tarzlarının Örgütlerdeki İnfomal İletişim Kanallarına Etkisi: Burdur İli Kamu Kurumları Örneği*, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Bismarck, W.-B.V., Bungard, W., & Held, M. (1999). *Is Informal Communication Needed, Wanted And Supported?* 8th International Conference on Human-Computer-Interaction, Munich.
- Brown, M.E., & Trevino, L.K. (2014). Do role models matter-An investigation of role modeling as an antecedent of perceived ethical leadership. *Journal of Business Ethics*, 122, 587-598.
- Budak, Ö.S. (2015). *Kamu Kurumlarında Örgütsel Sessizlik, Etik İklim ve Yönetim Tarzları Altı Boyutları İlişkilerinin İncelenmesi: Erzurum Sağlık Sektöründe Örnek Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (8. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Chhokar, J. (2007). India: diversity and complexity in action, in Chhokar, J., Brodbeck, F. and House, R. (Eds), *Culture and Leadership Across the World: The GLOBE Book of In-depth Studies of 25 Societies*, Lawrence-Erlbaum Associates, Mahwah, NJ.

- Crampton, S.M. Hodge, J.W. & Mishra, J.M. (1998). The informal communication network: Factors influencing grapevine activity. *Public Personnel Management*, 27(4), 569-584.
- Çağlar, Ç., Uğurlu, C.T., & Güneş, H. (2013). Teachers' views concerning the function of gossips in primary schools. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(45), 1-16.
- Çakmak-Yıldızhan Y. (2012). *Spor Genel Müdürlüğü Merkez Örgütünde Uygulanan Yönetim Biçimlerinin Belirlenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çalkuşu, E., Öz, M., Göral, B.B., Bozoğlu, A. ve Ateş, İ. (2013). *İnformal İletişimin "Dedikodu-Söylenti" Örgüt İçi Rolü: Bir Yükseköğretim Kurumunda Yapılan Çalışma*. ICQH 2013 Proceedings Book, Sakarya.
- Çalışkan, S.C. (2008). *Yöneticilerin Bireysel Yetkinliklerinin Liderlik Tarzları ve Lider Üye Etkileşimine Verdikleri Önem Üzerindeki Etkileri ve Bu Etkileşimde Kültürel Varsayımların Rolü*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- DiFonzo, N., Bourgeois, M.J., Suls, J., Homan, C., Stupak, N., Brooks, B.P., & Bordia, P. (2013). Rumor clustering, consensus, and polarization: Dynamic social impact and self-organization of hearsay. *Journal of Experimental Social Psychology*, 49(3), 378-399.
- Erol, Y. ve Akyüz, M. (2015). Dünyanın en eski medyası: Dedikodunun örgüt düzeyindeki işlevleri ve algılanışı: Sağlık örgütlerinde bir alan araştırması. *Journal of World of Turks*, 7(2), 149-166.
- Erturan, E.E. ve İmamoğlu A.F. (2006). *Özerkleşen Spor Federasyonlarının İdari ve Mali Açından Değerlendirilmesi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Fay, M.J., & Kline, S.L. (2011). Coworker relationships and informal communication in high-intensity telecommuting. *Journal of Applied Communication Research*, 39, 144-163.
- First, I. & Tomic, M. (2011). Formal and informal communication channels in creating corporate brand image and preference. *Tržište*, 1, 45-61.
- Gürüz, D. ve Yaylacı Ö.G. (2004). *İletişimci Gözüyle İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Media Cat Kitapları.
- Harvey, G. & Turnbull, P. (2006). Employment relations, management style and flight crew attitudes at low cost airline subsidiaries: the cases of british airways/go and bmi/bmibaby, *European Management Journal*, 24(5), 330-337.
- Hoang, H. (2008). *Culture and Management: A Study of Vietnamese Cultural Influences on Management Style*, Capella University, Minneapolis.
- Irtwange, S.V. ve Orsaah, S. (2009). Impact of management style on performance indicators of academic staff, *Educational Research and Review*, 4(12), 602-615.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kalla, H.A. (2005). Integrated internal communications: a multidisciplinary perspective. *Corporate Communications: An International Journal*, 10(4), 302-314.
- Kandlousi, N.S.A.E., Ali, A.J. ve Abdollahi, A. (2010). Organizational citizenship behavior in concern of communication satisfaction: the role of the formal and informal communication, *International Journal of Business and Management*, 5, 51-61.
- Kanten, P. ve Ülker, F. (2014). Yönetim tarzının üretkenlik karşıtı iş davranışlarına etkisinde işe yabancılaşmanın aracılık rolü. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 16-40.
- Marcinkeviciute, L. & Zukovskis, J. (2016). Factors Shaping Management Style of a Manager: A Case Study of Kaunas District Non-Governmental Organisations, *Research for Rural Development*, 2,120-127.
- Marshall, O.I. (2012). *Employee Attitude to Management Style Case: International Equitable Association Nigeria Limited*. Degree programme in Business Administration, Seinäjoki University of Applied Sciences.
- Memduhoğlu, H.B. ve Saylık, A. (2012). Okullarda informal ilişkiler ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *YYÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, IX(1), 1-21.
- Mikhailitchenko, A. ve Lundstrom, W.J. (2006). Inter-organizational relationship strategies and management styles in SMEs. *Leadership & Organization Development Journal*, 27(6), 428-448.
- Morrison, R. (2004). Informal relationships in the workplace: Associations with job satisfaction, Organisational commitment and turnover intentions. *New Zealand Journal of Psychology*, 33(3), 114-128.
- Mosley, D.C., Pietri, P.H., & Megginson, L.C. (1996). *Management: Leadership in Action*. (5th Edition). New York: Harper Collins College.
- Nazik, M.H. ve Bayazıt, A. (2005). *İnsan İlişkileri ve İletişim*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

- Nwadukwe, U.C. & Timinepere, C.O., (2012). Management styles and organizational effectiveness: an appraisal of private enterprises in eastern Nigeria, *American International Journal of Contemporary Research*, 2,(9),198-204.
- Ogunola, A.A., Kalejaiye, P.O. & Abrifor, C.A. (2013). Management style as a correlate of job performance of employees of selected nigerian brewing industries. *African Journal of Business Management*, 7 (36),1-8.
- Rai, U., & Rai, S.M. (2008). *Effective Communication*. Mumbai: Himalaya Publishing House.
- Robbins, S.P., & Judge, T.A. (2014). *Essentials of Organizational Behavior* (Twelfth Edition). New Jersey: Pearson.
- Ronen, S. (1986). *Comparative and Multinational Management*. New York: John Wiley&Sons.
- Spaho, K. (2013). Organizational communication and conflict management. *Management*, 18, 103-118.
- Subramanian, S. (2006). An “open-eye and ear” approach to managerial communication. *The Journal of Business Perspective*, 10(2), 1-10.
- Thau, S., Bennett, R.J., Mitchell, M.S., & Marrs, M.B. (2009). How management style moderates the relationship between abusive supervision and workplace deviance: An uncertainty management theory perspective, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 108, 79-92.
- Uche, N., & Timinepere, C.O. (2012). Management Styles and Organizational Effectiveness: An Appraisal of Private Enterprises in Eastern Nigeria. *American International Journal of Contemporary Research*, 2 (9), 198- 204.
- Ulukan, H. (2017). *Yönetim Tarzlarının Beden Eğitimi ve Spor Yükseköğretimindeki İnförmal İletişim Kanallarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Utroska, D.R. (1992). Management in Europe: More Than Just Etiquette, *Management Review*, 81(11), 21-24.
- Wexley, K.N., & Yukl, G.A. (1984). *Organizational Behavior and Personal Psychology*. (Revised Edition). Homewood, IL: R. D. Irwin.
- Yılmaz, A.S. (2007). *İnförmel İlişki Şekillerinin Kurumsal Yapılara Yansımaları: Elazığ'daki Kamu Görevlileri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1051798

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 5, Sayı 1
Mart 2022, 38-48

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 5, Issue 1
March 2022, 38-48

**Hacer Özge BAYDAR-
ARICAN**

Gazi Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: H.Ö. Baydar-
Arıcan
e-mail: ozgebaydar@gazi.edu.tr

Geliş Tarihi: 31.12.2021
Kabul Tarihi: 19.03.2022

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Sporcu-Sedanter Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Dijital Okuryazarlık Düzeyine Etkisi ve Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi

Özet

21. yüzyıl dijital çağında pek çok alanda olduğu gibi eğitim öğretim faaliyetlerinin teknoloji tabanlı ilerlemeleri takip ederek etkin bir biçimde sürdürülmesinde dijital okuryazarlık gelişmekte olan teknolojilere adaptasyon olarak ortaya çıkmaktadır. Yine bu çağda geçmiş dönemlere kıyasla bireyin yaşam süresinin daha uzun olması bilimsel, teknolojik ve sosyal kültürel değişimlerin büyük bir hızla gerçekleşmesi geçerli ve güvenilir bilginin değişmesi bugünün insanını sürekli öğrenme gereksinimi içine itmiş ve böylece yaşam boyu öğrenme eğilimi ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimini sürdüren sporcu ve sedanter öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlığa etkisinin incelenmesidir. Çalışmanın yan amacı sporcu ve sedanter öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ve dijital okuryazarlık düzeylerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde Ankara ilinde lisans düzeyinde ve spor bilimleri alanında eğitim veren bir yükseköğretim kurumunda öğrenimini sürdüren 195 katılımcıdan bir araya gelmektedir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırma verileri "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilim Ölçeği" ile "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Veri analizleri SPSS 20.0 ve AMOS 16.0 yazılımları kullanılarak %5 yanılma düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Veriler frekans analizi, Kolmogrov Smirnov testi, bağımsız gruplarda t-testi, TUKEY testi, Pearson korelasyon analizi, tek yönlü varyans ve yapısal eşitlik modeli analizlerinden faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları değerlendirildiğinde, dijital okuryazarlık ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı seviyede farklılık gösterdiği ortaya çıkarken ($p<0,05$), yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğiliminin spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,05$). Dijital okuryazarlık düzeyinin internet kullanım sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkarken ($p<0,05$), yaşam boyu öğrenme eğiliminin günlük internet kullanım durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla kurulan yapısal eşitlik modeline göre yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık üzerinde anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=0,311$; $p=0,734>0,05$; $R^2=0,010$).

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık, yaşam boyu öğrenme eğilimi, sporcu, sedanter, yapısal eşitlik modeli

The Effect of Lifelong Learning Tendency of Athlete-Sedentary Students on the Level of Digital Literacy and Investigation of Some Variables

Abstract

In the 21st century digital age, as in many areas, digital literacy emerges as an adaptation to developing technologies in the effective maintenance of education and training activities by following technology-based advances. Again, in this age, the fact that the life span of the individual is longer than the past periods, the rapid realization of scientific, technological and social cultural changes, the change of valid and reliable information has pushed today's people into a constant learning need, and thus a lifelong learning trend has emerged. The main scope of this study is to seek the effect of lifelong learning tendency on digital literacy of athletes and sedentary students studying at the Sport Sciences Faculty. The secondary purpose of the study is to examine the lifelong learning tendency and digital literacy levels of sportsman and sedentary students in terms of some variables. The study group consists of 195 participants who pursue their undergraduate study in the field of sports sciences in Ankara in the 2020-2021 academic year. The research was created by utilizing the relational survey model which is one of the quantitative research methods. The data collection was fulfilled with utilizing the "Lifelong Learning Tendency Scale" and the "Digital Literacy Scale". The collected data was analyzed with utilizing SPSS 20.0 and AMOS 16.0 software at 5% error level. The data were carried out utilizing frequency analysis, Kolmogrov Smirnov test, t-test for independent groups, TUKEY test, Pearson correlation analysis, one-way variance and structural equation model analysis. In the analysis results for gender variable, it was observed that the digital literacy scale differed significantly ($p<0.05$), while the lifelong learning tendency scale did not differ significantly. Moreover, it was observed that digital literacy and lifelong learning tendency did not differ significantly according to the state of doing sports ($p>0.05$). Furthermore, it was observed for daily internet usage variable that the level of digital literacy differed significantly ($p<0.05$), while the tendency for lifelong learning did not differ significantly. According to the structural equation model established to observe the influence of lifelong learning disposition on digital literacy, it was observed that lifelong learning disposition did not have a significant influence on digital literacy ($F=0.311$; $p=0.734>0.05$; $R^2=0.010$).

Keywords: Digital literacy, lifelong learning tendency, athlete, sedentary, structural equation model

GİRİŞ

Günümüzde bilimsel, sosyo kültürel ve teknoloji merkezli gelişmelerin hızla ilerleyişi, dijital medya araçlarındaki çeşitliliğin farklı iletişim biçimleri yaratması bireyleri öğrenilen ve kullanılan bilgiyi sürekli yenileme gereksinimine yöneltmiştir. Bu süreç, bireyin ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilerin her gelişim düzeyinde birey tarafından öğrenilmesini gerekli kılarak yaşam boyu öğrenme becerilerinin gelişmesine imkân tanımıştır.

Yaşam boyu öğrenme bireyin tüm yaşam evrelerinde devam eden bir süreç olarak var olurken bireyin bu süreçte kişisel gelişimine katkıda bulunmak amacıyla edinmek istediği herhangi tutum, bilgi ve becerileri kazanmasına yönelik gerçekleştirilen faaliyetler ya da girişimler olarak ifade edilmektedir (Akkoyunlu, 2008; Laal ve Salamatı, 2012; Love, 2011). Yaşam boyu öğrenme kavramına ilişkin yapılan tanımlar yaşam boyu öğrenme kavramının herhangi bir konuda sadece bilgi ve beceriyi taşımaya değil, eş zamanda bu bilgi ve becerileri yenilemeyi de içermektedir. Bu bakış açısıyla yaşam boyu öğrenme bireyin hızla gelişen teknolojik ve bilimsel ilerlemelere karşı yaşam boyu kullanacağı bilgi ve becerilerin sürekli güncellenmesini ve böylece bireyin sosyal yaşama ve teknolojik araçları kullanıma uyum sağlayabilmesini ek iletişim becerilerinin güçlenmesini de etkin kılmaktadır (MEB, 2007).

Bilgiye olan ihtiyacın giderek artması bireylerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmeyi zorunlu kılarken, bu becerilerin elde edilmesinde dijital okuryazarlık oldukça kritik bir önem oluşturmaktadır (Ersoy ve Yılmaz, 2010). Teknoloji merkezli ilerlemeler farklı pek çok alanda okuryazarlık becerilerinin gelişimine zemin oluşturmaktadır. Birey okuryazarlık becerisi kazandıkça edindiği bilgiyi sosyal yaşamında doğru bir biçimde kullanarak entelektüel bir birikim ile yaşamına yön verebilmektedir (Kane, 2017). Okuryazarlık becerilerinden biri olan dijital okuryazarlık, kavramsal olarak ilk kez 1997 yılında Paul Gilster'in kaleme aldığı kitapla ortaya çıkmıştır. Gilster'in kitabında dijital okuryazarlık, dijital platformda verilen bir bilgiyi farklı biçimlerde anlamlandırıp kullanabilme yetkinliği olarak açıklanmaktadır. İnternet ortamında bilgiye erişimde yeterlilikler dijital okuryazarlığın temelini oluşturmaktadır. Ek olarak bu yeterlilikler sadece internet ortamında doğru bilgiye erişimi değil aynı zamanda edinilen bilgi ile yorum ve çıkarım yapabilme becerilerini de içermektedir (Brown, 2020).

Bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yansiyabileceği alanlardan biri olarak dijital teknoloji dünyası ortaya çıkmaktadır. Dijital teknolojilerin çeşitli alanlarda kullanımı sürekli artış göstermekte ve yenilenmektedir. Bilginin hızla güncellenmesiyle bu yenilenen ve sürekli gelişen teknolojilere uyum sağlayabilmenin bireyler için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Doğru bilgiye ulaşmada teknolojinin uygun ve güvenli kullanımı da dijital okuryazarlık olarak ifade edilmektedir. Bireylerin teknolojik gelişmeleri takip etmeleri, internet kullanımı hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları bireyleri doğru bilgiye erişime yönlendirmekte ve bu durum bireylerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmasına zemin oluşturmaktadır (Hague ve Payton, 2010). Etkili dijital okuryazarlık becerisi kazanan birey, internet ağı merkezli dijital korsanlığa, pek çok dijital suça karşı temkinli yaklaşım sergileyebilmekte, dijital teknolojileri doğru kullanma becerisi elde etmekte ve bununla ilgili fırsatları doğru değerlendirebilmektedir (Deye, 2015). İçinde bulunduğumuz yüzyılda bilimsel ve teknoloji merkezli gelişmeler devamlı yenilenen ve değişim gösteren bir yapıdadır. Bu nedenle yaşam boyu öğrenme eğilimi içinde olan bireylerin çağın gereklerine uyum sağlayabileceği düşünülmektedir. Bilgiye erişim, bilgiyi anlamlandırma, uygulamada kullanma ve bilgiden çıkarım yapabilme becerileri için okuryazarlık kavramına ihtiyaç duyulmaktadır. Dijital dünyanın bireyin hayatına yerleşmesiyle bilgiye ulaşma kolaylığı dijital okuryazarlığı ön plana çıkarmıştır.

Toplumsal yaşamda bireyin çağın gereklerine uyum sağlayabilme ve teknolojik becerileri etkin kullanabilme noktasında birtakım becerilere sahip olması beklenmektedir. Bu becerilere sahip olabilmek da bireyin öğrenme ve bilgi kapasitesini yenileyerek mümkün olabilmektedir. Günümüzde her alanda kullanılan teknolojinin eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmede gerekliliği açıklanmaya çalışılırken dijital teknolojinin aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeye de katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede dijital

okuryazarlık yeterliliklerinin yaşam boyu öğrenme eğiliminden etkilendiği düşünülebilir. Bir diğer ifadeyle, dijital teknolojilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini etkilemede bir araç görevi üstlendiği ifade edilebilir (Karaman ve Karataş, 2009).

İlgili literatür değerlendirildiğinde dijital okuryazarlığa ek yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve dijital okuryazarlık ile ilgili farklı alanlarda ya da çalışma gruplarını çeşitli branş öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının oluşturduğu pek çok çalışmanın gerçekleştirildiği fark edilmektedir (Borthwick ve Hansen, 2017; Boyacı, 2019; Çam ve Kiyici, 2017; Dedebe, 2020; Falloon, 2020; Yontar, 2019; Watt, 2019). Diğer taraftan, yine literatür incelendiğinde yükseköğretim kademesinde yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin dijital okuryazarlık üzerindeki yordayıcı etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış fakat yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlığa ilişkin literatür taraması çalışmaları fark edilmiş ek olarak son birkaç yıl içinde farklı çalışma modelleri tasarlanarak ilgili konuyu ele alan az sayıda çalışma fark edilmiştir (Alazie, Devi ve Ebaby, 2020; Anthonysamy, Koo, ve Hew, 2020; Öteleş, 2020; Potyrala ve Tomczyk, 2021). Spor Bilimleri Fakültelerinden mezun olmuş ya da öğrenimlerine devam eden bireylerin spor aktiviteleri, egzersiz ve fiziksel aktiviteler ile olan ilişkileri göz önüne alındığında bireylerin ve kitlelerin bedensel ve ruhsal sağlıklarını etkileyebilecekleri düşünülmektedir. Bu bakış açısıyla bu fakültelerden mezun olan ve öğrenimlerini sürdüren bireylerden yaşam boyu öğrenme becerileri taşıması ve bu becerileri öğretim faaliyetlerinde kullanması, geliştirmesi ve güncellemesi beklenmektedir (Saylam, Çamlıyer, Asma ve Kalkan, 2019). Öte taraftan bireylerin yaşam boyu öğrenme eğiliminin modern çağda her alanda güncel bilgiye erişim aracı olarak kabul edilen dijital okuryazarlığı etkileyebileceği ön görüşü ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu bilgiler ışığında Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimini sürdüren bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimiyle dijital okuryazarlık düzeylerini bazı değişkenler bakımından incelemenin ve yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlığı yordama etkisini yapısal eşitlik modelinden faydalanılarak açıklamanın önemli olduğu ön görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modelinden faydalanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok değişkene ilişkin bir yakınlığı ortaya koymak ve olası ilişkinin neden ve sonuçları hakkında ipuçları toplayabilmek amacıyla kullanılan bir modeldir (Karasar, 2017). İlgili literatür incelemesi akabinde çalışmanın modeli var olan değişkenler esas alınarak belirlenmiştir. Oluşturulan modeli test etme gereğiyle yapısal eşitlik modeli analizinden faydalanılmıştır. Yapısal eşitlik modeli, regresyon analizi ve faktör analizinin bir bileşimi olarak gözlenmeyen ve gözlenen değişkenler ile ifade edilmeye çalışılan teorik bir yapı olarak ifade edilmektedir (Byrne, 2013).

Hipotezler

Çalışmanın amacı kapsamında oluşturulan hipotezler aşağıda sunulmuştur;

H_{1a}: Dijital okuryazarlık düzeyi cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

H_{1b}: Yaşam boyu öğrenme eğilimi cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

H_{2a}: Dijital okuryazarlık düzeyi spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H_{2b}: Yaşam boyu öğrenme eğilimi spor yapma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturmaktadır.

H_{3a}: Dijital okuryazarlık düzeyi günlük internet kullanımına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H_{3b}: Yaşam boyu öğrenme eğilimi günlük internet kullanımına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

H₄: Yaşam boyu öğrenme eğilimi dijital okuryazarlık düzeyinde anlamlı düzeyde etkisi bulunmaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu Ankara ilinde lisans düzeyinde spor bilimleri alanında eğitim veren bir yükseköğretim kurumunda öğrenimlerini sürdüren erişilebilir örnekleme yöntemiyle seçilen 108'i kadın 87'si erkek 195 katılımcıdan bir araya gelmektedir. Çalışma grubuna dâhil olacak katılımcıların sayısı belirlenirken çalışmada kullanılacak ölçme araçlarındaki madde sayısının on ila on beş katı olacak şekilde bir belirleme dikkate alınmıştır (Pett, Lackey ve Sullivan, 2003). Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığında kadınların oranı %55,4, erkeklerin oranı %44,6'dır Spor yapma durumuna göre dağılım incelendiğinde, sedanter katılımcıların oranı %47,7, sporcuların oranı %52,3'tür. Günlük internet kullanım düzeyi incelendiğinde, 1 saatten az kullananların oranı %24,6, 1-3 saat kullananların oranı %55,4, 3 saatten az kullananların oranı %20'dir.

Tablo 1. Demografik Bilgilerin Dağılımı

Değişkenler	n	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	108	55,4
Erkek	87	44,6
Toplam	195	100,0
Spor Yapma Durumu		
Sedanter	93	47,7
Sporcu	102	52,3
Toplam	195	100,0
Günlük İnternet Kullanımı		
< 1 saat	48	24,6
1-3 saat	108	55,4
> 3 saat	39	20,0
Toplam	195	100,0

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri cinsiyet, sporcu/sedanter olma durumu, günlük internet kullanım durumu bilgilerini içeren demografik bilgi formuna ek Yaşam Boyu Öğrenme Eğilim Ölçeği (YBÖEÖ) ile Dijital Okuryazarlık Ölçeği (DOÖ) ölçme araçları kullanılarak elde edilmiştir.

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilim Ölçeği (YBÖEÖ)

Gür Erdoğan ve Arsal (2015) tarafından geliştirilen ölçek bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek amacıyla oluşturulan bir ölçme aracıdır. Yaşam boyu öğrenme eğilim ölçeği, öğrenmeye isteklilik ve gelişime açıklık olarak iki alt boyuttan bir araya gelen toplamda 17 maddeyi içermektedir. Ölçek 5'li likert yapıda “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” biçiminde derecelenmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .86 ve ölçeğin kararlılığı ile ilgili yapılan test tekrar test güvenilirlik katsayısı .76 olarak hesaplanmıştır.

Dijital Okuryazarlık Ölçeği (DOÖ)

Ng (2012) tarafından bir yükseköğretim kurumunda yaşları 18 ila 30 arasında değişen öğretmen adaylarına uygulanarak geliştirilen ölçek, Üstündağ, Güneş ve Bahçivan (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Bireylerin dijital okuryazarlık yeterliliklerinin belirlenmesinde bir ölçme aracı olarak kullanılması amacıyla oluşturulmuştur. Tek boyuttan oluşan dijital okuryazarlık ölçeği 10 maddeden bir araya gelmektedir. Türkçe uyarlaması yapılan ölçek 5'li likert yapıda “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” biçiminde derecelenmektedir. Ölçekten elde edilen puanlar arttıkça dijital okuryazarlık düzeyi de artış göstermektedir. DOÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .86 olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin dağılımı frekans analizi gerçekleştirilerek değerlendirilmiştir. Her bir katılımcı için hesaplanan ölçek skorlarının normal dağılıma uygunluğu Kolmogrov Smirnov testiyle incelenmiş, skorların normal dağılım gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Ölçekler ve alt boyutların cinsiyet, spor yapma durumuna göre anlamlı fark oluşturup oluşturmadığı bağımsız gruplarda t testi, günlük internet kullanım sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturup oluşturmadığı için ise tek yönlü varyans analizinden faydalanılmıştır. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonrasında elde edilen anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının tespit edilmesi için TUKEY testinden faydalanılmıştır. Ölçek ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin tespitinde Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutlarının dijital okuryazarlık ölçeği üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla yapısal eşitlik modeli kurulmuş ve test edilmiştir. Analizler SPSS 20.0 ve AMOS 16.0 yazılımları kullanılarak %5 yanılma düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Etiği

Çalışmanın etik ilkelere uygunluğu, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonunun sayı: E-77082166-604.01.02-248985 / 21.12.2021 tarih ve 20 sayılı kararınca onanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi ve Dijital Okuryazarlık Ölçekleri Tanımlayıcı İstatistikleri

Bağımsız değişkenler	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Dijital Okur Yazarlık	195	21	39	29,5	5,0
Öğrenmeye İsteklilik	195	22	38	29,7	4,0
Gelişime Açıklık	195	12	21	16,7	2,5

Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği ile dijital okuryazarlık ölçeklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler tabloda verilmiştir. Dijital okuryazarlık ölçeği en düşük değeri 21, en yüksek değeri 39 olup ortalaması 29,5, standart sapması 5'tir. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutlarından öğrenmeye isteklilik alt boyutunun en düşük düzeyi 22, en yüksek düzeyi 38 olup ortalaması 29,7, standart sapması 4'tür. Gelişime açıklık alt boyutu için ise en düşük 12, en yüksek 21 olup, ortalaması 16,7, standart sapması 2,5'tir.

Tablo 3. Dijital Okuryazarlık ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi Amacıyla Yapılan t-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Dijital Okuryazarlık					
Kadın	108	27,89	5,24		
Erkek	87	31,52	3,87	-3,108	0,003*
Öğrenmeye İsteklilik					
Kadın	108	29,28	3,30		
Erkek	87	30,17	4,75	-0,894	0,375
Gelişime Açıklık					
Kadın	108	16,39	2,73		
Erkek	87	17,10	2,14	-1,152	0,254

*p<0,05

Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin demografik bilgilere ilişkin ortalamaları ve bu ortalamalara ilişkin anlamlı farkın oluşup oluşmadığı bağımsız gruplarda t-testi ve tek yönlü varyans analizinden faydalanılmıştır. Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin cinsiyete göre değişimi incelendiğinde; dijital okuryazarlık ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkarken (p<0,05), yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturmadığı bulgulanmıştır. Erkeklerin dijital okuryazarlık düzeyi kadınlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 4. Dijital Okuryazarlık ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeğinin Spor Yapma Durumuna Göre İncelenmesi Amacıyla Yapılan t Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Dijital Okuryazarlık					
Sedanter	93	29,0	6,5	-0,732	0,467
Sporcu	102	29,9	3,1		
Öğrenmeye İsteklilik					
Sedanter	93	30,3	2,7	1,183	0,241
Sporcu	102	29,1	4,9		
Gelişime Açıklık					
Sedanter	93	16,7	2,5	0,105	0,917
Sporcu	102	16,7	2,5		

Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin spor yapma durumuna göre değişimi incelendiğinde; ölçeklerin spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık oluşturmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0,05$). Bir başka ifadeyle, spor yapanların ve yapmayanların dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin aynı düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Tablo 5. Dijital Okuryazarlık ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeğinin Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre İncelenmesi Amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Günlük İnternet Kullanım Süresi	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Dijital Okuryazarlık					
< 1 saat	48	24,81	2,88	12,932	0,000*
1-3 saat	108	31,00	5,16		
> 3 saat	39	31,15	2,34		
Toplam	195	29,51	4,98		
Öğrenmeye İsteklilik					
< 1 saat	48	29,75	2,79	1,853	0,165
1-3 saat	108	30,31	4,15		
> 3 saat	39	27,85	4,56		
Toplam	195	29,68	4,00		
Gelişime Açıklık					
< 1 saat	48	16,88	2,58	1,617	0,207
1-3 saat	108	16,28	2,49		
> 3 saat	39	17,69	2,25		
Toplam	195	16,71	2,49		

* $p<0,05$

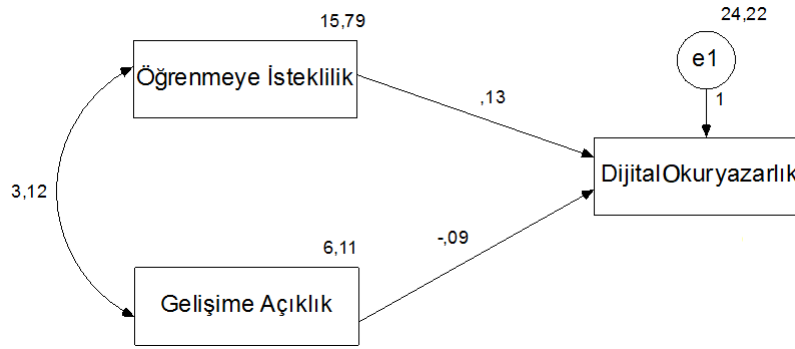
Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin günlük internet kullanım süresine göre değişimi incelendiğinde; dijital okuryazarlık düzeyinin internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturduğu ortaya çıkarken ($p<0,05$), yaşam boyu öğrenme ölçeğinin günlük internet kullanım süresine göre anlamlı farklılık oluşturmadığı ortaya çıkmaktadır. Anlamlı farklılık oluşturan dijital okuryazarlık ölçeği için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen TUKEY testi sonuçları incelendiğinde; günlük 3 saatten fazla internet kullananların dijital okuryazarlık düzeyi interneti günde 1 saatten az ve 1-3 saat kullananlardan anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 6. Dijital Okuryazarlık ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi Amacıyla Yapılan T Testi Sonuçları

Değişkenler	Dijital Okuryazarlık	Öğrenmeye İsteklilik	Gelişime Açıklık
Dijital Okuryazarlık			
r		,089	-,014
p	1	,481	,910
Öğrenmeye İsteklilik			
r	,089		,318**
p	,481	1	,010
Gelişime Açıklık			
r	-,014	,318**	
p	,910	,010	1

Yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık üzerindeki etkisinin belirlenmesi için öncelikle ölçekler arasındaki ilişkiler Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılarak incelenmiştir. Pearson momentler çarpımı korelasyon analizinden elde edilen veriler incelendiğinde, dijital okur yazarlık ve yaşam

boyu öğrenme eğilimi ölçeği arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Yaşam boyu öğrenme eğilim ölçeğinin dijital okuryazarlık üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutlarının bağımsız değişken, dijital okuryazarlık ölçeğinin ise bağımlı değişken olarak ele alındığı yapısal eşitlik modeli kurulmuş ve test edilmiştir.

Şekil 1.Yaşamboyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık üzerindeki etkisi için yapılan yapısal eşitlik modeli yol katsayıları

Şekil 1'de test edilen modelin uyum iyiliği katsayıları incelendiğinde; ($\chi^2/sd= 2,87$ RMSEA= .071, PGFI= .92, PNFI= .83, GFI= .96, AGFI= .91, CFI= .91) modelin iyi uyum gösterdiği görülmüştür. Şekilde model testi sonucu elde edilen yol katsayıları görülmektedir. Modele ilişkin diğer parametreler ise tabloda mevcuttur.

Tablo 7. Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Dijital Okuryazarlık Üzerindeki Etkisi İçin Yapılan Yapısal Eşitlik Modeli Testi Sonuçları

Model		Standart Olmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		
		B	Std. Hata	Beta	t	p
Dijital Okuryazarlık	Sabit	27,247	5,526		4,931	0,000
F=0,311; p=0,734	Öğrenmeye İsteklilik	0,129	0,166	0,104	0,780	0,438
R ² =0,010	Gelişime Açıklık	-0,095	0,267	-0,047	-0,355	0,724

Buna göre kurulan model anlamlı olmayıp, yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutları olan öğrenmeye isteklilik ve gelişime açıklık alt boyutlarının katılımcıların dijital okuryazarlık durumu üzerinde anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=0,311$; $p=0,734>0,05$; $R^2=0,010$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenimini sürdüren sporcu ve sedanter bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ile dijital okuryazarlık düzeylerini cinsiyet, spor yapma durumu ve internet kullanımı değişkenleri bakımından inceleyerek, yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık düzeyine etkisinin yapısal eşitlik modeli analizi ile incelenmesi amaçlanmıştır.

Yaşam boyu öğrenme eğilimi ve dijital okuryazarlık ölçekleri tanımlayıcı istatistiklerine ilişkin ortalamalara bakıldığında dijital okuryazarlık ölçeği en düşük değeri 21, en yüksek değeri 39 olup ortalaması 29,5 olarak hesaplanmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutlarından öğrenmeye isteklilik alt boyutunun en düşük düzeyi 22, en yüksek düzeyi 38 olup ortalaması 29,7 ve Gelişime açıklık alt boyutu için ise en düşük 12, en yüksek 21 olup, ortalaması 16,7 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda katılımcıların ilgili ölçeklerden aldıkları puanlar değerlendirildiğinde; dijital okuryazarlığın orta düzeyde, yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutlarından öğrenmeye istekliliğin orta düzeyde ve gelişime açıklık alt boyutunun ise orta düzeyin altında değere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Karaduman ve Tarhan (2017) yükseköğretime devam eden öğrencilerle yürüttüğü çalışmada yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek seviyede olduğunu saptamıştır. Benzer bir biçimde, Kuzu, Demir ve Canpolat (2015) eğitim fakültesinde öğrenimini sürdüren öğrencilerin yaşam boyu öğrenme kavramına yönelik algılarının yüksek seviyede olduğunu bulgulamıştır. (Öteleş, 2020; Üstündağ vd., 2017; Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018; Tunca, Şahin ve Aydın, 2015) yürüttüğü

çalışmalarda ise bireylerin dijital okuryazarlık becerilerinin orta düzeyde saptandığı ifade edilebilir. Bu bağlamda katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyi bulguları literatür ile bağdaşmaktadır. Çalışmaya katılan bireylerin yeni bilgileri öğrenmeye ve dijital okuryazarlığa kısmen eğilimli oldukları düşünülebilir.

Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin cinsiyete göre değişimi incelendiğinde; dijital okuryazarlık ölçeğinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturduğu ortaya çıkarken ($p<0,05$), yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Bu doğrultuda erkeklerin dijital okuryazarlık düzeyinin kadınlardan anlamlı derecede daha yüksek saptandığı ifade edilebilir. Bu bulguyu açıklarken ilgili literatür değerlendirildiğinde, Sivrikaya (2020) spor bilimleri fakültesi öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık ölçeği ve alt boyutları ortalamalarının kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. Yontar (2019) üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini incelediği araştırmada erkek katılımcıların ortalama puanlarının kadın katılımcılardan yüksek olduğunu bulgulanmıştır. Yine literatür incelendiğinde (Alakpodia, 2014; Albirini, 2006; Calvani, Fini, Ranieri ve Picci, 2012; Çetin, 2016; Göldağ ve Kanat, 2018; Gui ve Argentin, 2011; Güngör ve Kurtipek, 2020; Korkmaz ve Mahiroğlu, 2009; Menzi, 2012; Nguyen ve Habók, 2021; Ocak ve Karakuş, 2019; Siddiq ve Scherer, 2019). Bu durum açıklanırken toplumsal yaşamda erkeklerin kadınlara oranla dijital araçları daha fazla süre ve sıklıkla kullanmaya yönelik tutum sergilemeleri, teknolojik araçlarla daha fazla etkileşimde bulunmaları ve bu araçları kullanmaya daha istekli olmaları ortaya çıkan farkın kaynağı olarak düşünülebilir. Literatürde farklı çalışma gruplarıyla yürütülen cinsiyet değişkeni ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı farkın kadınların lehine bulgulanıldığı pek çok çalışma mevcuttur (Frailon, Ainley, Schulz, Friedman, ve Gebhardt, 2014; Hatlevik, Ottestad ve Thronsen, 2015; Kim, Kil ve Shin 2014; Milner vd., 2013). Yine literatürde cinsiyet değişkeni ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı farkın ortaya çıkmadığı çalışmalar da mevcuttur (Anık ve Bektaş, 2016; Kara, 2021; Danner ve Pessu, 2013; Hargittai ve Shafer, 2006; Sarıkaya, 2019). Diğer taraftan yaşam boyu öğrenme eğilimi ile cinsiyet değişkenine ilişkin literatür incelendiğinde anlamlı farkın ortaya çıkmadığı pek çok çalışma mevcuttur (Duymuş ve Sulak, 2018; Güzel, 2017; Kangalıl ve Özgül 2018; Saylam vd., 2019; Yaman ve Yazar, 2015).

Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin spor yapma durumuna göre değişimi incelendiğinde; ölçeklerin spor yapma durumu değişkenine göre anlamlı fark yaratmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0,05$). Bir başka anlatımla, spor yapanların ve sedanter bireylerin dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilim düzeyleri aynı seviyede olduğu söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde bu bulguya paralel olarak Mühlhim (2018) spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğiliminin spor yapma durumuna göre anlamlı fark oluşturmadığını saptamıştır.

Dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeklerinin günlük internet kullanım süresine göre değişimi incelendiğinde; dijital okuryazarlık düzeyinin internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkarken ($p<0,05$), yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin günlük internet kullanım süresine göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturmadığı bulgulanmıştır. Günlük 3 saatten fazla internet kullanan katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyi interneti günlük 1 saatten az ve 1-3 saat kullananlardan anlamlı derecede yüksektir. İlgili literatür dijital okuryazarlık ve internet kullanımı arasında anlamlı farkın ortaya çıktığını ifade etmekte ve bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Özgür (2016) yürüttüğü çalışmada öğretmen adaylarının günlük internet kullanımına bağlı dijital okuryazarlık düzeyinin arttığını ortaya koymuştur. Yine Çetin (2016) dijital okuryazarlık ve internet kullanım sıklığı arasında pozitif yönlü bir korelasyon olduğunu saptamıştır. Diğer taraftan literatür incelendiğinde Aksoy, Karabağ ve Aksoy (2021) yapmış olduğu çalışmada dijital okuryazarlık ve internet kullanım süresine ilişkin bulguları değerlendirildiğinde interneti az ya da fazla kullanan öğretmenlerin birbirine yakın ortalama puanlara sahip olduğunu belirtmiştir. Boyacı (2019) çalışmasında internet kullanım sıklığı ve dijital okuryazarlığa ilişkin anlamlı bir ilişkinin olmadığını saptarken, yaşam boyu öğrenme eğiliminin internet kullanım sıklığından etkilendiğini bir başka ifadeyle interneti günde beş saati aşkın kullanan öğretmen adaylarının yaşam boyu

öğrenme eğilim ortalamalarının interneti günde altmış dakikadan az kullananlardan daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Konu ile ilgili literatür değerlendirildiğinde, dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimiyle ilgili çoğunlukla farklı fakülte ve bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencisi, öğretmen adayı, branş öğretmeni ve adölesanların çalışma grubunu oluşturduğu araştırmaların mevcut olduğu (Anthonysamy, Koo ve Hew, 2020; Boyacı, 2019; Franco ve de Deus Lopes, 2009; Öteleş, 2020; Potyrala ve Tomczyk, 2021; Ulukaya, 2020) fakat Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık düzeyine etkisini bir başka ifadeyle, dijital okuryazarlık düzeyini açıklamada yaşam boyu öğrenme eğiliminin yordayıcı olarak ele alındığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yaşam boyu öğrenme eğiliminin dijital okuryazarlık üzerinde oluşturduğu etkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi verileri dikkate alındığında dijital okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği arasındaki ilişkinin istatistiksel bakımdan anlamlı fark oluşturmadığı bulgulanmıştır ($p>0,05$). Çalışmada ölçülen modelin sonuçları değerlendirildiğinde, yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği alt boyutlarının dijital okuryazarlık üzerinde anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla dijital okuryazarlık düzeyini açıklamada boyu öğrenme eğiliminin yordayıcı bir özellik oluşturmadığı sonucuna varılmıştır. Çalışma sonuçları oluşturulan hipotezlere göre değerlendirildiğinde, H1a “Dijital okuryazarlık düzeyi cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir” ve H3a” Dijital okuryazarlık düzeyi günlük internet kullanımına göre anlamlı farklılık göstermektedir” hipotezleri kabul edilmiş olup diğer hipotezler reddedilmiştir. Dijital okuryazarlığa ya da dijital dünyaya duyulan merak ve ilginin bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimine etkisi açıklanmaya çalışılırken farklı çalışma gruplarında çeşitli değişkenler ele alınarak çalışmalar yürütülmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, N. C., Karabay, E. ve Aksoy, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selekt İletişim*, 14(2), 859-894.
- Akkoyunlu, B. (2008, Mayıs). Bilgi okuryazarlığı ve yaşam boyu öğrenme. *International Educational Technology Conference*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Alakpodia, O. N. (2014). Gender differences in computer use skill among students of school of health technology, Ufuoma, Delta State. *International Journal of Digital Library Services*, 4(4), 1-11.
- Alazie, G., Devi, R. ve Ebaby, S. (2020). Explore the impact of digital literacy for lifelong learning. *International Research Journal of Multidisciplinary Studies*, 5(8), 1-7.
- Albirini, A. (2016). *Modern Arabic sociolinguistics: Diglossia, variation, codeswitching, attitudes and identity*. New York: Routledge.
- Anthonysamy, L., Koo, A. C. ve Hew, S. H. (2020). Self-regulated learning strategies in higher education: Fostering digital literacy for sustainable lifelong learning. *Education and Information Technologies*, 25, 2393-2414.
- Arık, K. ve Bektaş, M. (2016). Level of public education center students' digital literacy: an example of Duzce. *ICLEL Conferences*, Letonya.
- Borthwick, A. C. ve Hansen, R. (2017). Digital literacy in teacher education: Are teacher educators competent?. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 33(2), 46-48.
- Boyacı, Z. (2019). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki: Düzce Üniversitesi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Brown, C. (2020). Introduction to Digital Literacy. Michelle Schwartz (Ed.), *Digital Citizenship Toolkit* içinde (s. 5-21). Toronto: Pressbooks.
- Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with Mplus: Basic concepts, applications, and programming*. New York: Routledge.
- Calvani, A., Fini, A., Ranieri, M. ve Picci, P. (2012). Are young generations in secondary school digitally competent? A study on Italian teenagers. *Computers & Education*, 58(2), 797-807.
- Çam, E. ve Kiyici, M. (2017). Perceptions of Prospective Teachers on Digital Literacy. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 5(4), 29-44.
- Çetin, O. (2016). Pedagojik formasyon programı ile lisans eğitimi fen bilimleri öğretmen adaylarının sayısal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Education Faculty*, 18(2), 658-685.

- Danner, R. B., & Pessu, C. O. (2013). A survey of ICT competencies among students in teacher preparation programmes at the University of Benin, Benin City, Nigeria. *Journal of Information Technology Education: Research*, 12(1), 33-49.
- Dedebali, N. C. (2020). Analysis of digital literacy and metaphoric perceptions of teacher candidate. *International Journal of Educational Methodology*, 6(1), 135-145.
- Deye, S. (2015). Promoting digital literacy among students and educators. *National Conference of State Legislatures*, Washington, DC. Erişim adresi: http://www.ncsl.org/Portals/1/Documents/educ/digLiteracy_final.pdf
- Duymuş, Y. ve Sulak, S. (2018). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde lisans eğitimi, cinsiyet ve bölümün etkisi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(2), 58-74.
- Ersoy, A. ve Yılmaz, B. (2010). Yaşam boyu öğrenme ve halk kütüphaneleri: kuramsal bir yaklaşım. A. Aydın ve K. Ateş (Ed), *Bilgi Okuryazarlığı'ndan Yaşam Boyu Öğrenme'ye* içinde (s. 48-73). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Falloon, G. (2020). From digital literacy to digital competence: the teacher digital competency (TDC) framework. *Educational Technology Research and Development*, 68(5), 2449-2472.
- Frailon, J., Ainley, J., Schulz, W., Friedman, T. ve Gebhardt, E. 2014. Preparing for Life in a Digital Age. *The IEA International Computer and Information Literacy Study International Report*. Amsterdam: IEA.
- Franco, J. F. ve de Deus Lopes, R. (2009, Aralık). Three-dimensional digital environments and computer graphics influencing K-12 individuals' digital literacy development and interdisciplinary lifelong learning. *ACM Siggraph Asia 2009 Educators Program*, Yokohama, Japonya.
- Göldağ, B. ve Kanat, S. (2018). Güzel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin dijital okuryazarlık durumları. *International Journal of Social Science*, 70, 77-92.
- Gui, M. ve Argentin, G. (2011). Digital skills of internet natives: Different forms of digital literacy in a random sample of northern Italian high school students. *New media & society*, 13(6), 963-980.
- Güngör, N., & Kurtipek, S. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyinin dijital okuryazarlığa etkisinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 17(2), 756-767.
- Gür Erdoğan, D. ve Arsal, Z. (2016). Yaşam boyu öğrenme eğilim ölçeği (YBÖEÖ)'nin geliştirilmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 114-122.
- Güzel, H. (2017). Lifelong learning tendency investigations of prospective teachers. *The Journal of International Education Science*, 10, 312-325.
- Hague, C. ve Payton, S. (2010). *Digital literacy across the curriculum*. Bristol: Futurelab.
- Hargittai, E. ve Shafer, S. (2006). Differences in actual and perceived online skills: The role of gender. *Social Science Quarterly*, 87(2), 432-448.
- Hatlevik, O. E., Ottestad, G., & Throndsen, I. (2015). Predictors of digital competence in 7th grade: a multilevel analysis. *Journal of Computer Assisted Learning*, 31(3), 220-231.
- Mülhim, M. A. (2018). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi: Bartın Üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kane, S. (2017). *Literacy & Learning: In the content areas*. New York: Routledge.
- Kara, S. (2021). *Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile web ortamında bilgi arama ve yorumlama stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karaduman, A. ve Tarhan, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile özyeterlik algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 355-375.
- Karaman, M. K. ve Karataş, A. (2009). Media literacy levels of the candidate teachers. *Elementary Education Online*, 8(3), 798-808.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kangalgil, M. ve Özgül, F. (2018). Investigation of physical education and sports training students in lifelong learning trends. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 64-72.
- Kim, H. S., Kil, H. J. ve Shin, A. (2014). An analysis of variables affecting the ICT literacy level of Korean elementary school students. *Computers & Education*, 77, 29-38.
- Korkmaz, Ö. ve Mahiroğlu, A. (2009). Üniversiteyi yeni kazanmış öğrencilerin bilgisayar okuryazarlık düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 983-1000.

- Kuzu, S., Demir, S. ve Canpolat, M. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1089-1105.
- Laal, M. ve Salamati, P. (2012). Lifelong learning; why do we need it?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 31, 399-403.
- Love, D. (2011). Lifelong learning: Characteristics, skills, and activities for a business college curriculum. *Journal of Education for Business*, 86(3), 155-162.
- Menzi, N. (2012). *Gagne'nin öğretim durumları modeline göre hazırlanan internet temelli öğretim uygulamasının ilköğretim bilişim teknolojileri dersinde öğrencilerin akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2007). *Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi (MEGEP). Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri-Diyet*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Milner, H. R. (2013). Analyzing poverty, learning, and teaching through a critical race theory lens. *Review of Research in Education*, 37(1), 1-53.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078.
- Nguyen, L. A. T. ve Habók, A. (2021). Digital Literacy of EFL Students: An Empirical Study in Vietnamese Universities. *International Journal of Libraries and Information Services*, 1-14.
- Ocak, G. ve Karakuş, G. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterlilik becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 129-147.
- Özerbaş, M. A. ve Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25.
- Öteleş, Ü. U. (2020). A study on the examination of the relationship between lifelong learning tendency and digital literacy level. *Online Submission*, 7(8), 57-73.
- Pett, M. A., Lackey, N. R. ve Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. California: Sage.
- Potyrala, K. ve Tomczyk, Ł. (2021). Teachers in the lifelong learning process: examples of digital literacy. *Journal of Education for Teaching*, 47(2), 255-273.
- Sarıkaya, B. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 12(62), 1098-1107.
- Saylam, D. K., Çamlıyer, H., Asma, M. ve Kalkan, N. (2019). Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 176-187.
- Siddiq, F. ve Scherer, R. (2019). Is there a gender gap? A meta-analysis of the gender differences in students' ICT literacy. *Educational research review*, 27, 205-217.
- Sivrikaya, M. H. (2020). An analysis on digital literacy level of faculty of sports science students. *Asian Journal of Education and Training*, 6(2), 117-121.
- Tunca, N., Şahin, S. A. ve Aydın, Ö. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 432-446.
- Üstündağ, M. T., Güneş, E. ve Bahçivan, E. (2017). Turkish adaptation of digital literacy scale and investigating pre-service science teachers' digital literacy. *Journal of Education and Future*, 12, 19-29.
- Watt, D. (2019). Video production in elementary teacher education as a critical digital literacy practice. *Media and Communication*, 7(2), 82-99.
- Yaman, F. ve Yazar, T. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi (Diyarbakır ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1553-1566.
- Yontar, A. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 815-824.

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.998687

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 5, Sayı 1
Mart 2022, 49-63

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 5, Issue 1
March 2022, 49-63

Mustafa Yasin ÇALIŞKAN¹

Murat ERDOĞDU²

¹ Selçuk Üniversitesi
Sağlık Bilimler Enstitüsü

² Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: M.Y. Çalışkan
e-mail:
mustafa.caliskan@americanlife.com.tr

Geliş Tarihi: 21.09.2021
Kabul Tarihi: 18.03.2022

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Spor Merkezlerinden Hizmet Alan Üyelerin Hizmet Kalitesi Algılarının ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyinin İncelenmesi

Özet

Bu araştırmadaki amaç, spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılanma düzeylerinin incelenmesi ve çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmaya 354 (182 erkek, 172 kadın) katılımcı gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Bingöl (2010)'ün Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılama Düzeyi ölçeği kullanılmıştır. Toplam 18 maddeden oluşan bu ölçekte katılımcıların spordan ve spor merkezlerinden beklentileri ile ilgili görüşleri yönelik sorular yer almaktadır. İkinci ölçek orijinali "Q SPORT 10" Rial ve ark. (2010) tarafından geliştirilen, Öztürk ve ark. (2016) tarafından ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanmış "Q-SPORT 14" olarak adlandırılmış olduğu ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekte ise katılımcıların gitmiş oldukları spor merkezindeki; program/eğitmen kalitesi ve fiziksel çevre/ ekipman kalitesine ilişkin algıları ile ilgili görüşlerini tespit edilmiştir. Çalışmada spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin spor merkezlerinden beklenti düzeyleri ile hizmet kalitesi algıları program ve eğitmen kalitesi ile fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutlarında değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi ve kullanım sürelerine göre beklenti düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca hizmet kalitesi program/eğitmen kalitesi alt boyutunda yaş, gelir düzeyi, kullanım süresi değişkenlerinde anlamlı fark belirlenmiş, diğer alt boyut olan fiziksel çevre/ekipman kalitesinde ise eğitim durumu, gelir düzeyi, kullanım süresi değişkenlerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Son olarak program/eğitmen kalitesi alt boyutunun spor merkezi beklenti düzeylerini anlamlı şekilde yordadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beklenti, hizmet kalitesi, spor merkezi

Examining the Service Quality Perceptions and the Level of Meeting the Expectations of the Members Receiving Service from Sports Centers

Abstract

The aim of this research is the appearance that can be designed in a way that can be met with the qualities, perceptions and experience of the students who receive the service of sports service. 354 (182 men, 172 women) participated in the research as a request. Bingol was used in 2010 by your employee as a welcome. The second scale, which was originally developed by Rial et al. (2010) and adapted into Turkish by Öztürk et al. (2016) after the validity and reliability study of the scale, was used. In this scale, in the sports center where the participants went; their views on the quality of the program/instructor and their perceptions of the physical environment/equipment quality were determined. In the study, the expectation levels and service quality perceptions of the members receiving service from the sports centers were evaluated in the sub-dimensions of the quality of the program and instructor, and the quality of the physical environment and equipment. As a result of the study, significant differences were found in expectation levels according to gender, age, education level, income level and duration of use. In addition, a significant difference was determined in the age, income level, and duration of use variables in the service quality program/instructor quality sub-dimension, and significant differences were determined in the other sub-dimension, physical environment/equipment quality, in the variables of education status, income level, and duration of use. Finally, it was seen that the program/instructor quality sub-dimension significantly predicted the sports center expectation levels.

Keywords: Expectation, service quality, sport center

Atf için; Çalışkan, M.Y., Erdoğan, M. (2022) Spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılanma düzeyinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 49-63.

Bu çalışma, Dr. Murat ERDOĞDU danışmanlığında birinci yazarın tamamlanmış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Spor, kişinin doğal yaşam alanını sosyal yaşam alanı haline dönüştürürken kazandığı yetenekleri geliştiren bazı kurallar altında materyalli ya da materyalsiz, tek başına veya toplu olarak boş zaman aktivitesi dahilinde veya tam zamanlı meslek olarak yaptığı, sosyalleştirici, toplumla birleştirici, zihinsel ve fiziksel yapıyı geliştiren, rekabetçi, birleştirici ve sosyokültürel bir olgudur (Yamen, 1999). Fiziksel aktiviteler insanların fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı olmaları için önemli katkı sağlamakta ve bu katkıyı fark eden insanlar ise fiziksel aktivitelerle yönelmektedirler. Bu durum ise fiziksel etkinlik hizmetlerine yönelik pazarı geliştirmektedir. Gelişen teknoloji ile insanların yapmaları gereken bir sürü işi makinelerin yapması insanlarda hareket azlığına sebep olmakta ve bu nedenlerden dolayı bedensel aktiviteler bireysel açıdan önem kazanmaktadır (Yıldız, 2009).

Sporun yaş, cinsiyet eğitim durumu ve bazı fiziksel yeterliliklere bakmaksızın toplumun her kesimine yayılması ve tüm hayatları boyunca düzenli olarak spor yapabilmeleri için gerekli yerlerden biride özel spor salonlarıdır. İşlev ve sorumluluklarıyla özel spor tesislerinin kullanım alanlarına yeterince hizmet edebilecek düzeyde olmaları istenmektedir. Spor işletmeleri, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetlerin karşılığında maddi kazanç kazansalar bile asıl amaçları bireylerin spor ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuştur. Beklentilere cevap vermede spor işletmeciliği, spor tesislerinin maddi olarak işletmesinin yanı sıra sportif faaliyetlerin hazırlanmasını ve uygulanmasını içine alacak bir genişlik göstermektedir (Ekenci ve İmamoğlu, 2002).

Günümüzde spor, farklı amaçlara yönelerek hem bir sektör haline gelmiş hem de kişilerin grup veya birey olarak sağlığına katkıda bulunmak için değişime uğramaya başlamıştır. Günümüzün gerekliliği olan teknoloji ile artık sosyal medya ağlarında da sporun yaygınlaştırılması hatta reklam haline gelmesi sıradan olmuştur. Bu nedenle spor daha fazla insanın ilgisini çekmekte insanların ihtiyaçlarını karşılamakta ve eğlenmelerine olanak vermektedir (Bayraktar, 2003). Önceden bahsedilen sporun sağlığa olan katkısının daha da yaygınlaştırılması ve daha çok insan topluluklarına yaymak için kullanılan ve günümüzde yaygınlaşan yöntemlerden birisi de özel olarak kurulan ve farklı amaçlar içerisinde bulunduran özel spor salonlarıdır. Ülkemizde özel spor merkezleri gün geçtikçe artmaktadır (Karaküçük, 1995).

Günümüzde sportif faaliyetler birçok farklı mekânda yapılabilmektedir. Bu bağlamda birçok yapı, spor faaliyetlerinin çeşitliliği ve bundan dolayı spor faaliyetlerinin uygulama alanlarının nitelik değiştirmesi gibi nedenlerden ötürü spor tesisi olarak ele alınabilmektedir. Bunlara bağlı olarak, spor tesisi kavramını, içinde sportif faaliyetlerin yapıldığı her türlü ortam (stadyum, pist, salon, velodrom, v.b) olarak açıklanabilmektedir (Güçlü, 1998). Başka bir tanımlamada, spor faaliyetleri ve spor branşlarının kendilerine has alıştırma ve antrenmanları ile ulusal ve uluslararası yarışmaların yapılabilmesine uygun, spor turnuvaları öncesi ve anında sporcuların ve izleyicilerin ihtiyaçlarını karşılayacak (tribün, lavabo, duş ve soyunma odaları gibi) bulunan spor aktivite alanları olarak tanımlanmıştır (Ramazanoğlu ve Ramazanoğlu, 2000). Bununla birlikte tanımlanan alanların haricinde kalan aoutdoor spor branşlarının etkinliklerinin yapılmasına imkân veren alan saha, akarsu ve kanyon gibi arazileri spor tesisi alanları dahilinde düşünmek mümkündür (Katırcıoğlu, 2009).

Spor yapmak isteyen kişilerin spor salonlarına gitme nedenleri kişiden kişiye farklılık gösterebilmektedir. Tercihler sadece spor yapmak olabilirken aynı zamanda zayıflamak, fit olmak, sosyal çevre edinmek veya zamanını verimli bir şekilde değerlendirmek olabilir. Bu spor salonlarında yapılan çalışmaların daha verimli bir şekilde yapıldığını öne sürmektedir (Amman 2000). Bu tür spor salonlarında spor yapan kişilerin çalışmaların uzun sürmesi ve sürekliliğinin sağlanması o salonda verilen danışmanlık hizmetleri ve destek sayesinde olabilmektedir (İkizler, 1994; Seraslan, 1990).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmadaki amaç, spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılanma düzeylerinin incelenmesi ve çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılanma düzeyinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi 18.08.2020 tarih ve 40990478-050.99/67593 sayılı Etik Kurul Kararı ile Etik Kurul Yönergesine uygunluğu belirlenen bu çalışmanın araştırma grubunu; Konya ilinde bulunan ve özel spor işletmelerine bağlı fitness ve spor salonundan hizmet alan 182 erkek ve 172 kadın olmak üzere toplam 354 üyeden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklem grubu Konya ilinde bulunan spor tesisi işletmelerine aktif devam eden üyelerden oluşmaktadır. Örneklem grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Özel Spor Merkezlerinden Hizmet Alan Bireylerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Cinsiyet			
Kadın	182	51.4	51.4
Erkek	172	48.6	100,0
Yaş Aralığı			
22 yaş ve altı	80	22.6	22.6
23-26 yaş	66	18.6	41.2
27-30 yaş	80	22.6	63.8
31-34 yaş	64	18.1	81.9
35 yaş ve üzeri	64	18.1	100,0
Medeni Durum			
Bekar	206	58.2	58.2
Evli	148	41.8	100,0
Eğitim Düzeyi			
Ortaöğretim	118	33.3	33.2
Lisans	172	48.6	81.9
Lisans Üstü	64	18.1	100,0
Gelir Düzeyi			
1000-2000	92	26.0	26.0
2001-3000	64	18.1	44.1
3001-4000	86	18.1	44.1
4001-5000	64	18.1	86.4
5001 ve üzeri	48	13.6	100,0
Spor Merkezi Kullanım Süresi			
3 ay	96	27.1	27.1
6 ay	120	33.9	61.0
9 ay	60	16.9	78.0
12 ay ve üzeri	78	22.0	100,0
Toplam	354	100,0	

Veri Toplama Araçları

Araştırmada 2 ölçek ve 1 kişisel bilgi formu olarak üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Birinci ölçek Bingöl (2010)'ün “Spor Merkezlerinden Beklentilerin Karşılanma Düzeyi Ölçeği” dir. Toplam 18 maddeden oluşan bu ölçekte katılımcıların spordan ve spor merkezlerinden beklentileri ile ilgili görüşleri, ikinci ölçek orijinali “Q SPORT 10” Rial ve ark. (2010) tarafından geliştirilen, Öztürk ve ark. (2016) tarafından ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanmış “Q-SPORT 14” olarak adlandırılmış 14 madde ve iki alt boyuttan oluşan ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekte ise katılımcıların gitmiş oldukları spor merkezindeki; çalışan, eğitmen, araç gereç, fiziksel çevre, spor ve egzersiz programlarına ilişkin algıları ile ilgili görüşlerini tespit edilmiştir. Q sport 14 faktör alt boyutları program ve eğitmen kalitesi (1,2,3,4,5,11,12,13,14) maddeleri ve fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutu (6,7,8,9,10) maddeleri oluşturmaktadır. Q sport 14 ölçeği güvenilirlik çalışması Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği ölçümü 0,905 yüksek güvenilirlik değeri bulunmuştur. Her iki ölçekte 5’li likertten oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Az Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum seçenekleriyle verilecektir. Kişisel bilgi formunda katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durumu,

eğitim durumu, gelir durumu ve spor merkezi üyelik süresi kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Elde edilen verilerin dağılımları kolmogrow-smirnov testi ile normallik testleri yapılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak LSD testi kullanılmıştır. Ölçeklerden arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Spor Merkezlerinden Beklenti Düzeyi Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Betimsel İstatistikleri

Spor Merkezi Beklenti	N	Min	Max	X±SS
Beklenti	354	28.00	90.00	66.78±11.64

Tablo 2’de katılımcıların spor merkezlerinden beklenti düzeyi ölçeğinden elde edilen skorun 66.785 ± 11.641 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Gruplarına Göre Beklenti Düzeyleri

Spor Merkezi Beklenti	Cinsiyet	N	X±Sd	t	p
Beklenti	Kadın	172	66.38±9.40	.630	.001
	Erkek	182	67.16±13.43		

p<0.05, t(.630)

Tablo 3’ de katılımcıların cinsiyet gruplarına göre beklenti düzeyleri incelendiğinde, kadınların 66.38 ± 9.40 , erkeklerin 67.16 ± 13.43 skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki karşılaştırmada, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. ($t_{(.630)}$, $p>.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Beklenti Düzeyleri

Spor Merkezi Beklenti	Yaş	N	X± Sd	F	p	LSD
Beklenti	22 yaş ve altı ^a	80	67.27±13.97	3.301	.011	a>b
	23-26 yaş ^b	66	62.87±13.01			b<c
	27-30 yaş ^c	80	69.62±10.44			c>d
	31-34 yaş ^d	64	67.46±10.21			d>e
	35 yaş ve üstü ^e	64	65.96±8.43			e>b

p<0.05, F(3,301), a>b, b<c, c>d, d>e, e>b

Tablo 4’te katılımcıların yaş gruplarına göre beklenti düzeyleri incelendiğinde, 22 yaş ve altındakilerin (67.27 ± 13.97), 23-26 yaş arasında olanların (62.87 ± 13.01), 27-30 yaş arasında olanların (69.62 ± 10.44), 31-34 yaş arasında olanların (67.46 ± 10.21) ve 35 yaş üstü olanların (65.96 ± 8.43) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(3,301)}$, $p=.011$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda spor merkezinden beklenti alt boyutunda yaşları 23-26 yıl arası olanlar en düşük ortalamalara sahipken 27-30 yıl arası kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Medeni Durum Gruplarına Göre Beklenti Düzeyleri

Spor Merkezi Beklenti	Medeni Durum	N	X±Sd	t	p
Beklenti	Bekar	206	67.40±12.00	1.188	.274
	Evli	148	65.91±11.10		

Tablo 5’te katılımcıların medeni durum gruplarına göre beklenti düzeyleri incelendiğinde, bekarların (67.40 ± 12.00), evlilerin (65.91 ± 11.10) skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki karşılaştırmada, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. ($t_{(1,188)}$, $p>.05$).

Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Beklenti Düzeyleri

Spor Merkezi Beklenti	Eğitim Durumu	N	X± Sd	F	p	LSD
Beklenti	Ortaöğretim ^a	118	64.94±12.44	3.569	.029	b>a c>b
	Lisans ^b	172	66.95±11.88			
	Lisans üstü ^c	64	69.71±8.54			

p<0.05, $F_{(3,569)}$, b>a, c>b

Tablo 6'da katılımcıların eğitim durumlarına göre beklenti düzeyleri incelendiğinde, ortaöğretim (64.94±12.44), lisans (66.95±11.88), ve lisans üstü (69.71±8.54) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(3,569)}$, $p=.005$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda spor merkezinden beklenti alt boyutunda eğitim durumu orta öğretim olanlar en düşük ortalamalara sahipken lisans üstü kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Beklenti Düzeyleri

Spor Merkezi Beklenti	Gelir Düz.	n	X± Sd	F	p	LSD
Beklenti	1000-2000 ^a	92	66.15±14.27	3.011	.018	a>c b>a d>c e>d
	2001-3000 ^b	64	70.46±10.66			
	3001-4000 ^c	86	64.72±11.51			
	4001-5000 ^d	64	65.31±9.02			
	5001 ve üstü ^e	48	68.75±9.36			

p<0.05 $F_{(3,011)}$, a>c, b>a, d>c, e>d

Tablo 7'de katılımcıların gelir düzeylerine göre beklenti düzeyleri incelendiğinde, 1000-2000 (66.15±14.27), 2001-3000 (70.46±10.66), 3001-4000 (64.72±11.51), 4001-5000 (65.31±9.02) ve 5001 ve üstü (68.75±9.36) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. ($F_{(3,011)} = .491$, $p=.005$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda spor merkezinden beklenti alt boyutunda gelir düzeyi 3001-4000 arası olanlar en düşük ortalamalara sahipken 2001-3000 arası gelirli kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların Kullanım Sürelerine Göre Beklenti Düzeyleri

Spor Merkezi Beklenti	Kullanım süreleri	n	X± Sd	F	p	LSD
Beklenti	3 ay ^a	96	63.72±14.92	7.987	.000	b>a c>b d>c
	6 ay ^b	120	65.83±9.48			
	9 ay ^c	60	66.90±8.42			
	12 ay ve üzeri ^d	78	71.92±10.64			

p<0.05, $F_{(7,987)}$, b>a, c>b, d>c

Tablo 8'de katılımcıların kullanım sürelerine göre beklenti düzeyleri incelendiğinde, 3 ay (63.72±14.92), 6 ay (65.83±9.48) 9 ay (66.90±8.42) ve 12 ay ve üzeri (71.92±10.64) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(7,987)}$ $p=.000$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda spor merkezinden beklenti alt boyutunda spor salonlarını kullanım süreleri 3 ay olanlar en düşük ortalamalara sahipken 12 ay ve üzeri kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Q Sport 14 Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Betimsel İstatistikleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	N	Min	Max	X±SS
Program ve Eğitim Kalitesi	354	16.00	45.00	33.26±6.40
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	354	5.00	25.00	18.37±3.99

Tablo 9 'da katılımcıların Q sport 14 ölçeğinden elde edilen puanlar Program ve Eğitim Kalitesi alt boyutunda 33.26±6.40 ve Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi alt boyutunda 18.37±3.99 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Cinsiyet Gruplarına Göre Spor Merkezi Algı Düzeyleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	Cinsiyet	N	X±Sd	t	p
Program ve Eğitim Kalitesi	Erkek	182	32.93±6.69	-1.001	.397
	Kadın	172	33.61±6.08		
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	Erkek	182	18.01±4.48	-1.788	.016
	Kadın	172	18.76±3.36		

p<0.05, $t_{(399)}$

Tablo 10'da katılımcıların cinsiyet gruplarına göre spor merkezi algı düzeyleri incelendiğinde, Program ve Eğitim Kalitesi alt başlığında, kadınların (33.61 ± 6.08), erkeklerin (32.93 ± 6.69) skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki karşılaştırmada, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. ($t_{(-1.001)}$, $p > .05$). Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi alt başlığında, kadınların (18.76 ± 3.36), erkeklerin (18.01 ± 4.48) skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki karşılaştırmada, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($t_{(-1.788)}$, $p > .05$).

Tablo 11. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Spor Merkezi Algı Düzeyleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	Yaş	N	X± Sd	F	P	LSD
Program ve Eğitim Kalitesi	22 yaş ve altı ^a	80	32.15±8.24	3.398	.010	a>b c>b e>d
	23-26 yaş ^b	66	31.57±6.17			
	27-30 yaş ^c	80	34.77±5.73			
	31-34 yaş ^d	64	34.31±5.25			
	35 yaş ve üstü ^e	64	33.46±5.29			
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	22 yaş ve altı ^a	80	17.55±5.57	2.274	.061	-
	23-26 yaş ^b	66	18.33±3.30			
	27-30 yaş ^c	80	19.10±3.36			
	31-34 yaş ^d	64	19.06±3.45			
	35 yaş ve üstü ^e	64	17.87±3.26			

$p < 0.05$, $F_{(3,398)}$, a>b, c>b, e>d

Tablo 11' de katılımcıların yaş gruplarına göre spor merkezi algı düzeyleri incelendiğinde, Program ve Eğitim Kalitesi alt başlığında, 22 yaş ve altındakilerin (32.15 ± 8.24), 23-26 yaş arasındakilerin (31.57 ± 6.17), 27-30 yaş arasındakilerin (34.77 ± 5.73), 31-34 yaş arasındakilerin (34.31 ± 5.25) ve 35 yaş ve üstündekilerin (33.46 ± 5.29) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(3,398)} =$, $p = .005$). Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi alt başlığında, 22 yaş ve altındakilerin (17.55 ± 5.57), 23-26 yaş arasındakilerin (18.33 ± 3.30), 27-30 yaş arasındakilerin (19.10 ± 3.36), 31-34 yaş arasındakilerin (19.06 ± 3.45) ve 35 yaş ve üstündekilerin (17.87 ± 3.26) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F_{(2,274)} =$, $p = .05$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda program ve eğitim kalitesi alt boyutlarında yaşları 23-26 yıl arası olanlar en düşük ortalamalara sahipken 27-30 yaş arası kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların Medeni Durum Gruplarına Göre Spor Merkezi Algı Düzeyleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	Medeni Durum	N	X±Sd	t	p
Program ve Eğitim Kalitesi	Bekar	206	32.93±6.27	-1.156	.643
	Evli	148	33.72±6.58		
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	Bekar	206	18.19±4.20	-1.025	.607
	Evli	148	18.63±3.67		

$p < 0.05$, $t_{(399)}$

Tablo 12'de katılımcıların medeni durum gruplarına göre spor merkezi algı düzeyleri incelendiğinde, Program ve Eğitim Kalitesi alt başlığında, bekarların (32.93 ± 6.27), evlilerin (33.72 ± 6.58) skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki karşılaştırmada, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. ($t_{(-1.156)}$, $p > .05$). Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi alt başlığında, bekarların (18.19 ± 4.20), evlilerin (18.63 ± 3.67) skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki karşılaştırmada, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($t_{(-1.025)}$, $p > .05$).

Tablo 13. Katılımcıların Eğitim Durum Gruplarına Göre Spor Merkezi Algı Düzeyleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	Eğitim Durumu	N	X± Sd	F	p	LSD
Program ve Eğitim Kalitesi	Ortaöğretim	118	32.84±7.36	2.131	.120	b>a c>b
	Lisans	172	33.00±5.81			
	Lisansüstü	64	34.75±5.88			
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	Ortaöğretim	118	18.10±4.45	3.487	.032	b>a c>b
	Lisans	172	18.12±3.78			
	Lisansüstü	64	19.56±3.44			

$p < 0.05$, $F_{(4,396)}$, b>a, c>b / b>a, c>b

Tablo 13'de katılımcıların eğitim durumu gruplarına göre spor merkezi algı düzeyleri incelendiğinde, Program ve eğitim kalitesi alt başlığında, ortaöğretim (32.84 ± 7.36), lisans (33.00 ± 5.81) ve lisans üstü

(34.75±5.88), skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F_{(2,131)}$, $p=.05$). Fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt başlığında, ortaöğretim (18.10±4.45), lisans (18.12±3.78), ve lisans üstü (19.56±3.44) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(3,487)}$, $p=.000$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutunda eğitim durumu ortaöğretim olanlar en düşük ortalamaya sahipken lisans üstü en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 14. Katılımcıların Gelir Düzeyi Gruplarına Göre Spor Merkezi Algı Düzeyleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	Gelir Düzeyi	N	X± Sd	F	p	LSD
Program ve Eğitim Kalitesi	1000-2000	92	31.89±7.31	1.644	.163	b>a d>c
	2001-3000	64	34.12±6.54			
	3001-4000	86	33.30±6.46			
	4001-5000	64	34.06±5.90			
	5001 ve üstü	48	33.62±4.38			
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	1000-2000	92	17.58±5.21	1.383	.239	b>a b>d c>d e>d
	2001-3000	64	18.93±3.47			
	3001-4000	86	18.69±3.41			
	4001-5000	64	18.40±3.61			
	5001 ve üstü	48	18.54±3.23			

$p<0.05$, $F_{(1,644)}$, $b>a$, $d>c$ / $p<0.05$, $F_{(1,383)}$ $b>a$, $b>c$, $c>d$, $e>d$

Tablo 14'de katılımcıların gelir düzeyi gruplarına göre spor merkezi algı düzeyleri incelendiğinde, Program ve eğitim kalitesi alt başlığında, gelir düzeyleri 1000-2000 (31.89±7.31), 2001-3000 (34.12±6.54), 3001-4000 (33.30±6.46), 4001-5000 (34.06±5.90) ve 5001 ve üstü (18.54±3.23) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F_{(1,644)}$, $p=.05$). Fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt başlığında, gelir düzeyleri 1000-2000 (17.58±5.21), 2001-3000 (18.93±3.47), 3001-4000 (18.69±3.41), 4001-5000 (18.40±3.61) ve 5001 ve üstü (33.62±4.38) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($F_{(1,383)}$, $p=.05$).

Tablo 15. Katılımcıların Kullanım Süreleri Gruplarına Göre Spor Merkezi Algı Düzeyleri

Spor Merkezi Hizmet Kalitesi Algı	Kullanım Süreleri	N	X± Sd	F	P	LSD
Program ve Eğitim Kalitesi	3 ay ^a	96	32.04±6.96	3.987	.008	d>a a>b a>c d>a
	6 ay ^b	120	33.03±5.08			
	9 ay ^c	60	33.03±6.44			
	12 ay ve üzeri	78	35.30±7.08			
Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi	3 ay ^a	96	17.41±4.57	3.961	.008	b>a d>c c>a
	6 ay ^b	120	18.58±2.82			
	9 ay ^c	60	18.13±3.57			
	12 ay ve üzeri	78	19.43±4.75			

$p<0.05$, $F_{(3,987)}$, $d>a$, $a>b$, $a>c$, $d>a$ / $p<0.05$, $F_{(3,961)}$, $b>a$, $d>c$, $c>a$

Tablo 15'te katılımcıların kullanım süreleri gruplarına göre spor merkezi algı düzeyleri incelendiğinde, Program ve eğitim kalitesi alt başlığında, spor salonu kullanım süreleri 3 ay (32.04±6.96), 6 ay (33.03±5.08), 9 ay (33.03±6.44), ve 12 ay ve üstü (35.30±7.08) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(3,987)}$, $p=.05$). Fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt başlığında, spor salonu kullanım süreleri 3 ay (17.41±4.57), 6 ay (18.58±2.82), 9 ay (18.13±3.57), ve 12 ay ve üstü (19.43±4.75) skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{(3,961)}$, $p=.05$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını öğrenmek için post-hoc testlerinden olan LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda program ve eğitim kalitesi ve fiziksel çevre ve ekipman kalitesi alt boyutlarında spor salonlarını kullanım süreleri 3 ay olanlar en düşük ortalamalara sahipken 12 ay ve üzeri kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 16 incelendiğinde, spor merkezinden beklenti ölçeği ile Q sport 14 ölçeğinin Program ve Eğitim Kalitesi ($r=.594$, $p=.000$) ve Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi ($r=.483$, $p=.000$) alt başlıkları arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Tablo 16. Katılımcıların Spor Merkezinden Beklenti ve Q sport 14 Arasındaki İlişki

		1	2	3
1. Beklenti	r	1		
	p			
	n	354		
2. Program ve Eğitmen Kalitesi Algısı	r	.594	1	
	p	.000		
	n	354	354	
3. Fiziksel çevre ve Ekipman Kalitesi Algısı	r	.483	.859	1
	p	.000	.000	
	n	354	354	354

TARTIŞMA ve SONUÇ

Spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin hizmet kalitesi algılarının ve beklentilerinin karşılama düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya 354 kişi katılmıştır. Spor merkezlerinden hizmet alan bireylerin 172'si kadın (%48,6), 182'si (%51,4) erkek olarak bildirilmiştir. Katılımcıların 206'sı (58,2) bekar, 148 (41,8)'i evli olduğunu bildirmişlerdir. Süllüoğlu (2018) yılında yapmış olduğu çalışmada üyelerin %74'ü erkek, %26'sının kadın olduğunu tespit etmiştir. Aynı katılımcıların %84'ünün bekar, %16'sının evli olduğunu belirlemiştir. Aslan (2017) yılındaki çalışmasına katılan kullanıcıların 88'i (%44) kadın ve 114'ü (%56)'sının erkek olduğunu belirlemiş bunun yanında katılımcıların 145'i (%72)'si bekar ve 57'si (%28)'inin evli olduğunu tespit etmiştir. Erdoğan (2016) yılındaki çalışmasına katılan sağlıklı yaşam ve spor merkezi üyelerinin %27,7'si kadın ve %72,3'ünün erkek olduğunu tespit etmiştir. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında bizim yapmış olduğumuz çalışmanın aksine kadın katılımcıların 230 (55,8), erkek katılımcıların ise 182 (%44,2) olarak belirlemiştir. Aynı çalışmaya katılan üyelerin 151'i (%36,7)'si bekar, 261 (%63,3)'ü evli olarak belirlenmiştir. Gürbüz (2019)'un çalışmasına paralel olarak Güçlü (2013) yılındaki çalışmasında araştırmaya katılan toplamda 430 fitness merkezi üyesinin, 306'sı kadın (%71,2), 124'ü (28,8) olarak belirlemiştir. Aynı çalışmanın katılımcılarının 146'sının (%34) bekar, 284'ünün (%66,0) evli olduğu belirlenmiştir. Ceyhun (2006) da yapmış olduğu çalışmada spor işletmesi kullanıcılarının %45,1'i kadın, %54,9'u erkek olarak belirlenmiştir. Spor işletmesi kullanıcılarının %52,8'inin evli, %47,2'sinin bekar olduğu tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında ulaşılan çalışmaların bulgularına paralellik gösteren aynı zamanda farklılık gösteren verilere ulaşılmıştır. Bu farklılıkların sebebinin araştırmaların yapıldığı şehirleri, araştırmaların yapıldığı yılları ve veri toplama yöntemlerinin farklılığından kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz.

Araştırmaya katılan spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin 80'i (%22,6)'sı 22 yaş ve altındadır, 66'sı (%18,6)'sı 23-26 yaş, 80'i (%22,6)'sı 27-30 yaş, 64'ü (%18,1)'i 31-34 yaş ve 64'ü (%18,1)'i 35 yaş ve üstündedir. Bu veriler sonucunda spor merkezlerine devam eden üyelerin çoğunluğunun 27-30 ve 22 yaş ve altı olduğu tespit edilmiştir. Erdoğan (2016) yılındaki çalışmasında kullanıcıların çoğunlukla 18-25 yaş aralığında olduğunu bildirmiştir. Aslan (2017) yılındaki çalışmasında üyelerin yaş grubunun 48'inin (%23,8) 20 yaş altında, 70'inin (%34,7) 21-30 yaş aralığında, 50'sinin (%24,8) 31-40 yaş aralığında ve 34'ünün (%16,8) 41 yaş üstünde olduğunu bildirmiştir. Göksel (2012) yılında yapmış olduğu çalışmasında %12,8'inin 20 yaş ve altında, %59,2'sinin 21-30 yaş aralığında, %20,9'unun 31-40 yaş aralığında, %6,3'ünün 41-50 yaş aralığında ve %0,8'inin 51 yaş ve üzerinde olduğunu bildirmiştir. Ceyhun (2006) yılında yapmış olduğu çalışmasında katılımcıların %36'sı 36-45 yaş, %28,5'i 18-25, %24,1'i 36-45 yaş, %9,6'sı 46-55, %1,8'i 56 ve üzeri yaş aralığında olduğunu bildirmiştir. Süllüoğlu (2018) yılında yapmış olduğu çalışmasında, üyelerin % 34'ünün 24 yaşının altında, % 34'ünün 24-36 yaşında, % 32'si 37 yaşının üstünde olduğunu bildirmiştir. Gürbüz (2019) yılında yaptığı çalışmasında özel spor salonlarından hizmet alan üyelerin % 34,5'i 31 ve üstü yaş, % 32,5'i 20 ve altı yaş ve % 33'ü 21-30 yaş olarak bildirmiştir. Literatür tarandığında bulunan verilerin farklılıkları araştırmaların yapıldığı illerin demografik ve sosyo-ekonomik yapısı, spor merkezlerinin genç nüfusun çoğunlukta olan yerlerde veya orta yaş nüfusunun yoğunlukta olan bölgelere yakınlıklarına göre değişiklik gösterdiğini düşünmekteyiz.

Araştırmaya katılan spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin 118i (%33.3)'ü ortaöğretim, 172'si (%48.6)'sı lisans ve 64'ü (%18.1)'i lisans üstü eğitim almıştır. Bu veriler sonucunda spor merkezlerine devam eden üyelerin çoğunluğunun lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Güçlü (2013) yılında yaptığı çalışmasında 430 katılımcının eğitim seviyelerini incelemiş ve en az sayıyla 111'i (%25,8) ilköğretim mezunları oluştururken, üniversite mezunları 166 (%38,4) kişi olarak çoğunluğu oluşturmaktadır. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında özel spor salonlarından hizmet alan üyelerin eğitim düzeylerine baktığında %34'ü ilköğretim, %25,7 'si lise, %60,2'si üniversite ve %10,7'si lisans üstü düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Süllüoğlu (2018) yılındaki çalışmasında katılımcıların %12'si lise ve altı, %62'si lisans ve %26'sının lisans üstü mezunu olduğunu tespit etmiştir. Aslan (2017) yılındaki çalışmasında spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin 23'ü (%11,4) ilköğretim, 51'i (%25,2) lise, 14'ü (%6,9) ön lisans, 93'ü (%46) lisans ve 21'i (%10,4) yüksek lisans veya doktora mezunu olduğunu belirlemiştir. Yapılan literatür taramasında eğitim düzeyleri yüksek olan kişilerin spor merkezlerine rağbet gösterdiği, sağlıklı olma ve spor yapmaya özen gösterdiğini düşünmekteyiz.

Araştırmaya katılan spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin 92'si (%26.0) 1000-2000, 64'ü (%18.1) 2001-3000, 86'sı (%24.3) 3001-4000, 64'ü (%17.1) 4001-5000 ve 48'i (%13.6) 5001 ve üstü TL arası olduğu tespit edilmiştir. Süllüoğlu (2018) yılındaki çalışmasında katılımcıların % 22'si 1500 TL ve altı, % 38'i 1501-3000 TL, % 24'ü 3501-5000 TL, % 16'sı 5001 TL ve üzeri aylık gelir kazandıklarını tespit etmiştir. Göksel (2012), yılında yapmış olduğu çalışmasında, % 2,3'ünün aylık 1000 ve altı gelir düzeyinde, % 3,5'inin 1001-1500 arası gelir düzeyinde, % 12,8'inin 1501-2000 arası gelir düzeyinde, % 24,4'ünün 2001-2500 arası gelir düzeyinde ve % 56,9'unun 2501 ve üzeri gelir düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Erdoğan (2016) yılında yapmış olduğu çalışmasına katılan müşterilerin gelir aralığı nın %30,5'i 1501-2500 arasında değişmektedir. %22,9'u ise 2501-3500 arasında gelir elde eden üyeler oluşturmaktadır. Aslan (2017) yılındaki çalışmasında üyelerin 124'ü (%61,4) 1300 TL ve altı, 39'u (%19,3) 1301-3000 TL arası, 15'i (%7,4) 3001-5000 TL arası ve 24'ü (%11,9) 5001 TL aralığında olduğunu bildirmiştir. Yapılan literatür taramasında elde edilen verilere bakıldığında farklılıkların çalışmaların yapıldığı spor merkezlerindeki üyelik ücretlerinin farklılıklarından kaynaklandığını, spor merkezlerine giden üyelerin ekonomik gelirlerine göre imkanları daha iyi olan veya imkanları daha kısıtlı olan spor merkezlerini tercih ettiğini düşünmekteyiz.

Araştırmaya katılan spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin 96'si (%27.1) 3 ay, 120'si (%33.9) 6 ay, 60'ı (%16.9) 9 ay, ve 78'i (%22.0) 12 ay ve üstü ay spor merkezi kullanım süresi olarak tespit edilmiştir. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında özel spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin kullanım sürelerine göre %54.2'sinin 6 aydan az, %15'inin 6 ay – 1 yıl, %11.7'sinin 1-2 yıl, %8.7'sinin 2-3 yıl, %11.2'sinin üç yıldan çok zamandır spor merkezi kullandıklarını belirlemiştir. Sevilmiş (2015), çalışmasında üyelerin % 54,2'sinin 6 aydan az, % 17,3'ünün 6 ay-1 yıl, % 15,7'sinin 1-2 yıl, % 12,8'inin 2 yıldan fazla süredir spor merkezini kullandıklarını belirlemiştir. Süllüoğlu (2018), yılındaki çalışmasında spor merkezi kullanıcılarının % 20'si 1 aydan daha az süredir, % 12'si 2-5 ay, % 22'si 6-12 ay, % 14'ü 1-3 yıl, % 10'u 3-5 yıl, % 22'si 5 yıldan fazla süredir spor merkezi kullanmakta olduğunu bildirmiştir. Ceyhun (2006) yılındaki çalışmasında spor salonu kullanıcılarının % 35,1'i 1-3 yıl arasında işletmelerden faydalanırken, % 33,9'u 1 yıldan az bir süredir işletmelerden faydalanmakta, % 18,5'u 3-5 yıl arasında, % 8,4'ü 5-7 yıl arasında, % 4,1 'i ise 7 yıldan az bir zamandır işletmelerden faydalanmakta olduğunu bildirmiştir. Yapılan literatür taramasında elde edilen verilere bakıldığında farklılıklar mevsimlerle ilişkilendirilebilir. Üyelerin spor merkezlerini 6 ay ve daha az kullanıyor olması yeni üyelerin fazla olması anlamına da gelebilir. Bu durumun spor merkezlerinin ne kadar komplike olduğuyla da ilişkilendirilebilir.

Çalışmada spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin spor merkezi kullanım beklentileri 66.78 ± 11.64 olarak tespit edilmiştir, program ve eğitmen kalitesi 33.26 ± 6.40 ve fiziksel çevre ve ekipman kalitesi 18.37 ± 3.99 olarak tespit edilmiştir.

Katılımcıların cinsiyete göre spor merkezlerinden beklentilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyete göre spor merkezlerinden algı düzeylerine program ve eğitmen kalitesi algılarının istatistiksel olarak anlamsız belirlenirken, fiziksel çevre ve ekipman kalitesi beklentileri

istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların belirli bir spor geçmişi olduğunu gittikleri merkezlerde fiziksel çevre ve ekipman kalitesini ön planda tuttuklarını söyleyebiliriz. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında katılımcıların SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) puan ortalamasının cinsiyet grupların karşılaştırılmasında, üyelerin spor işletmeleri müşteri memnuniyeti ölçeği spor merkezi kalitesi alt ölçeği yönetim boyutu, spor eğitmenleri niteliği alt ölçeği memnuniyet alt ölçeği ve ayrılma isteği bağlılık boyutları ait sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde olmadığını, gelişim alt ölçeği, spor merkezi program boyutuna ait sıra ortalamalarının ise erkek katılımcılar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Bunun yanında fiziksel ortam niteliğinin alt ölçeğine ait sıra ortalamalarının kadın kullanıcılar lehine anlamlı düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Yüzgeç (2010) yılında yapmış olduğu çalışmasında, üyelerin hizmet kalitesi değerlendirme ölçeği “çalışanlar” alt boyutu puanları, “program” alt boyutu puanları ve “tesis” alt boyutu skorlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Yapılan çalışmada katılımcıların yaşa göre spor merkezlerinden beklentilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenirken anlamlı farkın, spor merkezinden beklenti boyutunda yaşları 23-26 yıl arası olanlar en düşük ortalamalara sahipken 27-30 yıl arası kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları yapılan lsd testi sonucu belirlenmiştir. Katılımcıların yaşa göre spor merkezlerinden algı düzeylerine program ve eğitmen kalitesi algısı istatistiksel olarak anlamlı belirlenirken, fiziksel çevre ve ekipman kalitesi beklentileri istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Bunun sebebinin spora katılım yapacak kişilerin spor salonlarından beklentilerini belirledikten sonra spor merkezlerine üyelik yaptıklarını söyleyebiliriz. Yapılan LSD testi sonucunda program ve eğitmen kalitesi alt boyutlarında yaşları 23-26 yıl arası olanlar en düşük ortalamalara sahipken 27-30 yaş arası kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Sevilmiş (2010) yılındaki çalışmasında gelişimin alt boyutlarında; 31 yaş ve üzerinde olanlarda, 21-30 aralığına sahip kullanıcılara göre bu alt boyuta ait memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öztürk (2010) tarafından yapılan çalışmada, sağlıklı yaşam ve spor merkezleri üyelerinin “fiziksel ve psikolojik tatmin” alt boyutu ile yaş grupları ortalamaları arasındaki farkı istatistiksel olarak anlamlı bulmuştur. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında çalışmaya katılan üyelerin SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) ölçeği puan ortalamalarının yaş grupları değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını üyelerin spor işletmeleri müşteri memnuniyeti ölçeği, spor merkezi kalitesi alt boyutları, donanım boyutu, fiziksel koşulların niteliği alt boyutu, spor eğitmenleri alt boyutu ve memnuniyet alt boyutuna ait sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, gelişim alt boyutu, spor merkezi kalitesi alt boyutu, program yönetim ve hizmetler alt boyutları ve memnuniyet alt boyutları ile bağlılık boyutuna ait sıra ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu bildirmiştir.

Katılımcıların medeni duruma göre spor katılım düzeylerine bakıldığında spor merkezlerinden beklentilerinde anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların medeni duruma göre spor merkezlerinden algı düzeylerine program ve eğitmen kalitesi algılarının ve fiziksel çevre ve ekipman kalitesi algıları istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında araştırmaya katılan özel spor işletmelerinde hizmet alan bireylerin SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) ölçeği puan ortalamalarının medeni durum grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yaptığı Mann Whitney U testi sonucunda, katılımcıların spor işletmeleri müşteri memnuniyeti ölçeği spor merkezi kalitesi alt ölçeği donanım boyutu, çalışma ortamının niteliği, spor eğitmenleri niteliği alt ölçeği, memnuniyet alt ölçeği ayrılma isteği boyutuna ait sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını, gelişim alt ölçeği spor merkezi kalitesi alt ölçeği program, yönetim ve hizmetler, memnuniyet alt ölçeği ile memnuniyet alt ölçeği bağlılık boyutuna ait sıra ortalamalarının ise evli katılımcılar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Sevim (2015) yılındaki çalışmasında gelişim alt boyutunda, evli müşterilerin bekâr müşterilere göre memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öztürk (2010) tarafından yapılan araştırmada, sağlıklı yaşam ve spor merkezleri müşterilerinin “fiziksel ve psikolojik tatmin” alt boyutunda, evli müşterinin lehine anlamlı bir fark tespit etmiştir.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre spor merkezlerinden beklentilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, Yapılan LSD testi sonucunda spor merkezinden beklenti alt boyutunda eğitim durumu orta öğretim olanlar en düşük ortalamalara sahipken lisans üstü kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyine göre spor merkezlerinden algı düzeylerine program ve eğitmen kalitesi algıları istatistiksel olarak anlamsız bulunurken, fiziksel çevre ve ekipman kalitesi algıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda spor merkezinden beklenti alt boyutunda eğitim durumu orta öğretim olanlar en düşük ortalamalara sahipken lisans üstü kullanıcılar en yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasına katılan özel spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) puan ortalamalarının eğitim düzeyi grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapmış olduğu Kruskal Wallis-H testi sonucunda, katılımcıların spor merkezi müşteri memnuniyeti ölçeği gelişim alt ölçeği, spor merkezi kalitesi, spor merkezi kalitesi alt ölçeği program, yönetim ve donanım boyutları ve spor eğitmenleri niteliği alt ölçeğine ait sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, spor merkezi kalitesi alt ölçeği hizmetler, çalışma ortamının niteliği alt ölçeği, memnuniyet alt ölçeği ile memnuniyet alt ölçeği ayrılma isteği ve bağlılık boyutlarına ait sıra ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Sevilmiş (2015), Spor merkezi kalitesi alt ölçeğinde; lise eğitim seviyesine sahip kullanıcıların üniversite eğitim seviyesine sahip kullanıcılara göre memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine, “Spor merkezi kalitesi” alt ölçeği program, yönetim, hizmetler ve donanım boyutlarında; lise eğitim seviyesine sahip kullanıcıların üniversite eğitim seviyesine sahip kullanıcılara göre memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu bulmuştur. Yüzgeç (2010) tarafından yapılan çalışmada, kullanıcıların hizmet kalitesi algılarının “eğitmenler”, “program” ve “tesis” alt boyutları ile eğitim seviyesi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Bu farklılıkların çalışmanın yapıldığı spor merkezinin bulunduğu bölgeye göre değişiklik gösterebilir. Üniversite kampüslerine yakın yerlerde ki spor merkezlerinin kullanıcılarının eğitim düzeyi yüksek kişilerden oluşabileceği gibi bu durumun tam tersinin de olabileceğini düşünmekteyiz.

Katılımcıların gelir düzeyine göre spora katılım düzeylerine bakıldığında spor merkezlerinden beklentilerinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiş olan farkın yapılan lsd testi sonucunda en düşük farkın 3001-4000 lira arasında olduğu belirlenirken, en yüksek farkın 2001-3000 lira arasında olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların gelir düzeyine göre spor merkezlerinden beklenti düzeylerine program ve eğitmen kalitesi beklentilerinin ve fiziksel çevre ve ekipman kalitesi algıları istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Bunun nedeninin üyelik ücreti düşük olan spor merkezlerinden geliri düşük olan üyeler de memnuniyet oluştururken gelir seviyesi yüksek olan bireyler için önemli olmayacağını düşünmekteyiz. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasına katılan özel spor merkezlerinden hizmet alan kişilerin, SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) puan ortalamalarının gelir düzeyi grupları değişkeninin anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan, Kruskal Wallis-H testi sonucunda, katılımcıların SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) gelişim alt ölçeği, spor merkezi kalitesi, spor merkezi kalitesi alt ölçeği program, yönetim, hizmetler ve donanım boyutları, fiziksel ortamının niteliği ve spor eğitmenleri niteliği alt ölçeği, memnuniyet alt ile memnuniyet alt ölçeği ayrılma isteği ve bağlılık boyutlarına ait sıra ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığını bildirmiştir. Yüzgeç (2010) yılındaki araştırmasında, Gençlik Merkezleri üyelerinin gelir düzeyleri ne göre hizmet kalitesi değerlendirme ölçeği “program” alt boyutu puanları, “soyunma odaları” alt boyutu puanları “tesis” alt boyutu puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediğini ortaya bildirmiştir. Güçlü (2013) yılında yapmış olduğu çalışmada, Fitness salonlarında gelir düzeylerine göre Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeğinde “Etkileşim Kalitesi” alt boyutu puanlarında “Fiziksel Çevre Kalitesi” alt boyutu puanlarında “Egzersiz Alet ve Ekipmanları” “Program Kalitesi” alt boyutu puanlarında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu bildirmiştir.

Katılımcıların spor merkezi kullanım sürelerine göre spor merkezlerinden beklentilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bir olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların spor merkezi kullanım sürelerine göre spor merkezlerinden algı düzeylerine program ve eğitmen kalitesi beklentilerinin ve fiziksel çevre ve ekipman

kalitesi beklentileri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Anlamlı farkın yapılan LSD testi sonucunda en düşük farkın 3 aylık kullanıcılar arasındayken, en yüksek farkın 12 ay ve üzeri kullanıcılarda görüldüğü belirlenmiştir. Katılımcıların spor merkezi kullanım sürelerine göre spor merkezlerinden beklenti düzeylerine program ve eğitmen kalitesi algılarının ve fiziksel çevre ve ekipman kalitesi algıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Program ve eğitmen kalitesi algısı alt boyutun da en düşük fark 3 aylık kullanıcılarda görünürken, en yüksek farkın 12 ay ve üzeri kullanıcılarda görülmüştür. Fiziksel çevre ve ekipman kalitesi algısı alt boyutunda en düşük ortalama 3 aylık kullanıcılarda görülürken, en yüksek farkın da 12 ay ve üzeri olan kullanıcılarda görülmüştür. Bunun nedeninin spor merkezine yeni üye sayısının yoğunluğu ve üyelerin tercih ettikleri spor merkezlerinin beklentilerini karşıladığını düşünmekteyiz. Süllüoğlu (2018) yılındaki çalışmasında algılanan hizmet kalitesi faktörlerinden fiziki unsurlar, yeterlilik, güvenilirlik, empati ve heveslik ile birlikte kullanıcı memnuniyeti düzeyi, tesisin kullanım süresine göre farklılaştığını bildirmiştir. Yüzgeç (2010) yılındaki çalışmasında Gençlik Merkezlerine üye olan kullanıcıların Hizmet Kalitesi Değerlendirme Ölçeği alt boyutları “eğitmenler” puanları, “program” puanları, “soyunma odaları” puanları ve “tesis” puanları üyelik sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasına katılan özel spor merkezlerinden hizmet alan kişilerin, SİMMÖ puan ortalamalarının spor merkezlerini kullanım süresi grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda, üyelerin SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) gelişim alt ölçeği, spor merkezi kalitesi, spor merkezi kalitesi alt ölçeği program, yönetim, hizmetler ve donanım boyutları, fiziki ortamının niteliği ve spor eğitmenleri niteliği alt ölçeği, memnuniyet alt ölçeği ile memnuniyet alt ölçeği ayrılma isteği ve bağlılık boyutlarına ait sıra ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığını bildirmiştir. Ceyhun’un (2006) yaptığı araştırmaya göre, deneklerin tesisi kullanma sıklığı bakımından tesisin fiziksel özellikleri, çalışan ve ek hizmet birimleri değişkenlerine göre, tesisi kullanım sıklığı arttıkça, tesisin fiziksel özellikleri ve çalışan bakımından memnuniyet artmaktadır. Yüzgeç’e (2010) göre; üyeler Gençlik Merkezleri’ni kullanım sıklıklarından etkilenmemektedir. Yani üyelerin merkezleri kullanım sıklıkları değişse bile, ölçek puanlarında bir değişim gözlenmemektedir. Bu, aynı zamanda ölçek alt boyutları için de geçerlidir. Gençlik merkezlerine üye olanların bu merkezleri haftalık kullanım sıklıkları ne olursa olsun, kullanım sıklığı hem genelde hem alt boyutlar anlamında üyelerin memnuniyet düzeylerini etkileyen bir durum değildir. Güçlü (2013) yılındaki çalışmasında Fitness merkezi üyelerinin tesisi kullanım sıklıklarına göre yapılan ANOVA sonucu SFM-HKÖ (Spor-Fitness Merkezlerinin Algılanan hizmet kalitesi Ölçeği) puanlarının, üyelerin fitness merkezlerini kullanım sıklıklarından etkilenmediğini göstermektedir. Üyelerin fitness merkezlerini kullanıma sıklıkları değişse bile SFM-HKÖ (Spor-Fitness Merkezlerinin Algılanan hizmet kalitesi Ölçeği) puanlarında bir değişim gözlenmemektedir. Fakat SFM-HKÖ (Spor-Fitness Merkezlerinin Algılanan hizmet kalitesi Ölçeği) alt boyutları incelendiğinde yalnızca “egzersiz alet ve ekipmanları” alt boyutunda bir farklılık gözlenmiştir. Gözlenen bu farklılık fitness merkezi üyelerinden kullanım sıklığı haftada 1-2 gün olanların “Egzersiz alet ve ekipmanları” kalite algıları, kullanım sıklığı haftada 5 günden fazla olanlara ve haftada 5 günden fazla olanların ise haftada 3-4 gün olanlara göre daha yüksektir. Yani fitness merkezlerini haftada 3-4 gün kullanan üyelerin egzersiz alet ve ekipmanlar alt boyutunda daha az veya daha fazla kullanan üyelere göre kalite algılamaları daha düşüktür. Yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuç olarak, spor merkezinin program ve eğitmen kalitesi ayrıca fiziksel çevre ve ekipman kalitesi spor merkezinden hizmet alan bireylerin beklentilerini artırmaktadır. Spor merkezinin program ve eğitmen kalitesi ayrıca fiziksel çevre ve ekipman kalitesi spor merkezlerinden hizmet alan bireylerin beklentileri açısından doğrudan ilişkili önemli iki unsur olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKLAR

- Akçay, M. ve Okay, G. (2009). Otomotiv yetkili servislerinde dış müşteri memnuniyetine etki eden faktörler üzerine bir alan araştırması, Denizli, Aydın, İzmir Örneği. 5. *Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu (LATS'09)*, 13–15 Mayıs, Karabük.
- Akdeniz, S. (2004). *Özel Spor Merkezlerinde Hizmet Kavramının Önemi ve Müşteri Memnuniyetine Yönelik Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Aksu, M. (2012). *Hizmet Kalitesinin Bir Unsuru Olarak Atmosferin Müşteri Sadakati Üzerine Etkisi, Bozdaada'daki Otellerde Konaklayan Yerli Turistler Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Amman, T. (2000). *Spor Sosyolojisi, Sporda Sosyal Bilimler*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Arabacı, B. (2010). *Müşteri Hizmetleri ve CRM*. 2. Baskı, İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Aslan, B.E. (2017). *Erzurum İlinde Bulunan Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesislerinde Sunulan Hizmet Kalitesinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aslan, M.H. (1998). *Hizmet Ekonomisi*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Avcıkurt, C. Ve Köroğlu, Ö. (2006). Termal otel işletmelerinde müşteri sadakatini artıran nitelikleri belirlemeye yönelik bir alan araştırması. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 3(1), 5-16.
- Bayraktar, C. (2003). Sosyal yapı özelliklerinin spora etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
- Berberoğlu, G.N. (2001). Genel işletme. R. Karalar. (Editör). *İşletme kavramı*. Eskişehir. 1.Baskı. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bingöl, A. (2010). *Spor Merkezlerine Devam Eden Bireylerin Spordan ve Spor Merkezlerinden Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Boone, L.E.; Kurtz, D.L. (1992). *Contemporary Marketing*, Orlando: The Dryden Pres, Seventh Edition.
- Cemalcılar, İ. (1999), *Pazarlama Kavramlar-Kararlar*, Beta Yayınları İstanbul.
- Ceyhan, S. (2006). Spor işletmelerinde hizmet kalitesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceyhan, S. ve Ekenci, G. (2001). Spor hizmetlerinde müşteri tatmini, *Standart Dergisi*, 480.
- Cooper, C.J. (2015). *SPSS, Descriptive Statistic*, CJ. SPSS, Descriptive Statistics, <http://psychology.illinoisstate.edu/jccutti/>
- Çatı, K. ve Koçoğlu, C.M. (2008). Müşteri sadakati ile müşteri tatmini arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19.
- Devebakan, N. ve Aksaraylı M. (2003). Sağlık işletmelerinde algılanan hizmet kalitesinin ölçümünde servqual skorlarının kullanımı ve özel altınordu hastanesi uygulaması, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1).
- Dinçer, Ö. (2003). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., Genişletilmiş ve Yenilenmiş Altıncı Baskı.
- Ekenci, G. ve İmamoğlu, F.A. (2002). *Spor İşletmeciliği*, 2. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, A. (2016). *Algılanan Hizmet Kalitesi, Hizmet Değeri Ve Memnuniyet Üzerinde Algılanan Risk Faktörünün Etkisi: Sağlıklı Yaşam Ve Spor Merkezleri Üzerine Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eroğlu, E. (2005). Müşteri Memnuniyeti ölçüm modeli, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Dergisi, 34(1),
- Ertürk, M. (2011). *Türkiye'deki Otel İşletmelerinde Hizmet Kalitesinin Ölçülmesine Yönelik Bir Alan Araştırması*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fişek, K. (2003). *Devlet Politikası Ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi. Dünyada ve Türkiye'de*. İstanbul, YGS Yayınları.
- George, D, Mallery, P. (2016). *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. New York: Routledge.
- Gerson, R. F. (1997). *Müşteri Tatmininde Süreklilik*, (Çev.) Tülay Savaşer, İstanbul, Rota Yayıncılık.
- Göksel, A.G. (2012). *Su Sporları Hizmeti Sunan İşletmelerde Müşteri Memnuniyetinin Araştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Güçlü, N. (2013). *Yerel Yönetimlere Ait Fitness Merkezlerinde Algılanan Hizmet Kalitesi (Ankara İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Güçlü, N, M. (1998). Spor tesislerinin işletmesi ankara özel yükseliş koleji spor tesisleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4.
- Güler, M.L. (1994). *Spor Hizmetlerinin Sunulmasında Halkla İlişkilerin Fonksiyonu*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürbüz, C. (2019). *Özel Spor İşletmelerinden Hizmet Alan Bireylerin Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- İkizler, H.C. (1994). *Sporda Başarının Psikolojisi*. Alfa Basım Yayın Dağıtım, 2 Baskı, İstanbul.

- İmamoğlu, A.F ve Ekenci, G. (2014). *Spor Örgütleri İçin İşletme Yönetimi*, Ankara. Berikan Yayınevi.
- İmamoğlu, A.F. ve Ekenci G. (2002). *Spor İşletmeciliği*. 2. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- İmamoğlu, A.F. (1998). Toplam kalite yönetimi anlayışı açısından spor hizmetleri, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (2).
- İslamoğlu, A.H. (1995). Hizmet Pazarlamasında Ürün Politikaları, *Pazarlama Dünyası*, Yıl:9, Sayı:50, Mart – Nisan.
- İslamoğlu, A.H. Candan, B. Efendioğlu, İ.H. Aydın, K. (2006). *Hizmet Pazarlaması*, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Kaiser, M.O. (2005). *Erfolgsfaktor Kunden zufriedenheit: Dimensionen und Meimöglichkeiten*. Berlin, ESV Verlag.
- Karaküçük, S. (1995). *Rekreasyon; Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Katırcı, H. (2009). *Spor Tesis Yönetimi*, Nejat Basım ve Metin Arğan (Ed), Spor Yönetimi, 333, İstanbul: Detay Yayıncılık.
- Kılıç, B. ve Ok, S. (2012). Otel işletmelerinde müşteri Şikâyetleri ve Şikâyetlerin değerlendirilmesi, *Journal of Yasar University*, 25(7).
- Kırım, A. (1998). *Yeni Dünyada Strateji Ve Yönetim*, İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- Kotler, P. (2000). *Pazarlama Yönetimi*, Çev: Nejat Muallimoğlu, İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Kül, S. (2011). *Ankara'daki Özel Spor İşletmelerine Üye Olan Kişilerin Üye Olma ve Üyeligi Devam Ettirme Nedenleri*. Yüksek Lisans Tezi, Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Matosevic, L.I. (2009). *Management von Sport grover anstal tungen*, Diplomica Verlag, Hamburg.
- Mucuk, G. (2003). *Temel İşletme Bilgileri*. İstanbul. 2. Basım. Türkmen Kitabevi.
- Özçelik, F. (2007). *Otel İşletmelerinde Müşteri Memnuniyetinin Ölçülmesi ve Kocaeli Üniversitesi Derbent Uygulama Otel Müşterilerine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Özer, G. ve Aydın, S. (2004). GSM sektöründe müşteri sadakati, memnuniyeti, değiştirme maliyeti ve güven arasındaki ilişki, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(3-4).
- Özguven N. (2008). Hizmet pazarlamasında müşteri memnuniyeti ve ulaştırma sektörü üzerinde bir uygulama. *Ege Akademik Bakış*, 8(2).
- Öztürk, H. (2010). *Sağlıklı Yaşam Ve Spor Merkezi Müşterilerinin Tatmin Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisan Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, A. Sağlam, Ö. Çalışır, M. (2016). Özel Spor İşletmeleri İçin Qsport 14 Ölçeğinin Uyarlama Çalışması. *Uluslararası Spor, Egzersiz Ve Antrenman Bilimi Dergisi*. 2(1).
- Öztürk, S.A. (2003). *Hizmet Pazarlaması*, Dördüncü Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.
- Ramazanoğlu, F. Öcalan, M. (2005). Spor işletmelerinde işletmecilik ve personel yönetimi anlayışı. *Doğu Anadolu Araştırma Dergisi*, 4(1).
- Ramazanoğlu, F. ve Ramazanoğlu, N (2000). Spor tesislerinin planlandırılması ve işletmesi, *Spor Araştırmaları Dergisi*, 4(3).
- Rial, J., Varela, J., Rial, A., & Real, E. (2010). Modelización y medida de la calidad percibida en centros deportivos: La escala QSport-10. [Modelling and measuring perceived quality in sports centres: QSport-10 scale.]. *Ricyde. Revista Internacional De Ciencias Del Deporte*, 6(18).
- Rona, L.A. (1996). *Mükemmel Müşteri Memnuniyeti Kavramı*. İstanbul, Done Yayınları.
- Serarslan, M.Z. (2005). *Spor Yönetimi Ve Örnek Olay Analizi*. 1. Baki, İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- Serarslan, M.Z. (1990). *Spor Pazarlaması, Spor Topluma Yaygınlaştırılmasında Pazarlama Tekniklerinden Yararlanma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sevilmiş, A. (2015). *Hizmet Odaklı Spor İşletmelerinde Dış Müşteri Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sofyalıoğlu, Ç. Tunail, Ş. (2012). Kano Modelinin Kalite Fonksiyon Göçerimi Planlama Matrisinde Kullanımı, *Ege Akademik Bakış*.
- Süllüoğlu, O. (2018). *Fitness Center Lardaki Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, M. (2001). Kalite ve sürekli gelişme kaizen, *Standard*, Sayı,471.
- Taşkın, E. (2000). *Müşteri İlişkileri Eğitimi*, İstanbul, Papatya Yayıncılık.

- Tekin, M. Zerenler, M. (2012). *Rekabetin Anahıtarı: Esnek İşletme*, Konya: 3.Baskı, Günay Ofset.
- Tenekciođlu, B. (2003). *Pazarlama Yönetimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tosun, K. (1992). *İşletme Yönetimi*. Ankara. 6. Baskı, Savaş Kitap Yayınevi, s.5.
- Türk, M. (2005). Perakendeci işletmelerde personelin davranışsal özellikleri ile müşteri memnuniyeti arasındaki ilişki, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10 (1).
- Türkyılmaz, A. Özkan, C. (2005). Ulusal müşteri memnuniyet indeksleri, *Kalder Forum*, 16.
- Vavra, T. G. (1999). *Müşteri Tatmini Ölçümlerinizi Geliştirmenin Yolları*, (Çev.) Günhan Günay, İstanbul, Kalder Yayınları.
- Yamen, E. (1999). *Sporla Tarafıtarlığın Farklı Toplumsal Gruplara Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Sivas Örnekleme)*, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Yang, S. Zhu, Y. (2006). Customer satisfaction theory applied in the housing industry: An Empirical Study of Low-Priced Housing in Beijing, *Tsinghua Science & Technology*, 11(6).
- Yıldız, S.M. (2009). Service quality models in participant sports services. *Ege Academic Review*.
- Yüzgeç, A.A (2010). *Yerel Yönetimlerin Sunduđu Spor Hizmetlerinde Hizmet Kalitesi (Ankara İli Örneği)*, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.